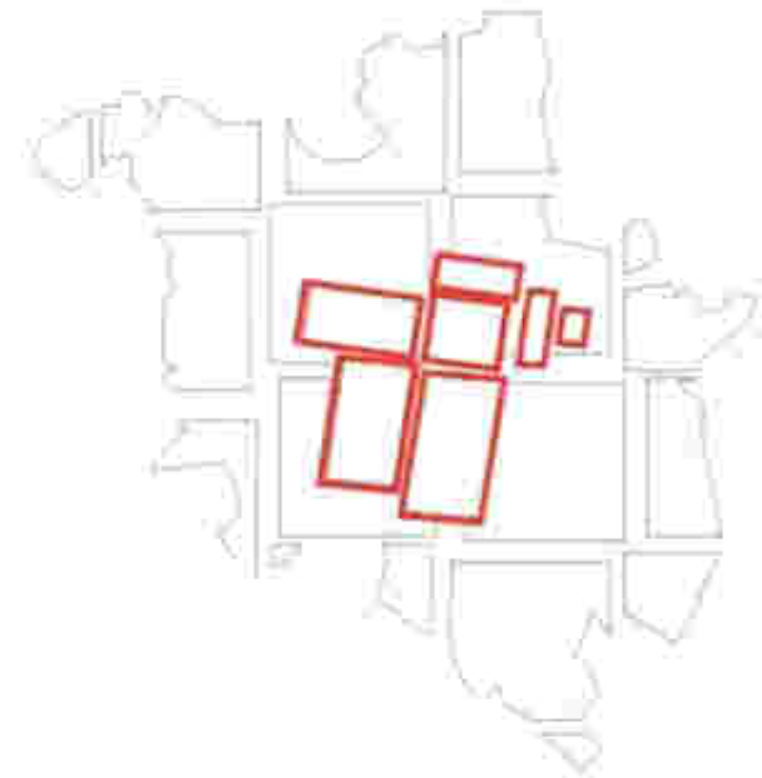

**DIAGNOZA SŁUŻĄCA WYZNACZENIU
OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI
MIASTA POZNANIA**

Poznań, 22 listopad 2016

KOORDYNACJA PRAC NAD DIAGNOZĄ

Jacek JAŚKOWIAK	Prezydent Miasta Poznania
Mariusz WIŚNIEWSKI	Zastępca Prezydenta Miasta ds. rewitalizacji
Piotr WIŚNIEWSKI	Dyrektor Biura Koordynacji Projektów i Rewitalizacji Miasta (BKPiRM)

KOMISJA REWITALIZACJI RADY MIASTA POZNANIA

Grzegorz GANOWICZ	Przewodniczący Rady Miasta Poznania
Łukasz Michał MIKUŁA	Przewodniczący Komisji Polityki Przestrzennej
Małgorzata WOŹNIAK	Przewodnicząca Komisji Rewitalizacji
Wojciech KRĘGLEWSKI	Wiceprzewodniczący Komisji Rewitalizacji
Halina OWSIANNA	Radna Komisji Rewitalizacji
Marek STERNALSKI	Radny Komisji Rewitalizacji
Tomasz WIERZBICKI	Radny Komisji Rewitalizacji

OPRACOWANIE I REDAKCJA DIAGNOZY

Lech PODBREZ	Kierownik Oddziału Rewitalizacji BKPiRM
Bartosz WOŁOSZCZUK	Oddział Rewitalizacji
Natalia SZWARC-GOSIEWSKA	Oddział Rewitalizacji
Anna RYBARCZYK-ROBAK	Oddział Rewitalizacji
Agata MACIASZEK	Oddział Rewitalizacji
Jagoda TOMASZEWSKA	Oddział Rewitalizacji

WSPÓŁPRACA

Iwona MATUSZCZAK-SZULC	Dyrektor Wydziału Rozwoju Miasta
Grażyna SWOREK	Wydział Rozwoju Miasta
Roman DUDZIAK	Zarząd Geodezji i Katastru Miejskiego GEOPOZ
Małgorzata GOŚCIŃSKA-KOLANKO	Zarząd Geodezji i Katastru Miejskiego GEOPOZ
Michał MICHAŁOWSKI	Zarząd Geodezji i Katastru Miejskiego GEOPOZ
Tomasz MICHALSKI	Zarząd Geodezji i Katastru Miejskiego GEOPOZ

Zawartość

I. WPROWADZENIE	5
II. CHARAKTERYSTYKA MIASTA POZNANIA	9
III. SPOSÓB WYZNACZENIA OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI	20
IV. ANALIZA NEGATYWNYCH ZJAWISK (ZJAWISK KRYZYSOWYCH)	24
V. WYZNACZENIE OBSZARU REWITALIZACJI	46
VI. PODSTAWOWE INFORMACJE ORAZ USTALENIA DOTYCZĄCE OBSZARU REWITALIZACJI	50

I. WPROWADZENIE

Miasto Poznań przyjęło od momentu wejścia Polski do Unii Europejskiej - czyli od 2004 roku - do chwili obecnej łącznie trzy edycje **Miejskiego Programu Rewitalizacji**. W 2013 r. sporządzony został również dokument określający projekty rewitalizacyjne na całym obszarze śródmieścia pt. „**Zintegrowany Program Odnowy i Rozwoju Śródmieścia**” zwany w skrócie „Programem dla Śródmieścia”.

Ryc. 1. Strony tytułowe Miejskiego Programu Rewitalizacji dla miasta Poznań, trzecia edycja i Programu dla Śródmieścia (źródło: www.poznan.pl/rewitalizacja).

Wymienione dokumenty powstały przed wprowadzeniem krajowego aktu prawnego regulującego proces rewitalizacji tj. ustawy o rewitalizacji. Przyjęta przez Sejm ustawa z dnia 9 października 2015 roku o rewitalizacji (Dz. U. z 2015 r. poz. 1777) zakłada możliwość prowadzenia zintegrowanych i kompleksowych działań rewitalizacyjnych na rzecz lokalnej społeczności, gospodarki i przestrzeni na zdegradowanych obszarach gminy. Warto nadmienić, iż wspomniane programy rewitalizacyjne dla Poznania mimo braku w tym czasie regulacji prawnych traktowały rewitalizację kompleksowo, skupiając się w szczególności na lokalnej społeczności zamieszkującej obszary zdegradowane.

Ustawa o rewitalizacji wprowadza szereg instrumentów i definicji prawnych dotyczących zagadnień rewitalizacyjnych. Należą do nich m.in. pojęcia rewitalizacji,

interesariuszy rewitalizacji, obszaru zdegradowanego, obszaru rewitalizacji, czy gminnego programu rewitalizacji.

Zgodnie z definicją ustawy **REWITALIZACJA** (Art. 2.1.) „*stanowi proces wyprowadzania ze **stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych**, prowadzony w sposób kompleksowy, poprzez zintegrowane działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki, skoncentrowane terytorialnie, prowadzone przez interesariuszy rewitalizacji na podstawie **gminnego programu rewitalizacji***”.

INTERESARIUSZAMI REWITALIZACJI są wg ustawy (Art. 2.2.) w szczególności:

- 1) *mieszkańcy obszaru rewitalizacji oraz właściciele, użytkownicy wieczyści nieruchomości i podmioty zarządzające nieruchomościami znajdującymi się na tym obszarze, w tym spółdzielnie mieszkaniowe, wspólnoty mieszkaniowe i towarzystwa budownictwa społecznego;*
- 2) *mieszkańcy gminy inni niż wymienieni w pkt 1;*
- 3) *podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić na obszarze gminy działalność gospodarczą;*
- 4) *podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić na obszarze gminy działalność społeczną, w tym organizacje pozarządowe i grupy nieformalne;*
- 5) *jednostki samorządu terytorialnego i ich jednostki organizacyjne;*
- 6) *organy władzy publicznej;*
- 7) *podmioty, inne niż wymienione w pkt 6, realizujące na obszarze rewitalizacji uprawnienia Skarbu Państwa.*

Zgodnie z ustawą (Art. 3.1.). „*przygotowanie, koordynowanie i tworzenie warunków do prowadzenia rewitalizacji, a także jej prowadzenie w zakresie właściwości gminy, stanowią jej zadania własne*”.

Miasto przystępując do prac związanych z kompleksową rewitalizacją obszarów zdegradowanych zobowiązane jest w pierwszym etapie do przeprowadzenia **diagnozy**

służącej wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji. Miasto - co określa ustawa - nie może ustanowić w sposób dowolny obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji. Wyznaczenie tych obszarów wymaga przeprowadzenia analiz, z wykorzystaniem wskaźników o określonych cechach, zdefiniowanych w ustawie. Dzięki nim możliwe jest wyznaczenie obszaru zdegradowanego, a spośród niego potencjalnego obszaru rewitalizacji.

Niniejsza jest podstawą do wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji i sformułowania uchwały w sprawie wyznaczenia tych obszarów. Uchwała wskazuje ich granice na określonej przez ustawodawcę mapie. W celu przyjęcia uchwały ważne jest przeprowadzenie konsultacji społecznych. Kolejnym etapem prac jest stworzenie kompleksowego i zintegrowanego programu rewitalizacji tj. gminnego programu rewitalizacji, który również przyjmowany jest w ostatecznej wersji w formie uchwały przez Radę Gminy (w tym wypadku Radę Miasta Poznania).

Ustawa o rewitalizacji określa **OBSZAR ZDEGRADOWANY** (Art. 9.1.) „jako obszar gminy znajdujący się w stanie kryzysowym z powodu koncentracji **negatywnych zjawisk społecznych**, a w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, a także niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym oraz gdy występuje na nim ponadto co najmniej jedno z „następujących negatywnych zjawisk:

- 1) **gospodarczych** – w szczególności niski stopień przedsiębiorczości, słaba kondycja lokalnych przedsiębiorstw
- 2) **środowiskowych** – w szczególności przekroczenie standardów jakości środowiska, obecność odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi lub stanu środowiska
- 3) **przestrzenno-funkcjonalnych** – w szczególności niewystarczające wyposażenie w infrastrukturę techniczną i społeczną lub jej zły stan techniczny, brak dostępu do podstawowych usług lub ich niska jakość, niedostosowanie

rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niski poziom obsługi komunikacyjnej, niedobór lub niska jakość terenów publicznych

- 4) **technicznych** – w szczególności degradacja stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym, oraz niefunkcjonowanie rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska”.

OBSZAR REWITALIZACJI cechuje się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk i może obejmować całość lub część obszaru zdegradowanego (Art. 10.1.), lecz równocześnie „nie może być większy niż **20% powierzchni gminy** oraz zamieszkały przez więcej niż **30% liczby mieszkańców gminy**” (Art. 10.2.).

Ryc. 2. Diagram obrazujący relacje powierzchniowe pomiędzy obszarem miasta, obszarem zdegradowanym i obszarem rewitalizacji. (źródło: opracowanie własne).

Co również istotne, składnikami obszaru rewitalizacji mogą też być tereny niezamieszkałe a przedmiotem działań rewitalizacyjnych tereny i osoby znajdujące się poza obszarem rewitalizacji:

- „niezamieszkałe tereny przemysłowe, w tym poportowe i wydobywcze, tereny powojenne albo pokolejowe, na których występują negatywne zjawiska,

mogą wejść w skład obszaru rewitalizacji wyłącznie w przypadku, gdy działania możliwe do przeprowadzenia na tych terenach przyczynią się do przeciwdziałania negatywnym zjawiskom społecznym” (Art. 10.3.);

- *„Przedsięwzięcia rewitalizacyjne zamieszczone w gminnym programie rewitalizacji mogą być realizowane również poza obszarem rewitalizacji, jeżeli wynika to z ich specyfiki” (Art. 15.3.);*
- *„W przypadku gdy w związku z rewitalizacją następuje czasowa lub trwała zmiana miejsca zamieszkania osób na miejsce położone poza obszarem rewitalizacji, w gminnym programie rewitalizacji uwzględnia się przedsięwzięcia rewitalizacyjne obejmujące te osoby” (Art. 15.4.).*

Zgodnie z ustawą (Art. 15.1.) gminny program rewitalizacji powinien określać przede wszystkim:

- diagnozę obszaru rewitalizacji;
- wizję stanu obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji;
- cele rewitalizacji oraz odpowiadające im kierunki działań służących eliminacji lub ograniczeniu negatywnych zjawisk;
- przedsięwzięcia rewitalizacyjne, w szczególności o charakterze społecznym oraz gospodarczym, środowiskowym, przestrzenno-funkcjonalnym lub technicznym;
- mechanizmy integrowania działań, o których mowa w pkt 4, oraz przedsięwzięć rewitalizacyjnych;
- czy na obszarze rewitalizacji ma zostać ustanowiona Specjalna Strefa Rewitalizacji w celu zapewnienia sprawnej realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych,
- szacunkowe ramy finansowe gminnego programu rewitalizacji wraz z szacunkowym wskazaniem środków finansowych ze źródeł publicznych i prywatnych;

- strukturę zarządzania realizacją gminnego programu rewitalizacji, wskazanie kosztów tego zarządzania wraz z ramowym harmonogramem realizacji programu;
- system monitorowania i oceny gminnego programu rewitalizacji;
- sposób realizacji gminnego programu rewitalizacji w zakresie planowania i zagospodarowania przestrzennego, w tym: wskazanie zakresu niezbędnych zmian w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy, oraz wskazanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego koniecznych do uchwalenia albo zmiany;

Na różnych poziomach procesu rewitalizacji, ustawa pozwala na stosowanie zróżnicowanych instrumentów. Należą do nich:

- 1) Instrumenty uchwały ws. wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji o dwuletnim terminie działania w postaci:
 - prawa pierwokupu wszystkich nieruchomości położonych na obszarze rewitalizacji na rzecz Gminy;
 - zakazu wydawania decyzji o warunkach zabudowy, na obszarze rewitalizacji, dla wszystkich albo określonych w tej uchwale zmian sposobu zagospodarowania terenu wymagających tej decyzji, jeżeli stan zagospodarowania obszaru rewitalizacji oraz stopień jego pokrycia miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego wskazują, że nieustanowienie zakazu może doprowadzić do niekorzystnych zmian w zagospodarowaniu obszaru rewitalizacji, pogłębiających niekorzystne zjawiska.
- 2) Instrumenty Specjalnej Strefy Rewitalizacji:
 - wsparcie środkami publicznymi (Art. 27 ust. 2) budowy lub przebudowy budynków służących rozwojowi społecznego budownictwa czynszowego. Instrument oddziałujący bezpośrednio na rozwój mieszkalnictwa komunalnego, wymaga posiadania środków finansowych przez Miasto.

- obowiązek opróżnienia przez lokatorów, na czas wykonywania robót budowlanych, lokalu wchodzącego w skład mieszkaniowego zasobu gminy, jeżeli jest to niezbędne do realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych (Art. 28), w tym zapewnienie: lokatorowi przez prezydenta miasta lokalu zamiennego i pokrycia kosztów przeprowadzki (Art. 28 ust. 6) oraz możliwość wydania przez wojewodę decyzji nakazującej opróżnienie lokalu (Art. 29).
 - ustanowienie zakazu wydawania decyzji o warunkach zabudowy, o której mowa w art. 59 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Art. 30) zapobiegającego zmianom w zagospodarowaniu niezgodnym z gminnym programem rewitalizacji albo utrudniającym jego realizację;
 - wsparcie finansowe: robót budowlanych polegających na remoncie lub przebudowie; prac konserwatorskich i prac restauratorskich w rozumieniu art. 3 pkt 6 i 7 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2014 r. poz. 1446 oraz z 2015 r. poz. 397 i 774) w odniesieniu do nieruchomości niewpisanych do rejestru zabytków - jeżeli te działania służą realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych - poprzez: udzielenie właścicielom lub użytkownikom wieczystym nieruchomości dotacji w wysokości nieprzekraczającej 50% nakładów koniecznych na ich wykonanie (Art. 35);
 - zwolnienie ze stosowania trybu zamówień publicznych, dla zamówień, których przedmiotem są usługi bądź roboty budowlane, wykonywane na obszarze SSR, jeżeli zamówienia te udzielane są w celu aktywizacji osób mających miejsce zamieszkania na obszarze Specjalnej Strefy Rewitalizacji" (obecnie do wysokości zamówienia ok. 1 mln. zł - Art. 45);
- 3) Instrumenty miejscowego planu rewitalizacji (w ustawie o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym):
- ułatwiający racjonalną gospodarkę przestrzenną poprzez stosowanie zapisów ponadstandardowych (w stosunku do obszarów nie objętych rewitalizacją) określających (Art. 41 p. 6): przedsięwzięcia rewitalizacyjne służące realizacji celu publicznego określonego w art. 6 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (Dz. U. z 2015 r. poz. 782 i 985) lub przedsięwzięcia prywatne; zasady kompozycji przestrzennej nowej zabudowy i harmonizowania planowanej zabudowy z zabudową istniejącą; charakterystyczne cechy elewacji budynków; szczegółowe przepisy dotyczące zagospodarowania i wyposażenia terenów przestrzeni publicznych, w tym urządzania i sytuowania zieleni, koncepcji organizacji ruchu na drogach publicznych oraz przekrojów ulic; zakazy i ograniczenia dotyczące działalności handlowej lub usługowej; maksymalną powierzchnię sprzedaży obiektów handlowych, w tym obszary rozmieszczenia obiektów handlowych o wskazanej w planie maksymalnej powierzchni sprzedaży i ich dopuszczalną liczbę;
 - umożliwiające ustalenie w planie, w odniesieniu do nieruchomości niezabudowanej, że warunkiem realizacji na niej inwestycji głównej jest zobowiązanie się inwestora do budowy na swój koszt i do nieodpłatnego przekazania na rzecz gminy inwestycji uzupełniających w postaci infrastruktury technicznej, społecznej (na potrzeby działalności kulturalnej, społecznej, edukacyjnej lub sportowej, wykonywanej przez podmioty prowadzące działalność na obszarze rewitalizacji, których głównym celem nie jest osiągnięcie zysku) lub lokali mieszkalnych – w zakresie wskazanym w planie poprzez: zawarcie przez gminę z inwestorem umowy urbanistycznej (Art. 41 p. 6).

II. CHARAKTERYSTYKA MIASTA POZNANIA

1. SFERA PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNA

1.1 Położenie

Poznań, stolica województwa wielkopolskiego oraz miasto na prawach powiatu, jest szóstym pod względem powierzchni miastem Polski. Jego powierzchnia wynosi 261,91 km², z czego prawie 44,8% powierzchni stanowią tereny zurbanizowane. Przez Poznań przebiegają dwa transeuropejskie korytarze transportowe TEN-T o znaczeniu międzynarodowym: Morze Północne – Bałtyk oraz Bałtyk – Adriatyk. Miasto stanowi ważne skrzyżowanie 7 dróg o znaczeniu międzyregionalnym i międzynarodowym¹. Przez Poznań przebiega odcinek autostrady A2 z Konotop k. Warszawy do Świecka (z 26 km obwodnicą autostradową w południowej części miasta). Ważne znaczenie tranzytowe posiadają również międzynarodowe linie kolejowe E-20 (Bruksela – Terespol) oraz E-59 (Świnoujście – Ostrawa). W mieście znajduje się międzynarodowy Port Lotniczy Poznań-Ławica, posiadający dwa nowoczesne terminale pasażerskie i terminal cargo. Lotnisko zapewnia regularne połączenia z miastami krajowymi i europejskimi. Rocznie korzysta z niego ponad milion pasażerów. Na terenie miasta znajduje się także wojskowe lotnisko Krzesiny z bazą samolotów wielozadaniowych F-16².

1.2 Struktura funkcjonalno-przestrzenna

Struktura funkcjonalno-przestrzenna Poznania oparta jest na modelu miasta zwartej (compact city) – tj. miasta krótkich odległości; z ramowym układem komunikacyjnym i klinowo-pierścieniowym systemem zieleni. Model ten w teorii zakłada zahamowanie rozpraszania zabudowy, wsparcie rewitalizacji i zagospodarowanie terenów zdegradowanych, priorytet dla transportu publicznego, rowerowego i pieszego, przy równoczesnym ograniczaniu ruchu samochodowego³.

Szkielet funkcjonalno-przestrzenny miasta stanowi układ zieleni, tworzący system ekologicznych pasm krzyżujących się w centralnej części miasta. Pasma te dzielą miasto na cztery strefy, różnorodne w swej strukturze funkcjonalnej i przestrzennej. Strefa centralna stanowi największą koncentrację funkcji metropolitalnych i centrotwórczych, zlokalizowanych w zabudowie o charakterze śródmiejskim. Wokół centrum występuje wzajemne przenikanie funkcji ogólnomiejskich i mieszkaniowych, głównie w zabudowie o charakterze śródmiejskim i kwartałowym, w historycznie ukształtowanych strukturach funkcjonalno-przestrzennych dzielnic. W miarę oddalania od centrum zanikają funkcje ogólnomiejskie na rzecz funkcji mieszkaniowej w zabudowie o charakterze blokowym wielkich osiedli – „sypialni” oraz w zabudowie wolnostojącej. Usługi koncentrują się punktowo, w formie centrów usługowo – handlowo – kulturalnych, usytuowanych w zabudowie wielkogabarytowej. W części peryferyjnej miasta oraz na styku z systemami zieleni otwartej występuje na ogół koncentracja zabudowy mieszkaniowej wolnostojącej, terenów rolniczych, a także funkcji przemysłowej. Na terenach zieleni – w ramach terenów ogólnodostępnych - skupiły się najważniejsze usługi sportu i rekreacji. Ponadto wskutek intensywnego rozwoju miasta i dynamicznych procesów urbanistycznych następuje niekontrolowane i widoczne wypieranie funkcji przyrodniczej przez funkcję mieszkaniową. Działania te mają miejsce na północy miasta, na terenach rolniczych Moraska, a także w pobliżu dolin rzek, m.in. Bogdanki, Głuszynki, Michałówki i Strumienia Junikowskiego.

Struktura funkcjonalno-przestrzenna, ukształtowana w nawiązaniu do doliny Warty i Cybiny, charakteryzuje się koncentracją istotnych funkcji miastotwórczych w części lewobrzeżnej. Najbardziej cennym urbanistycznie obszarem jest śródmieście, charakteryzujące się wartościowymi założeniami architektoniczno-urbanistycznymi, w tym terenów zieleni, cennymi obiektami zabytkowymi i współczesnymi, coraz większą liczbą mebli miejskich i obiektów małej architektury, traktami kulturowymi z turystycznym Traktem Królewsko-Cesarskim oraz głównymi miejskimi ciągami handlowo-usługowymi. Atrakcyjność przestrzeni publicznej śródmieścia obniża istnienie barier pomiędzy ciągami w postaci ruchliwych ulic oraz brak możliwości wygodnego

¹ W tym drogi krajowe: nr 2 (Świecko-Warszawa), nr 5 (Wrocław-Bydgoszcz), nr 11 (Kołobrzeg-Kluczbork)

² Wg „Raportu o stanie miasta Poznania 2014”.

³ Wg „Diagnozy strategicznej miasta Poznania 2016”.

i bezpiecznego korzystania z przestrzeni publicznej przez pieszych i rowerzystów. Niezbędna jest również poprawa dostępności przestrzeni publicznej dla osób starszych oraz z ograniczeniami funkcjonalnymi m.in. poprzez likwidację barier utrudniających tym grupom mieszkańców swobodne i aktywne korzystanie z tej przestrzeni. Negatywny wpływ na postrzeganie przestrzeni, nie tylko śródmieścia, ma dewastowanie i zawłaszczanie przestrzeni publicznej, wykluczające mieszkańców z jej swobodnego użytkowania, oraz elementy wprowadzające nieład przestrzenny, w tym wolnostojące lub umieszczone na budynkach wielkoformatowe reklamy, szyldy oraz tablice informacyjne⁴.

Analiza procesu przestrzennego rozwoju Poznania dowodzi, że Poznań znajduje się obecnie w fazie suburbanizacji – na obszarach peryferyjnych powstają nowe osiedla, centra mieszkaniowe oraz centra handlowo-usługowe. Jest to zjawisko niepokojące dla funkcjonowania miasta, ponieważ z punktu widzenia współczesnych poglądów na zrównoważony i trwały rozwój przestrzeni zurbanizowanych, za podstawowy warunek rozwoju lokalnego uznaje się stabilizację oraz rozwój jakościowy obszarów centralnych i śródmiejskich, przy uwzględnieniu konieczności ograniczania rozwoju obszarów peryferyjnych.

Aktualnie największym występującym problemem przestrzenno-funkcjonalnym oraz społecznym miasta jest właśnie postępująca w dynamicznym tempie suburbanizacja. Polega ona na rozlewaniu się miasta na zewnątrz oraz stopniowym i długotrwałym odpływie ludności z centrum w celu osiedlania się na jego peryferiach. Granice przestrzenno-funkcjonalne ośrodka miejskiego i obszarów peryferyjnych sukcesywnie zanikają. W strefie podmiejskiej miasta budowane są zarówno budynki mieszkalne, jak również budynki produkcyjne i usługowe. Proces suburbanizacji przyczynia się do stopniowej degradacji społecznej, przestrzennej i gospodarczej zwłaszcza centralnych dzielnic miasta. W wyniku tego zjawiska szczególnie w centrum następuje zacofanie techniczne i technologiczne infrastruktury miejskiej oraz dekapitalizacja substancji materialnej (zwłaszcza budynków mieszkalnych i zabytkowych

kamienic), a efektem tych niekorzystnych zjawisk staje się występująca na tych terenach polaryzacja społeczna oraz dynamiczny odpływ ludności.

Ważnym zadaniem jakie czeka aktualnie Miasto jest zahamowanie procesu suburbanizacji i zachęcenie ludzi do osiedlania się z powrotem w centrum miasta. W tym celu pomocna staje się rewitalizacja i szeroko pojmowana odnowa miasta, a w szczególności poświęcenie szczególnej uwagi i skondensowanie wszystkich możliwych działań na najbardziej zdegradowanych obszarach miasta.

1.3 Struktura przestrzeni historyczno-kulturowej

Miasto Poznań cechuje bogata, skomplikowana struktura przestrzeni historyczno-kulturowej, o stosunkowo czytelnym układzie. Analiza struktury przestrzennej miasta pozwala na identyfikację specyficznych krajobrazów kulturowych, obejmujących krajobraz naturalny, wczesnego osadnictwa, lokacji miasta, krajobraz miasta w murach, krajobraz po likwidacji umocnień, miasto-twierdzę, krajobraz po defortyfikacji, krajobraz dwudziestolecia międzywojennego oraz krajobraz powojenny. Do głównych elementów przestrzeni historyczno-kulturowej zaliczyć należy przede wszystkim: dzielnice wielkomiejskie Poznania (Centrum, Wildę, Jeżyce, Grunwald, Piątkowo, Naramowice i Nowe Miasto), pas poforteczny (tzw. Ring Stübgena), zewnętrzny pas fortów, strukturalne kliny zieleni (ciągnące się wzdłuż Warty i jej dopływów do granic śródmieścia), przestrzenie historyczno-kulturowe, miasta historyczne i przedmieścia (Ostrów Tumski, Śródka z Ostrówkiem i Komandorią, miasto lokacyjne w murach), dawny układ wsi i osad, historyczne zespoły zabudowy jedno- i wielorodzinnej, zespoły parkowe, zespoły przemysłowe, zespoły militarne, historyczną sieć komunikacyjną oraz linie kolejowe.

Ochronie konserwatorskiej podlegają: obszar śródmieścia, forty zewnętrzne oraz niektóre zespoły parkowe i cmentarze poza strefą śródmiejską. Poznań posiada liczne zabytki budownictwa sakralnego i świeckiego, reprezentujące wszystkie style i epoki historyczne – od wczesnośredniowiecznych do secesji i modernizmu. W 2008 r. historyczny zespół miasta, tj. fragment miasta charakteryzujący się największą

⁴ Wg „Diagnozy strategicznej miasta Poznania 2016”.

wartością historyczną został uznany rozporządzeniem Prezydenta RP za „Pomnik Historii”.

1.4 Środowisko przyrodnicze

Poznań należy do miast o dużym udziale terenów zieleni. Zajmują one ponad 68 km² (26% powierzchni miasta), z czego 55% stanowią lasy, a 12% zieleń miejska. Ponadto miasto posiada wiele różnego typu wydzielonych obiektów zielonych, w tym: 45 parków, 120 zieleńców, 87 ogrodów działkowych, 3 parki naukowo badawcze, ogrody zoologiczne, palmiarnię, 22 cmentarze (stan na 2015 r.). W granicach miasta znajdują się dwa rezerваты: „Żurawiniec” oraz „Meteoryt Morasko”, o łącznej powierzchni 55,75 ha. Około 60% powierzchni terenów zieleni jest własnością Miasta Poznania, a pozostała część należy do właścicieli prywatnych, Skarbu Państwa oraz Polskiego Związku Działkowców. Poznańskie tereny zielone mają układ przestrzenny klinowo-pierścieniowy. Tworzą go cztery kliny zieleni o charakterze parkowo-leśnym (golęciński, cybiński, dębiński i naramowicki), wkomponowujące się do wnętrza miasta z czterech stron, w układzie wschód-zachód i północ-południe⁵.

System klinów uzupełniany jest przez pierścieniowy układ terenów zieleni, w którego skład wchodzi zespoły parkowe w pasie tzw. Ringu Stübgena oraz zieleń znajdująca się na terenie pierścienia fortów. Głównym obszarem systemu klinowego miasta jest Park Cytadela, w pobliżu którego zaczynają swój bieg aż trzy z nich (wschodni, północny i zachodni).

Wskaźnik dostępności terenów zieleni w Poznaniu, mierzony powierzchnią tych terenów przeliczoną na mieszkańca, jest wysoki. Jednak relatywnie niewielki udział terenów parkowych i zieleńców w powierzchni miasta, nie przekraczający 1,7%, powoduje, że europejska norma wskaźnika powierzchni parków i zieleńców na mieszkańca nie jest w Poznaniu osiągnięta. Od 2010 r. rozwój terenów zieleni w Poznaniu, mierzony wskaźnikiem udziału powierzchni parków i zieleńców, zieleni

ulicznej, zieleni osiedlowej oraz terenów leśnych w powierzchni miasta ogółem, zatrzymał się lub jest niewielki⁶.

Problemem środowiskowym występującym w Poznaniu jest niewątpliwie zanieczyszczenie powietrza. Ponad 99% zanieczyszczeń gazowych emitowanych w mieście stanowi dwutlenek węgla. Obszarami, które najbardziej narażone są na negatywne wpływy zanieczyszczeń powietrza, są: śródmieście oraz tereny obejmujące część Jeżyc, Wildy oraz Grunwaldu. Przyczyną nagromadzenia szkodliwych substancji na tych obszarach jest duży odsetek budynków korzystających z małych kotłowni lub indywidualnych pieców węglowych. Ponadto środowisko miejskie Poznania cechuje powszechny dyskomfort akustyczny, spowodowany przede wszystkim hałasem komunikacyjnym (głównie samochodowym). Pod tym względem najtrudniejsza sytuacja występuje w śródmieściu, w sąsiedztwie ulic tranzytowych (krajowych i wojewódzkich), a także na odcinku między węzłem Komorniki a węzłem Krzesiny (bliskie sąsiedztwo autostrady A2).

1.5 Transport

Układ sieci transportowej w centrum Poznania, opierający się na planach przestrzennych z XIX w. przebiega wokół średniowiecznej części miasta i pozostaje niezmienny do dzisiaj. W obsłudze centrum ważną rolę komunikacyjną i strukturalną spełnia układ obwodowych ulic zbiorczych, stanowiących tzw. Ring Stübgena. Dopełnieniem historycznego układu ulic jest zrealizowana po XIX w. sieć ciągów komunikacyjnych, którą opracowano opierając się na wlotach dróg krajowych i wojewódzkich, trzech obwodowych „ramach” ulicznych oraz autostradzie A-2. Do głównych problemów związanych z miejskim systemem transportowym należą:

- nadmierne zatłoczenie ulic,
- niewystarczająca liczba miejsc parkingowych, szczególnie w centrum miasta, a także brak parkingów buforowych typu P&R oraz węzłów przesiadkowych

⁵ Wg danych zebranych przez Wydział Rozwoju Miasta Urzędu Miasta Poznania.

⁶ Wg „Diagnozy strategicznej miasta Poznania 2016”.

wyposażonych w pełną infrastrukturę, dla kierowców mieszkających na peryferiach miasta oraz spoza Poznania.

- niewystarczające uzbrojenie układu ulic w rejonach peryferyjnych.

Najgorsza sytuacja spowodowana kongestią komunikacyjną występuje na drogach dojazdowych do miasta z pobliskich miejscowości, a także w ścisłym centrum miasta, zwłaszcza w godzinach porannego i popołudniowego szczytu komunikacyjnego. Problem komunikacyjny w centrum miała rozwiązać m.in. I rama komunikacyjna, która mimo długoletnich planów i działań nie została w pełni zrealizowana.

Podstawowym środkiem transportu wykorzystywanym przez poznaniaków jest samochód oraz środki komunikacji miejskiej. Wskaźnik motoryzacji w mieście jest stosunkowo wysoki – na koniec 2015 r. wyniósł 625 samochodów osobowych na 1000. Największa koncentracja ruchu występuje w śródmieściu, szczególnie w centrum. Na coraz większym znaczeniu zyskuje w Poznaniu transport rowerowy, a turystyka rowerowa staje się coraz popularniejszą formą spędzania wolnego czasu. Na koniec 2015 r. długość ścieżek rowerowych w Poznaniu wynosiła 136,39 km⁷.

Plany rozwoju Poznania zakładają preferencyjne podejście do komunikacji zbiorowej oraz ruchu rowerowego i pieszego, przy jednoczesnym wprowadzeniu ograniczeń dla ruchu samochodowego, szczególnie w centrum miasta, gdzie w obszarze między ulicami Solną, Alejami Marcinkowskiego, Św. Marcin i aleją Niepodległości wprowadzono „strefę 30” z obowiązkową maksymalną prędkością 30 km/godz. Na głównych ulicach wytyczane są buspasy, budowane są także przystanki wiedeńskie dla tramwajów. Wyniki badania mobilności mieszkańców pokazały, że poznaniacy coraz częściej wybierają podróże rowerem, zmniejsza się natomiast liczba podróży samochodem po mieście⁸. Rower jest wykorzystywany przede wszystkim w podróżach związanych z wypoczynkiem (blisko 10% udział w podróżach) i drobnymi zakupami (prawie 7%). W dojazdach do pracy udział ten stanowi ok. 4,5%, a na uczelnię niecałe

4%. Zainteresowanie podróżami rowerem zwiększa się, m.in. dzięki rozwijaniu systemu infrastruktury i usług dla rowerzystów. Budowana jest infrastruktura rowerowa, w tym drogi rowerowe, parkingi rowerowe, system stojaków dla rowerów oraz system kontrapasów i śluz rowerowych. Od 2016 r. w mieście obowiązują nowe standardy rowerowe, określające wymagania techniczne, jakim powinna odpowiadać infrastruktura drogowa przeznaczona do ruchu dla rowerów. W Poznaniu działa ciesząca się coraz większym zainteresowaniem, sezonowa sieć bezobsługowych wypożyczalni rowerów miejskich „Poznański Rower Miejski”⁹.

Nieznaczny wzrost notuje się także przy wyborze przez mieszkańców komunikacji publicznej. W rankingu European Smart Cities, opublikowanym w 2015 r. przez Uniwersytet Techniczny w Wiedniu, poziom kompleksowej mobilności w Poznaniu został oceniony 2,5-krotnie niżej niż średnio w miastach europejskich, w tym prawie 4-krotnie niżej niż w Amsterdamie czy Kopenhadze, a wśród największych polskich miast jedynie wyżej niż w Gdańsku. Najniżej oceniono poziom innowacyjności i wprowadzania rozwiązań ekologicznych do miejskiego systemu transportu publicznego. Sieć publicznego transportu zbiorowego obejmuje obszar Poznania, gdzie funkcjonuje 78 linii autobusowych i 22 tramwajowych o łącznej długości 1137 km oraz podmiejskie linie autobusowe (35 linii o długości 611,4 km) wychodzące poza granice miasta. Na jej organizację Miasto zawarło porozumienia międzygminne z gminami powiatu poznańskiego. Trwają prace nad projektem „Master Plan dla Poznańskiej Kolei Metropolitalnej (PKM)”, w ramach którego opracowane zostały koncepcje: zintegrowanego transportu publicznego w oparciu o linie Poznańskiego Węzła Kolejowego z wydzieleniem kolejowego ruchu metropolitalnego oraz budowy funkcjonalnych węzłów przesiadkowych. Kolejnymi rozwiązaniami, które zaczynają być wdrażane w dużych polskich miastach, w tym w Poznaniu, jest wytyczanie przejść naziemnych dla pieszych zamiast lub równoległe do funkcjonujących przejść podziemnych, tworzenie ulic typu woonerf, czyli przyjaznej przestrzeni wspólnej dla pieszych, rowerzystów i ruchu samochodowego (z ograniczeniami miejsc parkowania

⁷ Wg danych zebranych przez Wydział Rozwoju Miasta Urzędu Miasta Poznania.

⁸ Wg „Raportu o stanie miasta Poznania 2014”.

⁹ Wg „Diagnozy strategicznej miasta Poznania 2016”.

i prędkości oraz zwiększeniem ilości zieleni) pełniącej funkcję podwórek miejskich czy tworzenie parkletów - małych przyulicznych miejsc do odpoczynku wychodzących na jezdnię¹⁰.

2. SFERA SPOŁECZNO-DEMOGRAFICZNA

2.1 Charakterystyka demograficzna

Według danych z 2015 roku w Poznaniu mieszka 542,3 tys. osób. Średnia gęstość zaludnienia dla miasta wynosi 2071 os/km². Na 100 mężczyzn przypada blisko 115 kobiet. Mediana wieku mieszkańców Poznania wynosi 40 lat, w tym mężczyzn 38,5 lat, a kobiet 42,5 lata. Ludność w wieku produkcyjnym stanowi 61% ogółu mieszkańców, w tym blisko 2/3 należy do grupy mobilnej (18–44 lata). Stosunkowo najliczniejszą grupę mieszkańców stanowią osoby w wieku 30–39 lat (18,9%). W Poznaniu nasila się proces depopulacji. Od 2004 r. liczebność osób w wieku produkcyjnym zmniejsza się, liczba osób w wieku przedprodukcyjnym (do 18 lat) ustabilizowała się na niskim poziomie. Wzrasta natomiast udział grupy poprodukcyjnej (od 59/64 lat). Spowodowane jest to wydłużaniem się życia mieszkańców przy równoczesnym niskim poziomie liczby urodzeń oraz migracją osób w wieku produkcyjnym, szczególnie rodzin z dziećmi poza granice miastach, co nasila proces suburbanizacji¹¹.

Ujemne saldo migracji należy do najmniej korzystnych spośród największych miast w Polsce i wyniosło w 2015 r. -3,5‰. Ujemne saldo migracji wpływa na nasilenie procesu *shrinking city* („kurczenia się miasta”). Proces ten jest szczególnie widoczny w śródmieściu. Wśród największych polskich miast, trudniejsza sytuacja występuje jedynie w Łodzi, gdzie proces *shrinking city* wynika nie tylko z depopulacji ale również z pogarszającej się sytuacji lokalnej gospodarki. Prognozy demograficzne dla Poznania są niekorzystne i zakładają do 2050 r. zmniejszenie liczby mieszkańców o 140,2 tys. (do 402,1 tys.), a ludności śródmieścia o 18 tys. (do 101 tys.). Spadek liczby ludności obejmie głównie centralną część miasta, w tym wszystkie duże osiedla mieszkaniowe

z wielkiej płyty¹². Prognozowane zmniejszenie liczby podatników prawdopodobnie przyczyni się do znacznego pogorszenia sytuacji ekonomicznej miasta. Obecne procesy demograficzne i ich przyszłe efekty, ujęte w prognozach rozwoju demograficznego, ocenić należy jako niekorzystne oraz stanowiące zagrożenie dla rozwoju miasta. Sytuacja jednak wygląda zupełnie inaczej z punktu widzenia aglomeracji poznańskiej.

2.2 Rynek pracy

W 2015 r. w Poznaniu 61% mieszkańców stanowiły osoby w wieku aktywności zawodowej. W mieście pracuje 322 tys. osób, w tym ponad 79% w sektorze usług. Wśród usług dominują usługi rynkowe. W usługach o wysokim nasyceniu wiedzą oraz usługach wysokiej techniki pracuje blisko połowa ogółu pracujących. W przemyśle i budownictwie pracuje 20%, w tym w przemyśle wysokiej techniki 11% zatrudnionych. Najwięcej nowych miejsc pracy tworzy grupa małych przedsiębiorstw (zatrudniających do 49 osób), które stanowią 99% wszystkich firm zarejestrowanych w systemie REGON. Najwięcej pracowników pracuje w firmach zatrudniających powyżej 249 osób (36% ogółu pracujących) oraz firmach mikro, zatrudniających poniżej 10 osób (32%)¹³. Zmniejszająca się liczba mieszkańców Poznania nie wpływa na razie negatywnie na lokalny rynek pracy. Osoby wyprowadzające się z miasta w większości nadal pracują w Poznaniu. Sytuacja ta powoduje jednak zwiększającą się liczbę codziennych dojazdów do pracy, głównie pojazdami samochodowymi, co wpływa negatywnie na warunki poruszania się po mieście¹⁴. Poziom bezrobocia w Poznaniu należy od lat do najniższych w kraju i nie przekracza 3%. W Powiatowym Urzędzie Pracy w Poznaniu (PUP) w 2015 roku zarejestrowanych było 8,0 tys. bezrobotnych, czyli 15 osób w przeliczeniu na 1000 mieszkańców¹⁵.

2.3 Poziom życia

Według raportu „*Diagnoza społeczna. Warunki i jakość życia Polaków*” opublikowanego przez Radę Monitoringu Społecznego, Poznań charakteryzuje się

¹² Wg „Diagnozy strategicznej miasta Poznania 2016”.

¹³ Wg danych zebranych przez Wydział Rozwoju Miasta Urzędu Miasta Poznania.

¹⁴ Wg „Diagnozy strategicznej miasta Poznania 2016”.

¹⁵ Wg danych zebranych przez Wydział Rozwoju Miasta Urzędu Miasta Poznania.

¹⁰ Wg „Diagnozy strategicznej miasta Poznania 2016”.

¹¹ Wg danych zebranych przez Wydział Rozwoju Miasta Urzędu Miasta Poznania.

najwyższą jakością życia w grupie badanych miast. Badania jakości życia mieszkańców Poznania prowadziło także na zlecenie Miasta Poznania, Centrum Badania Jakości Życia przy Uniwersytecie im. Adama Mickiewicza. Badania przeprowadzone w 2013 r. wykazały, że poznaniacy są zadowoleni z własnej sytuacji życiowej, szczególnie z możliwości kształcenia, spędzania czasu wolnego, oferty kulturalnej. Według mieszkańców Poznań jest miastem, w którym żyje się bezpiecznie i spokojnie. Do najważniejszych problemów miasta zaliczono poprawę funkcjonowania służby zdrowia, tworzenie warunków do powstawania nowych miejsc pracy, poprawę warunków komunikacji indywidualnej oraz zapewnienie pomocy socjalnej osobom ubogim. Mieszkańcy oczekują, że Poznań będzie się rozwijał jako miasto targów i kongresów, szkolnictwa wyższego i nauki oraz przemysłu. W przeprowadzonym w 2014 r. badaniu jakości usług publicznych, mieszkańcy bardzo wysoko ocenili atrakcyjność Poznania w aspekcie gospodarczym, turystycznym, kulturalnym, sportowym oraz naukowym¹⁶.

2.4 Przestępczość i poczucie bezpieczeństwa

Rocznie w Poznaniu funkcjonariusze policji interweniują ponad 78 tys. razy (stan z 2015 r.). Liczba stwierdzonych przestępstw wynosi 20,7 tys., z których 77,5% stanowią przestępstwa kryminalne, w tym 68% to przestępstwa przeciwko mieniu. Dominują kradzieże i przestępstwa narkotykowe. Co siódme stwierdzone przestępstwo jest popełniane przez osoby nieletnie. Ogólna wykrywalność sprawców wynosi około 50,9%. Najwyższa wykrywalność obejmuje przestępstwa narkotykowe (97,9%) oraz drogowe (79,2%), najniższa dotyczy kradzieży kieszonkowych (około 9%) oraz kradzieży samochodów (14%). Do najbardziej niebezpiecznych ulic w Poznaniu należą: Głogowska, Dworcowa (ze stacją PKP), Półwiejska, Al. Solidarności oraz osiedle Piastowskie¹⁷. Ogólnie Poznaniacy czują się bezpiecznie w swoim najbliższym otoczeniu, jednak największe zagrożenie odczuwają po zmierzchu w obiektach publicznych, jak dworce, parki miejskie i duże osiedla mieszkaniowe. Blisko połowa mieszkańców

zauważa w swoim miejscu zamieszkania zachowania patologiczne, jak obecność osób nadużywających alkohol, wandalizm i niszczenie mienia oraz kradzieże związane z włamaniami do samochodów¹⁸. Poprawa bezpieczeństwa mieszkańców jest jednym z priorytetów Miasta. W mieście działa system monitoringu wizyjnego, który zwiększa szansę na wykrycie przestępstw i wykroczeń. Na koniec 2015 r. liczył on 510 kamer, zlokalizowanych w miejscach uznanych za niebezpieczne, głównie na skrzyżowaniach o dużym natężeniu ruchu, wiaduktach, przystankach komunikacji miejskiej oraz wzdłuż ciągów komunikacji pieszej. Z roku na rok system ten jest sukcesywnie powiększany¹⁹.

2.5 Mieszkalnictwo

Według stanu z 2015 r. w Poznaniu zlokalizowanych jest blisko 251,3 tys. mieszkań o łącznej powierzchni użytkowej 16,2 mln m². Tereny zabudowy mieszkaniowej stanowią ponad 12,9% ogólnej powierzchni miasta. Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania wynosi 64,6 m². Na jedno mieszkanie przypada średnio 3,5 izb, w których zamieszkują średnio 2,2 osoby, a na jedną izbę przypada 0,63 osób. Ponad 80% mieszkańców mieszka w zabudowie wielorodzinnej. Ponad połowa mieszkań (55%) powstała po 1970 r., 23% powstało w latach 1945–1970, a 19% wybudowano przed 1944 r. Komunalny zasób lokalowy tworzy 12,8 tys. lokali mieszkaniowych, z tego 7,2 tys. w budynkach wspólnot mieszkaniowych oraz 1,5 tys. lokali użytkowych. W strukturze własności zasobów mieszkaniowych dominują zasoby należące do osób fizycznych (64%) i spółdzielni mieszkaniowych (27,7%), a zasoby komunalne stanowią niecałe 5,0%²⁰. Około 90% mieszkań w Poznaniu stanowi własność prywatną, na co znaczny wpływ miała prowadzona w ostatnich latach sprzedaż mieszkań komunalnych, Skarbu Państwa, spółdzielczych i zakładowych. Stan techniczny zasobów mieszkaniowych jest zróżnicowany i zależy od wieku budynków, materiałów, z jakich je wykonano, oraz wyposażenia w urządzenia techniczne. Utrzymanie zasobów mieszkaniowych w pełnej sprawności technicznej wymaga zaangażowania znacznych środków finansowych na remonty, modernizacje i inwestycje

¹⁶ Wg „Raportu o stanie miasta Poznania 2014”.

¹⁷ Wg danych zebranych przez Wydział Rozwoju Miasta Urzędu Miasta Poznania.

¹⁸ Wg „Diagnozy strategicznej miasta Poznania 2016”.

¹⁹ Wg danych zebranych przez Wydział Rozwoju Miasta Urzędu Miasta Poznania.

²⁰ Wg danych zebranych przez Wydział Rozwoju Miasta Urzędu Miasta Poznania.

oraz na usuwanie awarii, przeprowadzenie obowiązkowych rocznych i pięcioletnich przeglądów stanu technicznego. Poważnym problemem jest postępująca dekapitalizacja budynków powstałych przed 1945 r. (kamienice prywatne i komunalne). W strukturze nieruchomości najbardziej widoczne zmiany w odniesieniu do stanu technicznego zachodzą na budynkach wspólnot mieszkaniowych. Coraz częściej korzystają one z zewnętrznych źródeł finansowania remontów. Do źródeł tych należy np. wynajem lub sprzedaż części nieruchomości wspólnej, kredyty bankowe, zwłaszcza tzw. kredyty termomodernizacyjne i inwestycyjne udzielane na preferencyjnych warunkach.

Miasto Poznań prowadzi programy mieszkaniowe dedykowane różnym grupom mieszkańców, np. program „Mieszkanie dla absolwenta”, program „Mieszkanie dla Seniora”, program sprzedaży na wolnym rynku działek komunalnych i Skarbu Państwa przeznaczonych pod budownictwo mieszkaniowe jednorodzinne; projekt aukcji z licytacjami najmu dużych mieszkań komunalnych; projekt najmu mieszkań komunalnych w zamian za prace remontowe wykonane przez przyszłych najemców. Na poznańskim rynku mieszkaniowym działa Poznańskie Towarzystwo Budownictwa Społecznego – spółka z udziałem Miasta, która buduje mieszkania w systemach TBS oraz komercyjnym²¹.

Miasto Poznań posiada relatywnie duże rezerwy terenów pod zabudowę mieszkaniową. Pozwala to na realizację ambitnych projektów mieszkaniowych, mających na celu pozyskanie atrakcyjnej oferty mieszkaniowej mogącej stanowić alternatywę dla osób migrujących do gmin powiatu poznańskiego²².

2.6 Ochrona zdrowia

Infrastruktura ochrony zdrowia podstawowej opieki zdrowotnej jest wystarczająca i rozłożona równomiernie na terenie miasta – większość placówek znajduje się w odległości poniżej 1 km od miejsca zamieszkania pacjenta. Opiekę szpitalną zapewniają 22 szpitale, w tym 3 prowadzone przez Miasto Poznań, łącznie dysponujących ok. 6,2 tys. łóżek (stan z 2015 r.). Rocznie leczy się w nich blisko 340

tys. osób. Poznańskie szpitale mają znaczenie ponadlokalne. Hospitalizowani są w nich również mieszkańcy regionu i pozostałej części kraju. Ocena systemu opieki zdrowotnej w odczuciu poznańców jest zróżnicowana. Na poziomie przeciętnym postrzegane są możliwości leczenia w ramach ubezpieczenia zdrowotnego, natomiast znacznie lepiej oceniane są indywidualne doświadczenia z rzeczywistą pomocą otrzymaną w ramach leczenia publicznego od lekarzy rodzinnych, stomatologów czy lekarzy specjalistów²³.

2.7 Edukacja

Poznań jest jednym z głównych ośrodków akademickich w kraju – na 24 poznańskich uczelniach²⁴ (w tym 8 publicznych) studiuje 116,5 tys. studentów (stan z 2015 r.). Największą poznańską uczelnią jest Uniwersytet im. Adama Mickiewicza, na którym kształci się blisko co trzeci student. Corocznie poznańskie szkoły wyższe opuszcza ponad 30 tys. absolwentów. W ostatnich latach możemy zaobserwować coraz większe skorelowanie kierunków kształcenia z potrzebami rynku pracy. Poznań należy do ośrodków o dużym potencjale naukowo-badawczym. Badania naukowe prowadzą nie tylko szkoły wyższe, ale także 40 jednostek naukowych i badawczo-rozwojowych. Są to przede wszystkim jednostki resortowe, często jedyne w danej branży w skali kraju, uczestniczące w międzynarodowych projektach badawczych, oraz 18 placówek Polskiej Akademii Nauk (PAN). System edukacji szkolnej w Poznaniu obejmuje 397 szkół wszystkich szczebli oraz 19 innych placówek oświatowych²⁵. W 2015 r. do szkół uczęszczało 86,2 tys. dzieci, młodzieży i dorosłych. Więcej niż co trzeci uczeń kształci się w szkole podstawowej, co szósty w gimnazjum, co trzeci w szkole ponadgimnazjalnej, co dziesiąty w szkole policealnej. Największym zainteresowaniem cieszą się licea ogólnokształcące, do których uczęszcza blisko połowa uczniów kształcących się na poziomie ponadgimnazjalnym i policealnym. Jakość kształcenia w poznańskich placówkach szkolnych jest zróżnicowana. Wyniki uczniów z egzaminów kończących szkoły podstawowe, gimnazjalne oraz ponadgimnazjalne (maturalne)

²³ Wg danych zebranych przez Wydział Rozwoju Miasta Urzędu Miasta Poznania.

²⁴ Bez Zamiejscowego Wydziału Szkoły Wyższej Psychologii Społecznej.

²⁵ Prowadzonych przez Miasto Poznań, w tym bursy szkolne, ogrody jordanowskie, młodzieżowe domy kultury, poradnie psychologiczno-pedagogiczne, szkolne schroniska młodzieżowe, centrum doradztwa zawodowego.

²¹ Wg „Raportu o stanie miasta Poznania 2014”.

²² Wg „Diagnozy strategicznej miasta Poznania 2016”.

wykazują, że osiągnięcia poznańskich uczniów nie wyróżniają się ani na tle dużych polskich miast, ani wśród gmin powiatu poznańskiego. Obserwowana od lat tendencja osiągania nie najwyższych wyników z testów podsumowujących naukę, plasuje Poznań na dalszych pozycjach w zestawieniach miast oraz gmin²⁶.

2.8 Usługi społeczne

Według danych z 2015 r. w Poznaniu funkcjonują 34 placówki opiekuńczo-wychowawcze dla dzieci i młodzieży (w tym 13 całodobowych), 7 domów pomocy społecznej, 6 dziennych domów pomocy, 2 ośrodki adopcyjno-opiekuńcze, ośrodek interwencji kryzysowej, 10 ośrodków dla osób bezdomnych²⁷, 9 środowiskowych domów samopomocy²⁸. Opieka oraz wychowanie dzieci i młodzieży pozbawionej całkowicie lub częściowo opieki i wsparcia ze strony rodziny naturalnej, realizowana jest poprzez system instytucjonalnej i rodzinnej pieczy zastępczej. W Poznaniu funkcjonują 504 rodziny zastępcze, które obejmują opieką 707 dzieci i młodzieży. Blisko 7 tys. rodzin otrzymuje zasiłki rodzinne na dzieci²⁹. Udział dzieci w wieku do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku wynosi 14,3%. Według danych z Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2011 w Poznaniu zamieszkuje 67,3 tys. osób niepełnosprawnych, w tym 30,8 tys. osób miało prawnie udokumentowaną niepełnosprawność w stopniu znacznym lub umiarkowanym. Ze świadczeń pomocy społecznej korzysta 26,1 tys. osób, szczególnie zamieszkałych na obszarze śródmieścia. Najczęstszymi powodami przyznania pomocy są: długotrwała lub ciężka choroba, ubóstwo, bezrobocie, bezradność w sprawach życiowych, niepełnosprawność³⁰. Stacjonarna pomoc społeczna skierowana jest do osób starszych, szczególnie samotnych i przewlekłe somatycznie lub psychicznie chorych, niepełnosprawnych intelektualnie lub fizycznie, niepełnoletnich z problemami wychowawczymi oraz nie posiadających rodziców naturalnych i innych osób zagrożonych wykluczeniem społecznym. Miasto Poznań finansuje instytucjonalne formy

pomocy społecznej, miejskie programy pomocy dla różnych grup osób potrzebujących wsparcia oraz działania organizacji pozarządowych. Jedną z wspieranych grup są rodziny wielodzietne, które korzystają zarówno z wdrażanych w Poznaniu instrumentów ogólnokrajowych (Karta Dużej Rodziny), jak i działań wyłącznie miejskich (m.in. Karta Rodziny Dużej, którą posiada już ponad 14 tys. poznaniaków). Wciąż nierozwiązanym problemem w Poznaniu jest żebractwo i bezdomność. W celu przeciwdziałania tym zjawiskom prowadzone są programy ograniczenia żebractwa wśród osób dorosłych i zapobiegające zachowaniom dysfunkcyjnym wśród dzieci i młodzieży oraz indywidualne programy wychodzenia z bezdomności. Jest to jednak problem o szerszym kontekście społecznym, gdyż część takich osób nie jest zainteresowana zmianą swojej sytuacji życiowej³¹.

2.9 Kultura, sport i rekreacja

Poznań jest jednym z ważniejszych ośrodków kulturalnych kraju, charakteryzującym się dużą dynamiką i różnorodnością życia artystycznego. Na bogatą ofertę kulturalną miasta składają się koncerty muzyczne, festiwale teatralne i filmowe, projekty kulturalne związane ze sztuką o charakterze lokalnym, regionalnym, krajowym i międzynarodowym. Każdego roku organizowane są w Poznaniu także imprezy związane z edukacją kulturalną i artystyczną oraz imprezy masowe. W Poznaniu działa m.in.: 9 teatrów i instytucji muzycznych, kilkadziesiąt galerii oraz 19 muzeów (stan na 2015 r.). Do najważniejszych instytucji kulturalnych należą: Teatr Polski, Teatr Nowy im. Tadeusza Łomnickiego, Teatr Ósmego Dnia, Teatr Animacji, Teatr Wielki, Teatr Muzyczny, Estrada Poznańska, Polski Teatr Tańca – Balet Poznański, Filharmonia Poznańska im. Tadeusza Szeligowskiego, Orkiestra Kameralna Polskiego Radia Amadeus, Chór Chłopięcy i Męski Filharmonii Poznańskiej „Poznańskie Słowiki”, Poznański Chór Chłopięcy, Poznański Chór Katedralny, Galeria Miejska „Arsenał” oraz Centrum Kultury „Zamek”. Pod koniec 2015 r. funkcjonowało w Poznaniu 11 kin, w tym 5 multipleksów kinowych. Największą biblioteką Poznania, a jednocześnie najstarszą

²⁶ Wg danych zebranych przez Wydział Rozwoju Miasta Urzędu Miasta Poznania.

²⁷ Ponadto Miasto Poznań dofinansowuje miejsca w 4 ośrodkach dla bezdomnych znajdujących się poza miastem.

²⁸ Wg danych zebranych przez Wydział Rozwoju Miasta Urzędu Miasta Poznania.

²⁹ Wg danych GUS za 2014 r.

³⁰ Wg danych zebranych przez Wydział Rozwoju Miasta Urzędu Miasta Poznania.

³¹ Wg „Diagnozy strategicznej miasta Poznania 2016”.

biblioteką publiczną w kraju, jest Biblioteka Raczyńskich, skupiająca 38 filii oraz 4 muzea i pracownie³².

W Poznaniu znajdują się 4 jeziora, wykorzystywane dla celów sportów wodnych i rekreacji. Na Jeziorze Maltańskim znajduje się jeden z najnowocześniejszych w Europie torów regatowych, a w jego otoczeniu całoroczny sztuczny stok narciarski, tor saneczkowy, tor kolejki górskiej oraz kompleks sportowo-rekreacyjny „Termy Maltańskie”, w którym znajduje się najnowocześniejsze w Polsce SPA. Pozostała infrastruktura sportowo-rekreacyjna obejmuje: 4 stadiony i 6 boisk sportowych z widownią, 14 krytych pływalni, 502 boiska, 192 hale i sale sportowe, 4 lodowiska, 5 kręgielni, 7 strzelnic, 13 przystani wodnych, 138 kortów tenisowych, 29 kortów do squasha, 4 ściany wspinaczkowe, 3 skateparki, hipodrom, tor samochodowy oraz łuczniczy³³.

3. SFERA EKONOMICZNA

3.1 Profil gospodarczy miasta

Poznań należy do najsilniejszych gospodarczo miast Polski. Według szacunków GUS wartość produktu krajowego brutto (PKB) wytworzonego w Poznaniu wyniosła w 2013 r. 47,4 mld zł, a w przeliczeniu na mieszkańca 86,4 tys. zł, czyli ponad dwukrotnie więcej niż w kraju i prawie dwukrotnie więcej niż w województwie wielkopolskim i była niższa jedynie od PKB wytworzonego w Warszawie. Gospodarka Poznania jest zróżnicowana strukturalnie i dobrze rozwinięta gałęziowo. Dominuje w niej sektor usług, który tworzy blisko 73% wartości dodanej brutto i jest miejscem pracy dla 78% ogółu pracujących w Poznaniu. Wartość dodana brutto wytworzona w sektorze usług i przeliczona na jednego pracującego wynosi 124,8 tys. zł i jest najwyższa w Polsce, poza Warszawą. W gospodarce dominują: handel, usługi finansowe, edukacja i rynek nieruchomości. Analiza struktury ekonomicznej Poznania pozwala zauważyć, że 72,7% WDB wytworzone zostało przez sektor usług (obejmujący przede wszystkim handel, usługi finansowe oraz edukacyjne i rynek nieruchomości),

20,5% stanowiło rezultat działalności sektora przemysłu, 6,8% budownictwa, a jedynie 0,06% wartości WDB pochodziło z sektora rolniczego. W Poznaniu działa 108,8 tys. podmiotów gospodarczych, a liczba spółek z udziałem kapitału zagranicznego (3,6 tys.) jest jedną z największych w Polsce. Przedsiębiorczość w Poznaniu opiera się przede wszystkim na działalności mikro, małych i średnich firm, które stanowią 99,8% podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w mieście. Ich zaletą jest duża mobilność i elastyczność w dostosowywaniu się do reguł gry rynkowej. Dzięki temu gospodarka miejska łatwiej znosi cykliczne spowolnienia gospodarki światowej. Poznań stanowi ważny ośrodek przemysłów motoryzacyjnego, spożywczego, farmaceutycznego, chemicznego oraz maszynowego³⁴. Cały podregion, w którym miasto stanowi obszar centralny, znajduje się w grupie najwyższej atrakcyjności dla działalności zaawansowanej technologicznie, usługowej i przemysłowej. Priorytetowymi dla Miasta sektorami gospodarki są: produkcja zaawansowana technologicznie, Business Process Offshoring, badania i rozwój, działalność kongresowo-wystawiennicza oraz infrastruktura rekreacyjno-rozrywkowa. Sektor zewnętrznych usług biznesowych, wraz z rynkiem powierzchni biurowych na wynajem, dynamicznie się rozwija. W Poznaniu w ciągu dwóch lat liczba centrów usług nowoczesnych wzrosła o jedną piątą, a liczba osób w nich zatrudnionych o połowę³⁵.

3.2 Innowacyjność

Miasto Poznań charakteryzuje się dużym potencjałem naukowym i instytucjonalnym ukierunkowanym na innowacyjność i działania na rzecz gospodarki opartej na wiedzy. Według badań Agencji Rozwoju Przedsiębiorczości Poznań jest jednym z wiodących w kraju ośrodków innowacji w Polsce. W mieście działają parki technologiczne, stanowiące platformę współpracy gospodarki i nauki oraz kreujące przyjazne środowisko dla rozwoju innowacji: m.in. budowany przez Miasto Poznański Park Technologiczno-Przemysłowy, Poznański Park Naukowo Technologiczny, afiliowany przy Fundacji Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza, prywatny park naukowo-

³² Wg danych zebranych przez Wydział Rozwoju Miasta Urzędu Miasta Poznania.

³³ Wg danych zebranych przez Wydział Rozwoju Miasta Urzędu Miasta Poznania.

³⁴ Wg „Raportu o stanie miasta Poznania 2014”.

³⁵ Wg „Diagnozy strategicznej miasta Poznania 2016”.

technologiczny Nobel Tower, a także Inkubator Biznes i Nauka. W Poznaniu działają lub powstają multidyscyplinarne ośrodki badawcze nowoczesnych technologii. Przy wsparciu Miasta funkcjonują także inkubatory przedsiębiorczości i centra transferu technologii (m.in. Wielkopolskie Centrum Zaawansowanych Technologii). W mieście działają 4 akademickie inkubatory przedsiębiorczości. Poznańskie szkoły wyższe i ośrodki B+R, przy współpracy z samorządem lokalnym i przedsiębiorstwami, realizują także wspólne projekty ukierunkowane na innowacyjność³⁶.

W Poznaniu działa Fundacja Klaster Poznań, której celem jest działanie na rzecz łączenia i współpracy branży kreatywnej i branż pokrewnych z biznesem, wzrostu konkurencyjności wielkopolskich firm, artystów i instytucji miejskich, a także stowarzyszenie Wielkopolskie Centrum Klasteringu – platforma klastrowa skupiająca liderów oraz partnerów inicjatyw klastrowych w regionie. Poznańskie firmy, szkoły wyższe i ośrodki naukowo-badawcze uczestniczą w licznych regionalnych inicjatywach klastrowych³⁷. W Poznaniu rozwijają się firmy w sektorach kreatywnych, obejmujących – oprócz szkół wyższych i jednostek naukowo-badawczych – technologie ICT, usługi w zakresie architektury, sztuki i mediów, wzornictwa i projektowania mody, rzemiosło artystyczne, usługi finansowe, biznesowe i prawne. Stanowią one 22% firm zarejestrowanych w Poznaniu i zatrudniają 18% pracujących. Poznań staje się znaczącym ośrodkiem designu. Poznański Uniwersytet Artystyczny oraz Wyższa Szkoła Umiejętności Społecznych kształcą najwięcej studentów wzornictwa w kraju³⁸. Kluczową rolę w podnoszeniu poziomu innowacyjności i konkurencyjności pełnią działające na terenie miasta przedsiębiorstwa. W Poznaniu dynamicznie rozwijają się start-up'y, wspierane przez Miasto Poznań poprzez działania prowadzone w ramach projektu „Startup Poznań”³⁹.

Jednakże według badań europejskich, Poznań (wraz z otaczającym obszarem funkcjonalnym) jest zaliczany do grupy miast, nie charakteryzujących się wysoką

innowacyjnością, których gospodarka specjalizuje się w usługach z zakresu transportu, logistyki i handlu hurtowego, czyli w gałęziach tradycyjnych. Wciąż także istnieje dystans dzielący Poznań od miast europejskich pod względem rozwoju sektorów kreatywnych. W skali kraju, Poznań wraz z Warszawą, Wrocławiem, Krakowem i Gdańskiem jest w czołówce krajowej pod względem poziomu potencjału innowacyjnego, co potwierdzają badania Agencji Rozwoju Przedsiębiorczości, według których Poznań, charakteryzujący się dużym potencjałem naukowym i instytucjonalnym ukierunkowanym na innowacyjność i działania na rzecz gospodarki opartej na wiedzy, jest jednym z wiodących w kraju ośrodków innowacji. W rankingu European Smart Cities, opublikowanym w 2015 r. przez Uniwersytet Techniczny w Wiedniu, porównującym poziom wdrażania rozwiązań Smart City w miastach do 1 mln mieszkańców, Poznań został oceniony na niższym poziomie niż średnia europejska w 5 na 6 podstawowych obszarach miasta inteligentnego. Miasto powinno więc stworzyć kompleksową strategię Smart Cities w celu osiągnięcia poziomu europejskiego miasta inteligentnego, wykorzystującego możliwości nowoczesnych technologii w zarządzaniu i obsłudze miasta, innowacje społeczne, potencjał sektorów kreatywnych, zrównoważone systemy transportowe i środowisko⁴⁰.

3.3 Budownictwo

Branża budownictwa zatrudnia 5,2% ogółu pracujących w Poznaniu i obejmuje prawie 9,5 tys. podmiotów gospodarczych, które w większości (99,6%) należą do sektora prywatnego (stan z 2015 r.)⁴¹. Walorem budownictwa w Poznaniu jest stworzenie po roku 1990 znacznej ilości powierzchni dla chłonnego rynku mieszkaniowego, jak i realizacja kilku znaczących architektonicznie obiektów, podnoszących jakość przestrzeni miejskiej. Obszar inwestycji budowlanych obejmuje prawie wyłącznie nowe budownictwo, a tylko w niewielkim stopniu odnowę starych zasobów.

³⁶ Wg „Raportu o stanie miasta Poznania 2014”.

³⁷ Wg „Diagnozy strategicznej miasta Poznania 2016”.

³⁸ Wg „Raportu o stanie miasta Poznania 2014”.

³⁹ Wg „Diagnozy strategicznej miasta Poznania 2016”.

⁴⁰ Wg „Diagnozy strategicznej miasta Poznania 2016”.

⁴¹ Wg danych GUS za 2015 r.

3.4 Handel

Poznań należy do miast o najlepiej rozwiniętej sieci handlowej w kraju, jest czwartym pod względem wielkości rynkiem handlowym w Polsce. Według danych GUS z 2014r., w Poznaniu funkcjonuje blisko 1,6 tys. sklepów. Poza sklepami o różnorodnym asortymencie (łącznie z owocowo-warzywnymi i rybnymi), które stanowią jedną trzecią poznańskich sklepów, dominują sklepy wyspecjalizowane, szczególnie prowadzące sprzedaż wyrobów odzieżowych (16%), ogólnospożywcze (14%) oraz piekarniczo-ciastkarskie i mięsne (po 9%). Pracuje w nich 14,3 tys. osób, w tym najwięcej (jedna trzecia) w sklepach ogólnospożywczych. Sklepy zajmują w Poznaniu powierzchnię sprzedażową liczącą 571 tys. m kw. W mieście działa 27 dużych domów handlowych, towarowych i hipermarketów oraz 95 supermarketów, o łącznej powierzchni sprzedażowej 260 tys. m kw., zatrudniające 6,5 tys. osób. Obroty handlu detalicznego wynoszą rocznie ponad 11 mld zł, a hurtowego blisko 27 mld zł. W strukturze sprzedaży detalicznej największy udział mają żywność, napoje i wyroby tytoniowe (22,5%), pojazdy samochodowe, motocykle i części (19%) oraz włókno, odzież i obuwie (14%).. Rynek handlowy w Poznaniu jest zdominowany przez tradycyjne centra handlowe (85%). Najbardziej rozwiniętą ofertę handlową mają Centrum Biznesu i Sztuki Stary Browar, Galeria Malta, Poznań City Center. Część obiektów handlowych oferuje także usługi rekreacyjne i kulturalne. W 2014 r. rozpoczęła się budowa jednego z największych w Polsce centrów handlowych – Centrum Poznania. W Poznaniu swoją siedzibę ma 5 największych krajowych sieci handlowych FMCG: Eurocash SA (8. pozycja na Liście 2000 dziennika „Rzeczpospolita”) Grupa Muszkieterów (50. pozycja), Żabka Polska Sp. z o.o. (55. pozycja), Selgros Sp. z o.o. (102. pozycja) oraz Piotr i Paweł SA. (158. pozycja). Prognozy dla nieruchomości handlowych firmy Cushman&Wakefield pokazują, że Poznań będzie, obok Warszawy oraz Trójmiasta, jedynym dużym miastem w Polsce, w którym będzie rósł zarówno popyt, jak i podaż nowoczesnych powierzchni handlowych⁴².

⁴² Wg „Raportu o stanie miasta Poznania 2014”.

3.5 Turystyka

Oprócz turystyki wypoczynkowej i rekreacyjnej w Poznaniu – jako ośrodka metropolitalnym – rozwija się turystyka biznesowa (przede wszystkim kongresowa i targowa). Do największych atutów Poznania należy z pewnością dogodne położenie geograficzne, a także ogromne dziedzictwo historyczne, bogate życie kulturalne, dobrze rozwinięta baza sportowa, rekreacyjna, konferencyjna, noclegowa i gastronomiczna oraz systematycznie wprowadzany wizualny system informacji miejskiej. Do słabych stron Poznania hamujących rozwój turystyki w mieście zaliczyć należy przede wszystkim mało efektywną turystyczną promocję miasta, niewystarczającą ofertę atrakcji turystycznych dostępnych zimą, małą liczbę hoteli i tanich obiektów noclegowych o dobrym standardzie. Miasto dysponuje blisko 9 tys. miejsc noclegowych znajdujących się w 88 turystycznych obiektach noclegowych, w tym m.in. w 54 hotelach i 9 hostelach. Wskaźnik funkcji turystycznej wynosi 1,5 tys. turystów przeliczonych na 1000 mieszkańców, a wskaźnik nasycenia bazą noclegową to 34 miejsca noclegowe na 1 km kw. powierzchni miasta⁴³. W Poznaniu odbywają się liczne międzynarodowe i ogólnopolskie imprezy sportowe i kulturalne oraz konferencje naukowe, zwłaszcza medyczne. Miasto posiada ponad 300 sal konferencyjnych, mogących łącznie pomieścić ponad 50 tys. osób. Nadal brakuje jednak wyspecjalizowanego centrum kongresowego.

⁴³ Wg danych GUS za 2015 rok.

III. SPOSÓB WYZNACZENIA OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI

1. Obszary badań negatywnych zjawisk (zjawisk kryzysowych)

W celu wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji dokonano analizy negatywnych zjawisk (kryzysowych) w rozkładzie przestrzennym odniesionym do podziału Miasta na **jednostki pomocnicze tj. rady osiedli** (zgodnie z ustawą o samorządzie gminnym z dnia 8 marca 1990 roku Dz. U. z 2001 r. nr 142 poz. 1591 ze zmianami).

Wyznaczenie obszarów jednostek pomocniczych jako odniesienia dla identyfikacji negatywnych zjawisk i prezentacji rozkładu przestrzennego zjawisk kryzysowych wynika z potrzeby wzmocnienia działań rewitalizacyjnych w partnerstwie z radami osiedli – tj. „jak najbliżej” rzeczywistych problemów i na wszystkich etapach tego procesu (identyfikacja problemów, partycypacja społeczna, wdrożenie, ewaluacja).

Rady osiedli pełnią funkcję reprezentacyjną lokalnych wspólnot mieszkańców, tworząc tym samym lokalne więzi oraz integrując lokalną społeczność. Osiedla prowadzą działania dotyczące funkcjonowania i rozwoju infrastruktury technicznej, lokalnych dróg, chodników i parkingów, rozwoju oświaty, kultury, sportu, rekreacji, dbają o mienie miasta, ład przestrzenny, porządek i bezpieczeństwo, prowadzą działania związane ze stanem i ochroną środowiska przyrodniczego i zieleni miejskiej. Podział na osiedla jest więc kluczowy w tworzeniu skoordynowanych i zintegrowanych działań rewitalizacyjnych.

Obecnie, na terenie Poznania, działają 42 jednostki pomocnicze. Zostały one wydzielone w obszarze miasta z uwzględnieniem występującym na danym obszarze: specyficznym charakterem zabudowy, położeniem topograficzno-przestrzennym oraz liczbą ludności.

Podstawowe dane dotyczące obszarów rad osiedli przedstawiono w tabeli 1., a ich granice na mapie (str. 23).

Tab. 1. Charakterystyka jednostek pomocniczych miasta – rad osiedli.

Lp.	Osiedla	Liczba ludności	Powierzchnia w km ²	Gęstość zaludnienia
1	ANTONINEK-ZIELINIEC-KOBYLEPOLE	9710	20,54	472,74
2	CHARTOWO	22955	4,49	5112,47
3	FABIANOWO-KOTOWO	1746	7,1	245,92
4	GŁÓWNA	4126	6,82	604,99
5	GŁUSZYNA	4025	14,43	278,93
6	GÓRCZYN	12392	4,33	2861,89
7	GRUNWALD POŁUDNIE	24371	3,83	6363,19
8	GRUNWALD PÓŁNOC	13719	0,76	18051,32
9	JANA III SOBIESKIEGO I MARYSIEŃKI	9612	0,79	12167,09
10	JEŻYCE	21294	1,98	10754,55
11	JUNIKOWO	9084	5,29	1717,20
12	KIEKRZ	1799	10,25	175,51
13	KRZESINY-POKRZYWNO-GARASZEWO	2120	9,99	212,21
14	KRZYŻOWNIKI-SMOCHOWICE	7953	10,71	742,58
15	KWIATOWE	4426	2,31	1916,02
16	ŁAWICA	7069	13,94	507,10
17	MORASKO-RADOJEWO	2299	18,03	127,51
18	NARAMOWICE	16571	7,21	2298,34
19	NOWE WINOGRADY POŁUDNIE	14139	1,14	12402,63
20	NOWE WINOGRADY PÓŁNOC	16207	1,14	14216,67
21	NOWE WINOGRADY WSCHÓD	6116	0,47	13012,77
22	OGRODY	5970	1,95	3061,54
23	OSTRÓW TUMSKI-ŚRÓDKA-ZAWADY-KOMANDORIA	5981	3,36	1780,06
24	PIĄTKOWO	34778	3,84	9056,77
25	PODOLANY	7790	5,30	1469,81
26	RATAJE	34856	5,2	6703,08

Lp.	Osiedla	Liczba ludności	Powierzchnia w km ²	Gęstość zaludnienia
27	SOŁACZ	4786	5,54	863,90
28	STARE MIASTO	24580	3,91	6286,45
29	STARE WINOGRADY	7408	3,48	2128,74
30	STAROŁĘKA-MINIKOWO-MARLEWO	9531	13,48	707,05
31	STARY GRUNWALD	3163	0,63	5020,63
32	STRZESZYN	7308	12,00	609,00
33	SZCZEPANKOWO-SPŁAWIE-KRZESINKI	6737	18,44	365,35
34	ŚWIERCZEWO	13534	3,94	3435,03
35	ŚW. ŁAZARZ	32153	3,70	8690,00
36	UMULTOWO	4320	6,12	705,88
37	WARSZAWSKIE-POMET-MALTAŃSKIE	6873	5,85	1174,87
38	WILDA	26380	6,90	3823,19
39	WINIARY	13637	2,17	6284,33
40	WOLA	5191	3,27	1587,46
41	ZIELONY DĘBIEC	12512	4,12	3036,89
42	ŻEGRZE	17126	3,15	5436,83

Wyznaczenie obszarów zdegradowanych i obszarów rewitalizacji za pomocą analizy zjawisk kryzysowych w rozkładzie na obszary rad osiedli ma także ten cel, że wszystkie **tereny przemysłowe, pokolejowe i powojkowe** położone w ich zasięgu są integralnymi częściami wyznaczonych obszarów zdegradowanych (wyniki dotyczące intensywności występowania zjawisk kryzysowych [tabela 2.] dotyczą kontekstowo także tych terenów). Podobnie, ze względu na konieczność zachowania spójności zabytkowego systemu fortyfikacji popruskich trzeba uznać także zewnętrzny pierścień tych fortyfikacji położony poza centralnymi obszarami miasta, za integralnie związany z relikami pierścienia wewnętrznego (włącznie z głównym fortem *Winiary*) położonego w obszarze centralnym *Stare Miasto*.

W ten sposób gminny program rewitalizacji będzie mógł traktować tzw. miejskie obszary zdegradowane i obszary przemysłowe, powojkowe i pokolejowe jako tereny komplementarne.

2. Kryteria badań i wskaźniki zjawisk kryzysowych

W celu dokonania analiz negatywnych zjawisk (kryzysowych) użyto dziesięciu dostępnych kryteriów i wskaźników, wymaganych ustawą o rewitalizacji. Do obszaru każdej jednostki pomocniczej Miasta przypisano określone dane wskaźnikowe i odniesiono je do **średniej** wyznaczonej **dla całego miasta Poznania**.

Zestaw kryteriów i wskaźników przeznaczonych do badania zjawisk kryzysowych (**tabela 1.**) przyjęto:

- a) wg zasad ustalonych w ustawie o rewitalizacji, art. 9.1, która wymaga badania:
 - ✓ zjawisk **społecznych jako podstawowych**: bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, poziomu edukacji lub kapitału społecznego oraz poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym (tutaj: A, B, C, D, E);
 - ✓ a ponadto co najmniej jednego z negatywnych zjawisk **dodatkowych**: gospodarczych lub środowiskowych lub przestrzenno-funkcjonalnych lub technicznych (tutaj: F, G, H, I, J).
- b) przy założeniu, że pożądane są:
 - ✓ kontynuacja badań zjawisk kryzysowych przy wykorzystaniu kryteriów i wskaźników, które były już stosowane w badaniach poprzednich edycji Programu Rewitalizacji⁴⁴.
 - ✓ doprowadzenie do wyboru obszarów zdegradowanych i rewitalizacji w sposób maksymalnie zobiektywizowany, ścisły, matematyczny (zob. pkt 3).

⁴⁴ Jeżeli jest mowa o poprzednich edycjach Programu Rewitalizacji, rozumie się przez to wszystkie edycje Miejskiego Programu Rewitalizacji (2006, 2010-11, 2012-13) oraz Program dla Śródmieścia (2013).

Tab. 2. Kryteria oraz wskaźniki służące wyznaczeniu obszarów zdegradowanych.

Poz.	Kryteria	Wskaźniki	Rozkład przestrzenny	
A.	Podstawowe, społeczne	Poziom bezrobocia	Liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w PUP na 1000 mieszkańców w 2015 r.	Obszary Rad Osiedli
B.		Poziom wykluczenia społecznego, w tym ubóstwa	Liczba beneficjentów pomocy MOPR, w tym z powodu ubóstwa, na 1000 mieszkańców w 2015 r.	Obszary Rad Osiedli
C.		Poziom uczestnictwa w życiu publicznym	Frekwencja w wyborach powszechnych w 2015 r.	Obszary Rad Osiedli
D.		Kapitał społeczny	Dynamika zmian liczby ludności w latach 2010 – 2015 (2010 = 100)	Obszary Rad Osiedli
E.		Poziom przestępczości	Liczba przestępstw ogółem na 1000 mieszkańców w 2015 r.	Obszary wyzn. przez Policję
F.	Dodatkowe: gospodarcze i przestrzenno-funkcjonalne	Poziom przedsiębiorczości	Liczba podatników prowadzących działalność gospodarczą na 1000 mieszkańców w 2013 r.	Obszary Rad Osiedli
G.		Poziom przedsiębiorczości	Liczba ludności w wieku poprodukcyjnym na 1000 mieszkańców w 2015 r.	Obszary Rad Osiedli
H.		Zagrożenie dla dziedzictwa kulturowego	Obszary objęte strefą ochrony konserwatorskiej o przewadze zabudowy śródmiejskiej i skomplikowanej strukturze własnościowej.	Obszary historyczne
I.		Zagrożenie dla trwałości działań rewitalizacyjnych	Obszary objęte Miejskim Programem Rewitalizacji i Programem dla Śródmieścia w latach 2006 - 2016	Obszary Rad Osiedli
J.	Zagrożenia dla funkcjonalności obszarów	Tereny szczególnie wymagające wyposażenia w infrastrukturę techniczną, społeczną, usługi podstawowe oraz poprawy funkcjonalności obiektów budowlanych w 2016 r.	Obszary funkcjonalne	

3. Występowanie koncentracji zjawisk kryzysowych

Przeprowadzono analizę występowania poszczególnych zjawisk kryzysowych (**tabela 2.**) na każdym z obszarów rad osiedli (por. pkt 1) przyjmując zasadę, wynikającą z ustawy o rewitalizacji, że:

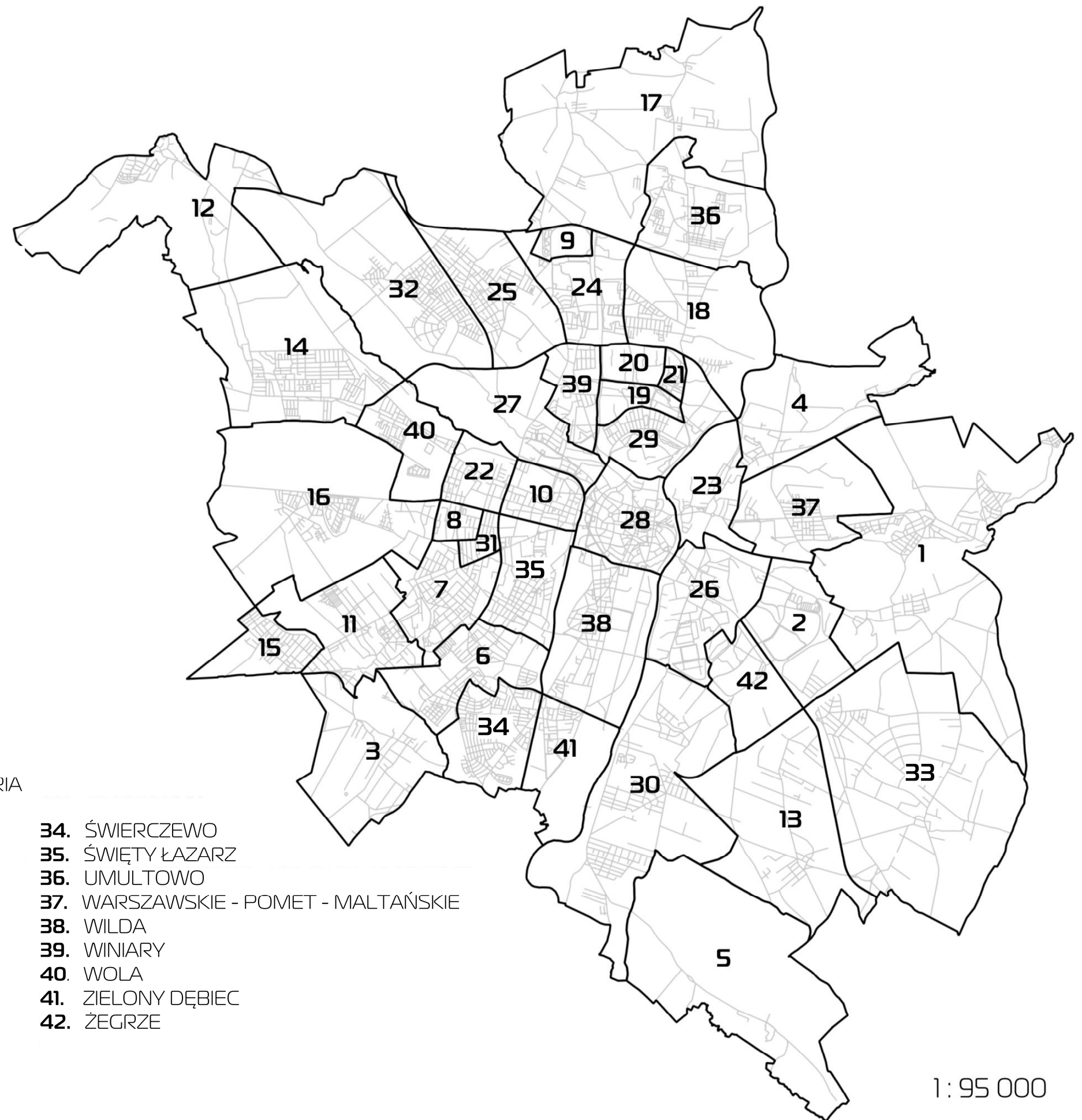
- a) należy je uznać za **obszary zdegradowane czyli o wysokiej koncentracji zjawisk kryzysowych**, gdy ma na nich miejsce koncentracja negatywnych zjawisk (art. 9) tj. gdy równocześnie występują negatywne zjawiska w liczbie co najmniej dwóch społecznych i jednego dodatkowego spośród wymaganych ustawą (por. pkt 2 a), przy założeniu, że **zjawiska kryzysowe** występują na zbadanym terenie wtedy, gdy reprezentujący je wskaźnik jest większy od średniej obliczonej dla całego miasta w przypadkach dotyczących poz: A, B, E, G oraz mniejszy od średniej wyliczonej dla miasta w przypadkach dotyczących poz: C, D, F, H, I, J;
- b) można je uznać za **obszary rewitalizacji**, gdy zachodzą na nich równocześnie następujące osobliwości:
- ✓ jak najwyższy stopień koncentracji negatywnych zjawisk tj. gdy występuje jak największa liczba równocześnie zachodzących negatywnych zjawisk (por. pkt 3 a);
 - ✓ suma wielkości powierzchni wszystkich obszarów rewitalizacji nie jest większa niż 20 % powierzchni całego miasta, a liczba ludności na tych obszarach nie przekracza 30 % liczby ludności całego miasta (art. 10 ust. 1 i 2.);

W celu spełnienia wymagań ustawowych dotyczących nieprzekraczalnych: sumy wielkości powierzchni i liczby ludności obszarów rewitalizacji (art. 10 ust. 1 i 2.) oraz maksymalnego zobiektywizowania wyboru tych obszarów (por. pkt 2 b) przyjęto metodę standaryzacji wartości wskaźników zjawisk.

W wyniku zastosowania ww. sposobu wyznaczenia obszarów rewitalizacji (por. pkt 3 b) uzyskano klasyfikację zjawiska degradacji w przedziałach: najwyższa, wysoka, średnia, niska i najniższa. Na obszarach gdzie występuje najniższa wartość klasyfikacji zjawiska degradacji, ma miejsce koncentracja (wymagana liczba) negatywnych zjawisk, podczas gdy wyniki standaryzowanych wartości wskaźników są pozytywne w efekcie zrekompensowania zjawisk negatywnych przez pozytywne.

OBSZARY JEDNOSTEK POMOCNICZYCH MIASTA POZNANIA - RAD OSIEDLI

1. ANTONINEK - ZIELINIEC - KOBYLEPOLE
2. CHARTOWO
3. FABIANOWO - KOTOWO
4. GŁÓWNA
5. GŁUSZYNA
6. GÓRCZYN
7. GRUNWALD - POŁUDNIE
8. GRUNWALD - PÓŁNOC
9. JANA III SOBIESKIEGO I MARYSIEŃKI
10. JEŻYCE
11. JUNIKOWO
12. KIEKRZ
13. KRZESINY - POKRZYWNO - GARASZEWO
14. KRZYŻOWNIKI - SMOCHOWICE
15. KWIATOWE
16. ŁAWICA
17. MORASKO - RADOJEWO
18. NARAMOWICE
19. NOWE WINOGRADY POŁUDNIE
20. NOWE WINOGRADY PÓŁNOC
21. NOWE WINOGRADY WSCHÓD
22. OGRODY
23. OSTRÓW TUMSKI - ŚRÓDKA - ZAWADY - KOMANDORIA
24. PIĄTKOWO
25. PODOLANY
26. RATAJE
27. SOŁACZ
28. STARE MIASTO
29. STARE WINOGRADY
30. STAROŁĘKA - MINIKOWO - MARLEWO
31. STARY GRUNWALD
32. STRZESZYN
33. SZCZEPANKOWO - SPŁAWIE - KRZESINKI

34. ŚWIERCZEWO
35. ŚWIĘTY ŁAZARZ
36. UMULTOWO
37. WARSZAWSKIE - POMET - MALTAŃSKIE
38. WILDA
39. WINIARY
40. WOLA
41. ZIELONY DĘBIEC
42. ŻEGRZE

IV. ANALIZA NEGATYWNYCH ZJAWISK (ZJAWISK KRYZYSOWYCH)

1. ZJAWISKA KRYZYSOWE NA OBSZARACH RAD OSIEDLI

KRYTERIA PODSTAWOWE, SPOŁECZNE

A. POZIOM BEZROBOCIA

Wskaźnik: liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w PUP na 1000 mieszkańców w 2015 r.

Tab. 3. Zestawienie wielkości wskaźnika dla obszarów rad osiedli

Lp.	Obszary	Wskaźnik	
		wg mapy	szczegółowy
	POZNAŃ	16,9	
1	ANTONINEK-ZIELINIEC-KOBYLEPOLE	16,9 - 20	17,1
2	CHARTOWO	< 10	7,4
3	FABIANOWO-KOTOWO	> 20	24,1
4	GŁÓWNA	> 20	36,6
5	GŁUSZYNA	< 10	6,2
6	GÓRCZYN	10 - 16,9	16,6
7	GRUNWALD POŁUDNIE	10 - 16,9	15,4
8	GRUNWALD PÓŁNOC	16,9 - 20	18,3
9	JANA III SOBIESKIEGO I MARYSIEŃKI	10 - 16,9	13,4
10	JEŻYCE	> 20	24,8
11	JUNIKOWO	10 - 16,9	12,2
12	KIEKRZ	10 - 16,9	13,3
13	KRZESINY-POKRZYWNO-GARASZEWO	> 20	21,7
14	KRZYŻOWNIKI-SMOCHOWICE	10 - 16,9	14,7
15	KWIATOWE	10 - 16,9	13,8
16	ŁAWICA	10 - 16,9	12,3
17	MORASKO-RADOJEWO	< 10	0,0
18	NARAMOWICE	10 - 16,9	11,7
19	NOWE WINOGRADY POŁUDNIE	10 - 16,9	14,5
20	NOWE WINOGRADY PÓŁNOC	10 - 16,9	11,8
21	NOWE WINOGRADY WSCHÓD	10 - 16,9	15,2
22	OGRODY	10 - 16,9	14,2
23	OSTRÓW TUMSKI-ŚRÓDKA-ZAWADY-KOMANDORIA	10 - 16,9	14,7
24	PIĄTKOWO	10 - 16,9	13,2
25	PODOLANY	10 - 16,9	11,7

Lp.	Obszary	Wskaźnik	
		wg mapy	szczegółowy
26	RATAJE	10 - 16,9	16,3
27	SOŁACZ	> 20	24,0
28	STARE MIASTO	> 20	24,9
29	STARE WINOGRADY	16,9 - 20	17,8
30	STAROŁĘKA-MINIKOWO-MARLEWO	> 20	30,0
31	STARY GRUNWALD	10 - 16,9	15,2
32	STRZESZYN	< 10	9,3
33	SZCZEPANKOWO-SPLAWIE-KRZESINKI	10 - 16,9	14,1
34	ŚWIERCZEWO	> 20	19,9
35	ŚW. ŁAZARZ	> 20	22,5
36	UMULTOWO	10 - 16,9	14,8
37	WARSZAWSKIE-POMET-MALTAŃSKIE	10 - 16,9	13,1
38	WILDA	> 20	28,7
39	WINIARY	10 - 16,9	14,7
40	WOLA	10 - 16,9	10,4
41	ZIELONY DĘBIEC	16,9 - 20	19,2
42	ŻEGRZE	< 10	9,7

Oznaczenie w tabeli 3: wskaźnik prezentujący występowanie zjawiska kryzysowego

W rozkładzie przestrzennym wskaźnika poziomu bezrobocia zauważyć można, iż największe skupisko osób bezrobotnych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców występuje na obszarach: *Główna, Starołęka-Minikowo-Marlewo, Sołacz, Krzesiny-Pokrzywno-Garaszewo, Fabianowo-Kotowo* oraz w śródmieściu miasta (tj. *Stare Miasto, Wilda, Łazarz, Jeżyce*).

Najmniejszy wskaźnik bezrobocia występuje natomiast na *Morasku-Radojewie, Strzeszynie, Chartowie, Głuszynie, Żegrzu* oraz w północnej i zachodniej części miasta, a także na osiedlach wielorodzinnych „z wielkiej płyty”.

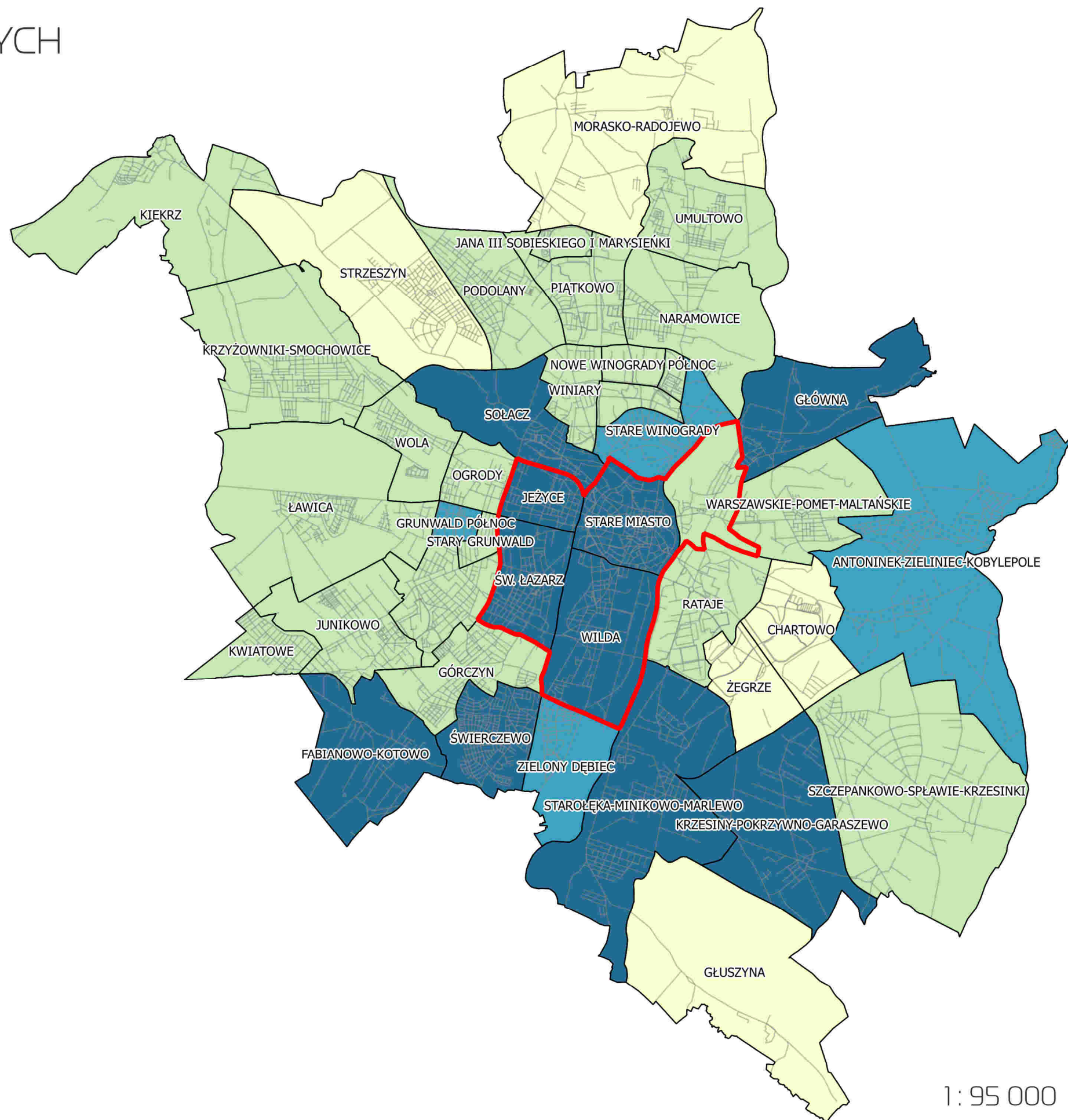
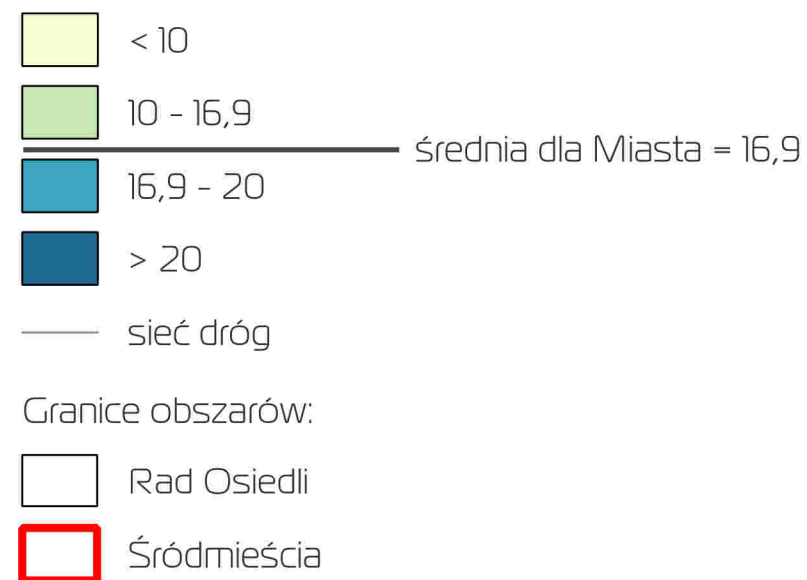
Obszary o najwyższym bezrobociu, to obszary o strukturze przestrzenno-funkcjonalnej zazwyczaj śródmiejskiej, zwartej, głównie o funkcjach mieszkaniowych. Natomiast obszary o najniższym bezrobociu, to obszary o funkcjach zróżnicowanych przestrzennie tj. funkcjach mieszkaniowych, przemysłowych i rekreacyjnych, ze znaczną ilością terenów zieleni oraz terenów otwartych tj. terenów atrakcyjnych inwestycyjnie.

BADANIA ZJAWISK KRYZYSOWYCH

A. POZIOM BEZROBOCIA

Liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w PUP na 1000 mieszkańców w 2015 r.

Legenda

B. POZIOM WYKLUCZENIA SPOŁECZNEGO, W TYM UBÓSTWA

Wskaźnik: liczba beneficjentów pomocy MOPR, w tym z powodu ubóstwa, na 1000 mieszkańców w 2015 r.

Tab. 4. Zestawienie wielkości wskaźnika dla obszarów rad osiedli

Lp.	Obszary	Wskaźnik	
		wg mapy	szczegółowy
	POZNAŃ	40,6	
1	ANTONINEK-ZIELINIEC-KOBYLEPOLE	10 – 40,6	37,9
2	CHARTOWO	< 10	9,8
3	FABIANOWO-KOTOWO	10 - 40,6	36,1
4	GŁÓWNA	> 100	128,2
5	GŁUSZYNA	10 - 40,6	18,4
6	GÓRCZYN	40,6 - 60	44,1
7	GRUNWALD POŁUDNIE	40,6 - 60	48,0
8	GRUNWALD PÓŁNOC	10 - 40,6	30,8
9	JANA III SOBIESKIEGO I MARYSIEŃKI	10 - 40,6	10,2
10	JEŻYCE	60 - 100	89,0
11	JUNIKOWO	< 10	8,3
12	KIEKRZ	10 - 40,6	10,6
13	KRZESINY-POKRZYWNO-GARASZEWO	> 100	107,5
14	KRZYŻOWNIKI-SMOCHOWICE	10 - 40,6	35,0
15	KWIATOWE	10 - 40,6	19,7
16	ŁAWICA	10 - 40,6	18,4
17	MORASKO-RADOJEWO	< 10	0,0
18	NARAMOWICE	10 - 40,6	28,9
19	NOWE WINOGRADY POŁUDNIE	10 - 40,6	32,2
20	NOWE WINOGRADY PÓŁNOC	10 - 40,6	21,0
21	NOWE WINOGRADY WSCHÓD	10 - 40,6	33,2
22	OGRODY	10 - 40,6	28,8
23	OSTRÓW TUMSKI-ŚRÓDKA-ZAWADY-KOMANDORIA	40,6 - 60	48,0
24	PIĄTKOWO	10 - 40,6	12,1
25	PODOLANY	10 - 40,6	14,9
26	RATAJE	40,6 - 60	49,9
27	SOŁACZ	40,6 - 60	53,1
28	STARE MIASTO	60 - 100	92,6
29	STARE WINOGRADY	10 - 40,6	29,0
30	STAROŁĘKA-MINIKOWO-MARLEWO	40,6 - 60	54,5

Lp.	Obszary	Wskaźnik	
		wg mapy	szczegółowy
31	STARY GRUNWALD	10 - 40,6	30,0
32	STRZESZYN	10 - 40,6	14,6
33	SZCZEPANKOWO-SPLAWIE-KRZESINKI	10 - 40,6	30,4
34	ŚWIERCZEWO	40,6 - 60	42,7
35	ŚW. ŁAZARZ	60 - 100	79,2
36	UMULTOWO	10 - 40,6	19,0
37	WARSZAWSKIE-POMET-MALTAŃSKIE	10 - 40,6	37,8
38	WILDA	60 - 100	65,8
39	WINIARY	10 - 40,6	24,2
40	WOLA	10 - 40,6	14,3
41	ZIELONY DĘBIEC	10 - 40,6	28,9
42	ŻEGRZE	< 10	6,9

Oznaczenie w tabeli 4: wskaźnik prezentujący występowanie zjawiska kryzysowego

Wskaźnik wykluczenia społecznego, określający liczbę beneficjentów pomocy MOPR, w tym z powodu ubóstwa w przeliczeniu na 1000 mieszkańców wyznacza następujące obszary będące w najgorszym stanie kryzysowym: *Główna, Krzesiny-Pokrzywno-Garaszewo, Stare Miasto* a także pozostałe obszary śródmiejskich rad osiedli.

Do obszarów o najmniejszym wskaźniku poziomu wykluczenia społecznego, w tym ubóstwa zaliczyć można m.in. *Morasko-Radojewo, Chartowo, Żegrze, Junikowo* a także obszary rad osiedli „okalających” zewnętrzną granicę miasta Poznania.

Wysoki wskaźnik na obszarze *Krzesiny-Pokrzywno-Garaszewo* spowodowany jest lokalizacją baraków socjalnych przy ul. Nowotarskiej (33 mieszkania) – gdzie 133 osoby pobierają zasiłki oraz DPS Pokrzywno - gdzie 47 osób pobiera zasiłki, co daje łącznie 180 osób tj. prawie 80% ogólnej liczby beneficjentów pomocy społecznej na tym osiedlu. Gdyby skorygować tę wartość tylko o liczbę 47 beneficjentów z DPS, wskaźnik ten wyniósłby 85 osób/1000 Mk zamiast 107 i w ten sposób zmniejszyłby się stopień degradacji na tym osiedlu.

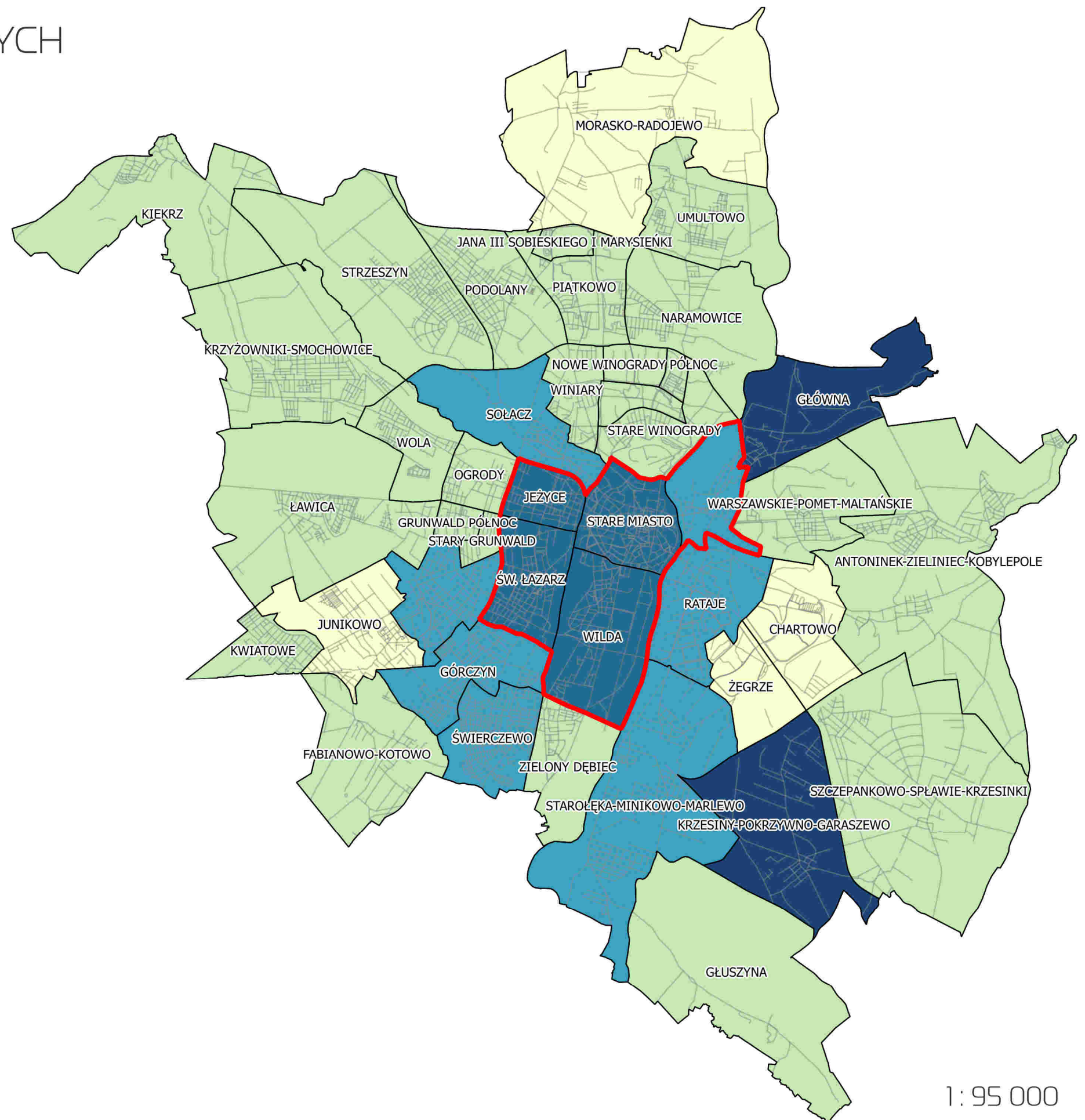
Z kolei wysoki wskaźnik występujący na obszarze osiedla *Główna* spowodowany jest liczną koncentracją budownictwa socjalnego, zwłaszcza przy ul. Nadolnik.

BADANIA ZJAWISK KRYZYSOWYCH

B. POZIOM WYKLUCZENIA SPOŁECZNEGO, W TYM UBÓSTWA

Liczba beneficjentów pomocy MOPR, w tym z powodu ubóstwa, na 1000 mieszkańców w 2015 r.

Legenda

C. POZIOM UCZESTNICTWA W ŻYCIU PUBLICZNYM**Wskaźnik: frekwencja w wyborach powszechnych w 2015 r. [%]**

Tab. 5. Zestawienie wielkości wskaźnika dla obszarów rad osiedli

Lp.	Obszary	Wskaźnik	
		wg mapy	szczegółowy
	POZNAŃ	61,7	
1	ANTONINEK-ZIELINIEC-KOBYLEPOLE	61,7 - 68	62,7
2	CHARTOWO	61,7 - 68	64,8
3	FABIANOWO-KOTOWO	54 - 61,7	55,3
4	GŁÓWNA	< 47	46,6
5	GŁUSZYNA	54 - 61,7	57,7
6	GÓRCZYN	54 - 61,7	58,9
7	GRUNWALD POŁUDNIE	61,7 - 68	65,4
8	GRUNWALD PÓŁNOC	54 - 61,7	54,0
9	JANA III SOBIESKIEGO I MARYSIEŃKI	61,7 - 68	65,5
10	JEŻYCE	47 - 54	53,9
11	JUNIKOWO	68 - 75	68,5
12	KIEKRZ	61,7 - 68	64,8
13	KRZESINY-POKRZYWNO-GARASZEWO	54 - 61,7	58,6
14	KRZYŻOWNIKI-SMOCHOWICE	61,7 - 68	65,0
15	KWIATOWE	61,7 - 68	66,6
16	ŁAWICA	68 - 75	71,7
17	MORASKO-RADOJEWO	61,7 - 68	61,8
18	NARAMOWICE	61,7 - 68	67,6
19	NOWE WINOGRADY POŁUDNIE	61,7 - 68	65,0
20	NOWE WINOGRADY PÓŁNOC	61,7 - 68	64,5
21	NOWE WINOGRADY WSCHÓD	61,7 - 68	62,9
22	OGRODY	54 - 61,7	60,9
23	OSTRÓW TUMSKI-ŚRÓDKA-ZAWADY-KOMANDORIA	47 - 54	53,5
24	PIĄTKOWO	61,7 - 68	67,4
25	PODOLANY	68 - 75	68,2
26	RATAJE	61,7 - 68	64,5
27	SOŁACZ	54 - 61,7	60,4
28	STARE MIASTO	47 - 54	51,0
29	STARE WINOGRADY	68 - 75	71,3
30	STAROŁĘKA-MINIKOWO-MARLEWO	54 - 61,7	59,6
31	STARY GRUNWALD	61,7 - 68	65,4
32	STRZESZYN	> 75	75,2

Lp.	Obszary	Wskaźnik	
		wg mapy	szczegółowy
33	SZCZEPANKOWO-SPLAWIE-KRZESINKI	61,7 - 68	66,2
34	ŚWIERCZEWO	61,7 - 68	61,8
35	ŚW. ŁAZARZ	54 - 61,7	54,7
36	UMULTOWO	68 - 75	70,8
37	WARSZAWSKIE-POMET-MALTAŃSKIE	54 - 61,7	59,9
38	WILDA	47 - 54	52,7
39	WINIARY	61,7 - 68	64,5
40	WOLA	68 - 75	68,8
41	ZIELONY DĘBIEC	54 - 61,7	57,5
42	ŻEGRZE	61,7 - 68	64,7

Oznaczenie w tabeli 5: wskaźnik prezentujący występowanie zjawiska kryzysowego

Rozkład przestrzenny wskaźnika poziomu uczestnictwa w życiu publicznym, czyli frekwencji w wyborach powszechnych w 2015 roku ukazuje, iż największy stan kryzysowy występuje na obszarze *Główniej*, gdzie frekwencja wyniosła jedynie 46,6%.

Zła sytuacja odnotowana jest również w ścisłym centrum miasta tj. na obszarach śródmiejskich rad osiedli: *Stare Miasto, Wilda, Ostrów Tumski-Śródka-Zawady-Komandoria, Jeżyce* oraz na innych obszarach poza śródmieściem.

Dobra sytuacja występuje natomiast w północnej, wschodniej i zachodniej części miasta, zwłaszcza na *Strzeszynie*, gdzie frekwencja wyniosła 75,2%. Różnica pomiędzy największą, a najmniejszą wartością wskaźnika frekwencji wynosi blisko 28,6%, co jest wartością bardzo dużą, biorąc pod uwagę rozkład przestrzenny wskaźnika na obszarze całego miasta Poznania.

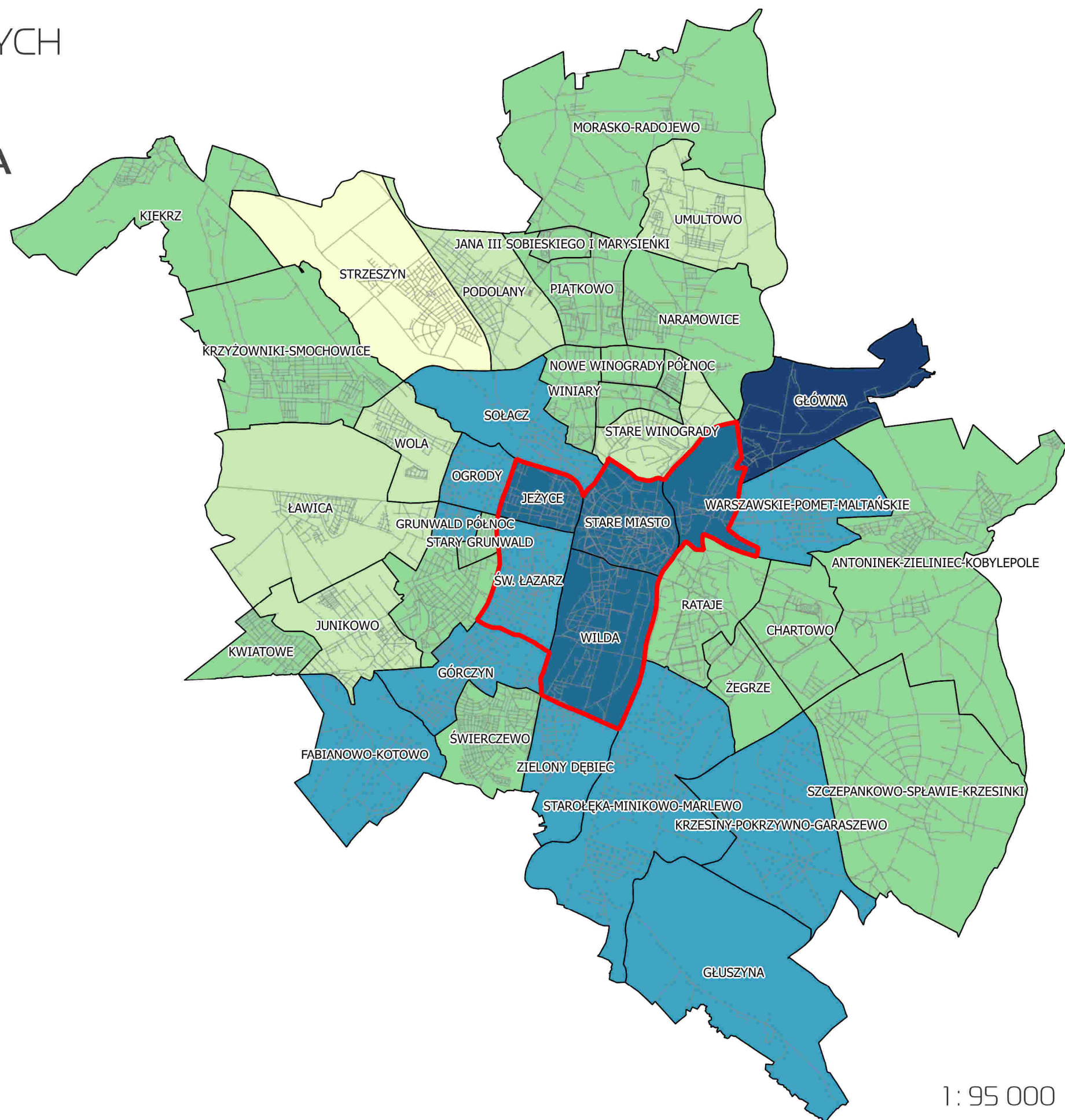
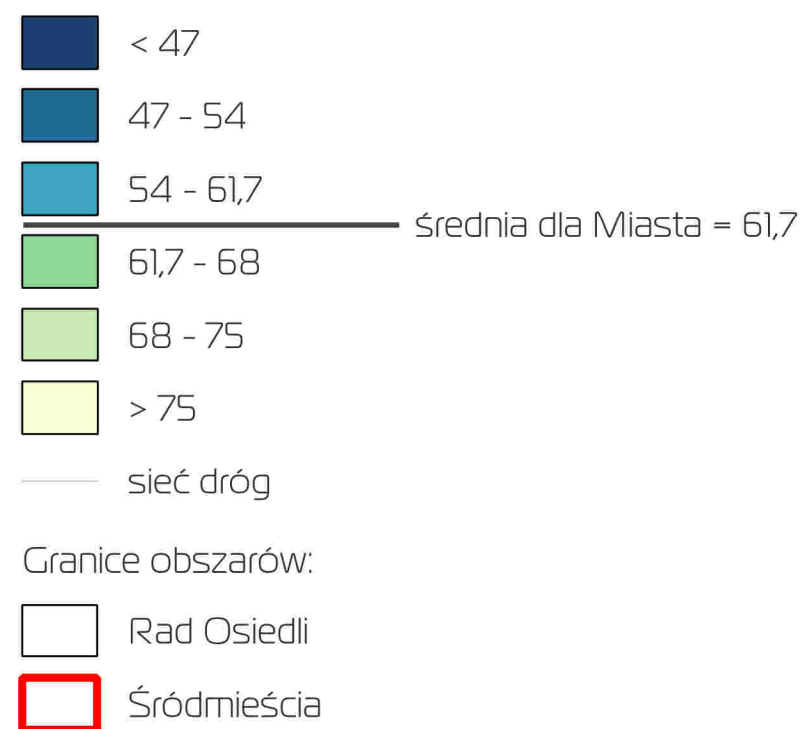
Wskaźnik ten w pewnym stopniu uzupełnia wyniki wcześniejszych badań tj. poziomu bezrobocia oraz poziomu wykluczenia społecznego. Potwierdza on, iż dobra sytuacja społeczna panuje na obszarach rad osiedli stanowiących tzw. „zewnątrzny pierścień” miasta, natomiast najgorsza sytuacja panuje w ścisłym centrum miasta tj. na obszarze śródmieścia, oraz na obszarach rad osiedli bezpośrednio z nim sąsiadujących.

BADANIA ZJAWISK KRYZYSOWYCH

C. POZIOM UCZESTNICTWA W ŻYCIU PUBLICZNYM

Frekwencja w wyborach powszechnych
w 2015 r. [%]

Legenda

D. KAPITAŁ SPOŁECZNY**Wskaźnik: dynamika zmian liczby ludności w latach 2010 – 2015
(2010 = 100)**

Tab. 6. Zestawienie wielkości wskaźnika dla obszarów rad osiedli

Lp.	Obszary	Wskaźnik	
		wg mapy	szczegółowy
	POZNAŃ	96,2	
1	ANTONINEK-ZIELINIEC-KOBYLEPOLE	100 - 105	100,2
2	CHARTOWO	90 - 96,2	94,9
3	FABIANOWO-KOTOWO	100 - 105	101,2
4	GŁÓWNA	100 - 105	104,1
5	GŁUSZYNA	105 - 110	106,1
6	GÓRCZYN	96,2 - 100	96,4
7	GRUNWALD POŁUDNIE	96,2 - 100	96,2
8	GRUNWALD PÓŁNOC	90 - 96,2	93,7
9	JANA III SOBIESKIEGO I MARYSIEŃKI	96,2 - 100	97,7
10	JEŻYCE	90 - 96,2	90,0
11	JUNIKOWO	105 - 110	105,5
12	KIEKRZ	105 - 110	106,3
13	KRZESINY-POKRZYWNO-GARASZEWO	100 - 105	102,0
14	KRZYŻOWNIKI-SMOCHOWICE	100 - 105	103,0
15	KWIATOWE	96,2 - 100	99,5
16	ŁAWICA	110 - 115	110,1
17	MORASKO - RADOJEWO	> 115	122,6
18	NARAMOWICE	110 - 115	112,8
19	NOWE WINOGRADY POŁUDNIE	90 - 96,2	92,6
20	NOWE WINOGRADY PÓŁNOC	90 - 96,2	93,7
21	NOWE WINOGRADY WSCHÓD	90 - 96,2	91,8
22	OGRODY	90 - 96,2	92,8
23	OSTRÓW TUMSKI-ŚRÓDKA-ZAWADY-KOMANDORIA	96,2 - 100	99,3
24	PIĄTKOWO	96,2 - 100	97,2
25	PODOLANY	110 - 115	111,0
26	RATAJE	90 - 96,2	93,7
27	SOŁACZ	96,2 - 100	97,0
28	STARE MIASTO	< 90	84,6
29	STARE WINOGRADY	100 - 105	104,1
30	STAROŁĘKA-MINIKOWO-MARLEWO	100 - 105	100,6
31	STARY GRUNWALD	90 - 96,2	90,6

Lp.	Obszary	Wskaźnik	
		wg mapy	szczegółowy
32	STRZESZYN	110 - 115	113,5
33	SZCZEPANKOWO-SPLAWIE-KRZESINKI	105 - 110	108,0
34	ŚWIERCZEWO	96,2 - 100	96,9
35	ŚW. ŁAZARZ	90 - 96,2	90,6
36	UMULTOWO	105 - 110	107,0
37	WARSZAWSKIE-POMET-MALTAŃSKIE	100 - 105	101,0
38	WILDA	90 - 96,2	92,4
39	WINIARY	90 - 96,2	92,8
40	WOLA	96,2 - 100	96,9
41	ZIELONY DĘBIEC	90 - 96,2	94,2
42	ŻEGRZE	90 - 96,2	94,0

Oznaczenie w tabeli 6: wskaźnik prezentujący występowanie zjawiska kryzysowego

Biorąc pod uwagę dynamikę liczby ludności w latach 2010 – 2015, w ciągu 5 lat liczba ludności Poznania zmalała o 2 %. Świadczy to m.in. o silnym procesie migracji ludności poza granice miasta a także o starzeniu się społeczeństwa.

Najgorsza sytuacja występuje na obszarze *Starego Miasta* oraz na pozostałym obszarze śródmieścia (*Łazarz, Jeżyce, Wilda*) a także na terenach przyległych. Z kolei najlepsza sytuacja występuje na obszarach peryferyjnych miasta, a w szczególności na obszarze *Moraska-Radojewa*, a także na *Podolanach, Strzeszynie, Umultowie i Ławicy*.

Powyższa sytuacja wskazuje m.in. na proces suburbanizacji miasta, a także potwierdza wcześniejsze badania, iż obszary „peryferyjne” charakteryzują się m.in. małym wskaźnikiem poziomu bezrobocia, wykluczenia społecznego oraz wysokim poziomem uczestnictwa mieszkańców w życiu publicznym. Z tego też względu obszary te nie wykazują złej sytuacji społecznej w porównaniu do innych obszarów miasta (zwłaszcza śródmieścia oraz terenów do niego przyległych).

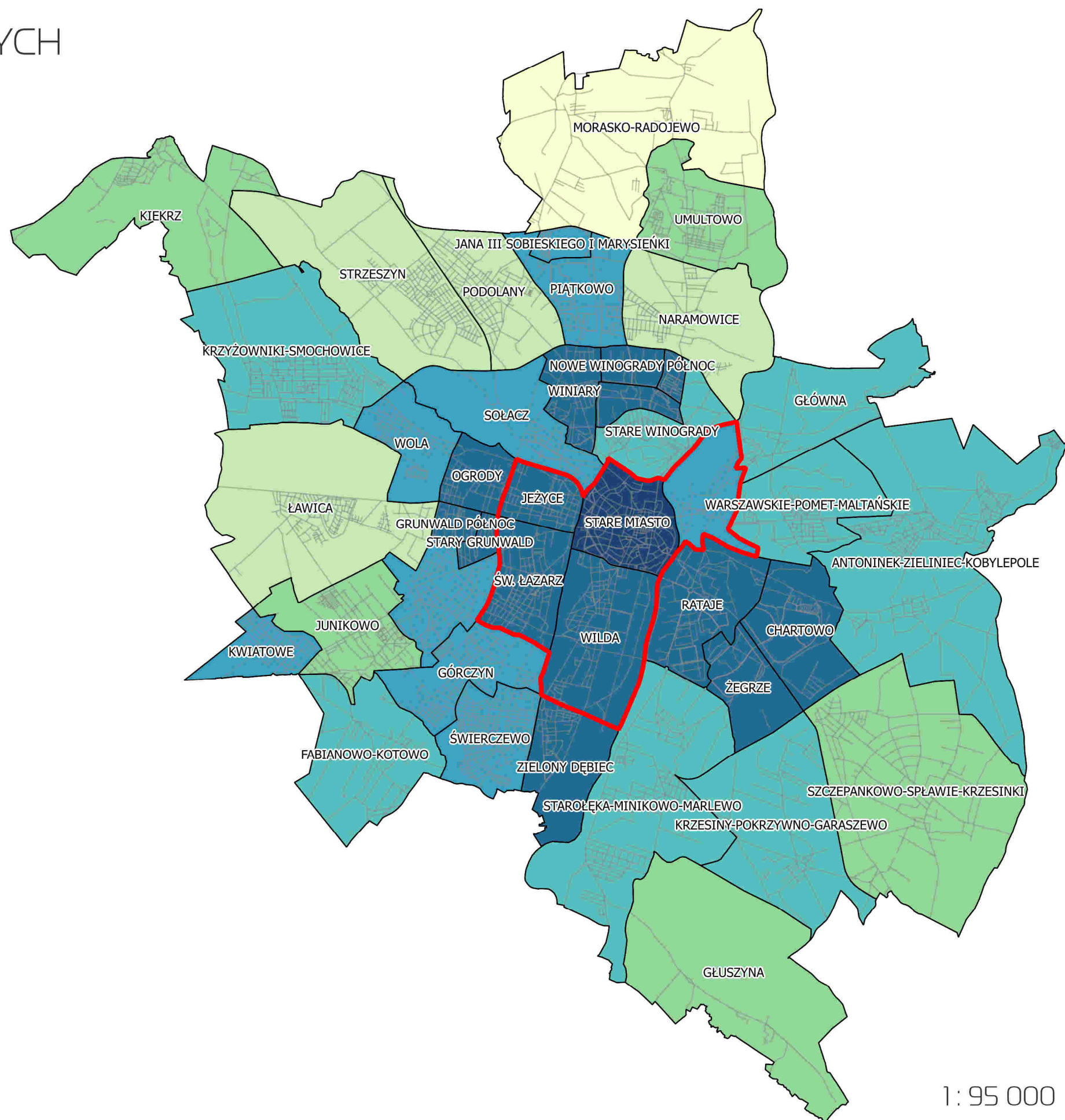
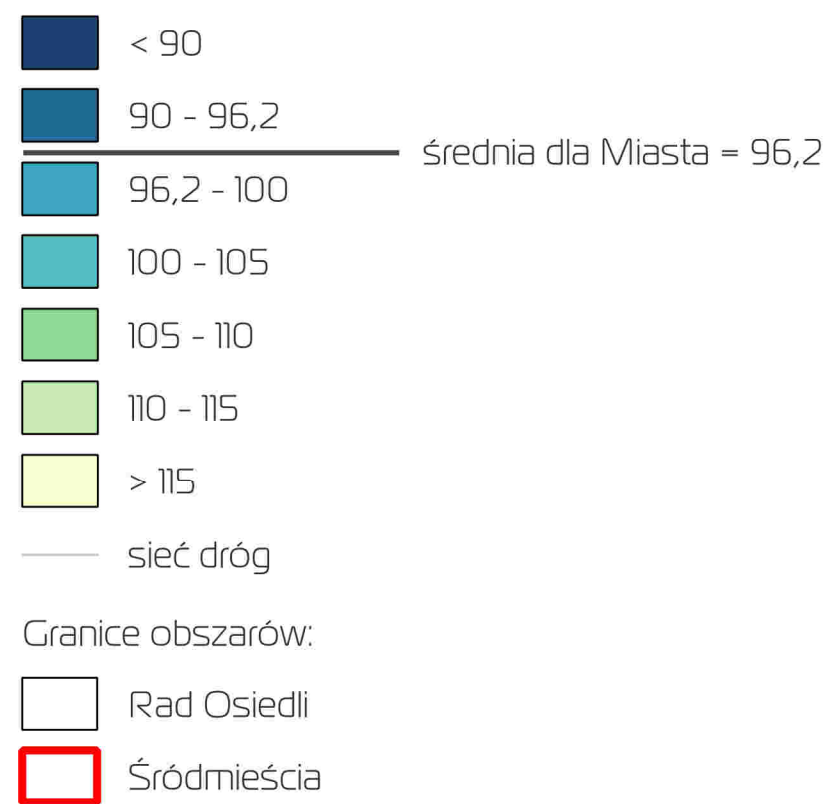
Wartym uwagi jest fakt, iż wysoki wskaźnik na obszarze *Ostrów Tumski-Śródka-Zawady-Komandoria* spowodowany jest jedynie, jednorazowym wzrostem liczby ludności w okresie od lutego 2013 do grudnia 2014 r. tj. lokalizacją na Komandorii przy ul. Łaskarza nowych bloków z 93 mieszkaniami komunalnymi.

BADANIA ZJAWISK KRYZYSOWYCH

D. KAPITAŁ SPOŁECZNY

Dynamika zmian liczby ludności w latach 2010 - 2015 [2010 = 100]

Legenda

E. POZIOM PRZESTĘPCZOŚCI**Wskaźnik: liczba przestępstw ogółem na 1000 mieszkańców w 2015 r.**

Tab. 7. Zestawienie wielkości wskaźnika dla obszarów rad osiedli

Lp.	Obszary	Wskaźnik	
		wg mapy	szczegółowy
	POZNAŃ	38	0,07
1	ANTONINEK-ZIELINIEC-KOBYLEPOLE	10-25; 25-38; 38-60	0,36
2	CHARTOWO	10-25; 38-60	0,42
3	FABIANOWO-KOTOWO	25-38	0,00
4	GŁÓWNA	25-38	0,00
5	GŁUSZYNA	10-25	0,00
6	GÓRCZYN	10-25; 25-38	0,00
7	GRUNWALD POŁUDNIE	10-25; 25-38	0,00
8	GRUNWALD PÓŁNOC	10-25	0,00
9	JANA III SOBIESKIEGO I MARYSIENKI	10-25	0,00
10	JEŻYCE	10-25; 25-38	0,00
11	JUNIKOWO	10-25; 25-38	0,00
12	KIEKRZ	10-25	0,00
13	KRZESINY-POKRZYWNO-GARASZEWO	10-25	0,00
14	KRZYŻOWNIKI-SMOCHOWICE	10-25	0,00
15	KWIATOWE	10-25	0,00
16	ŁAWICA	10-25; 25-38	0,00
17	MORASKO-RADOJEWO	10-25	0,00
18	NARAMOWICE	10-25	0,00
19	NOWE WINOGRADY POŁUDNIE	10-25	0,00
20	NOWE WINOGRADY PÓŁNOC	< 10; 10-25	0,00
21	NOWE WINOGRADY WSCHÓD	< 10	0,00
22	OGRODY	25-38	0,00
23	OSTRÓW TUMSKI-ŚRÓDKA-ZAWADY-KOMANDORIA	25-38; 38-60	0,22
24	PIĄTKOWO	< 10; 10-25	0,00
25	PODOLANY	10-25	0,00

Lp.	Obszary	Wskaźnik	
		wg mapy	szczegółowy
26	RATAJE	10-25; 38-60	0,45
27	SOŁACZ	< 10; 10-25; 25-38	0,00
28	STARE MIASTO	10-25; 38-60; 60-90; >90	0,73
29	STARE WINOGRADY	< 10; 10-25	0,00
30	STAROŁĘKA-MINIKOWO-MARLEWO	10-25	0,00
31	STARY GRUNWALD	10-25	0,00
32	STRZESZYN	10-25	0,00
33	SZCZEPANKOWO-SPLAWIE-KRZESINKI	10-25	0,00
34	ŚWIERCZEWO	10-25	0,00
35	ŚW. ŁAZARZ	10-25	0,00
36	UMULTOWO	10-25	0,00
37	WARSZAWSKIE-POMET-MALTAŃSKIE	25-38; 38-60	0,28
38	WILDA	10-25; 25-38; 38-60	0,20
39	WINIARY	<10; 10-25	0,00
40	WOLA	10-25	0,00
41	ZIELONY DĘBIEC	10-25	0,00
42	ŻEGRZE	10-25	0,00

Oznaczenie w tabeli 7: wskaźnik prezentujący występowanie zjawiska kryzysowego.

W przypadku tego wskaźnika dane zebrane dla policyjnych obszarów operacyjnych zostały wtórnie zagregowane w celu uzyskania wartości dla obszarów rad osiedli i przeliczone w stosunku do powierzchni tych obszarów objętych zjawiskiem kryzysowym (1 = 100% powierzchni obszaru).

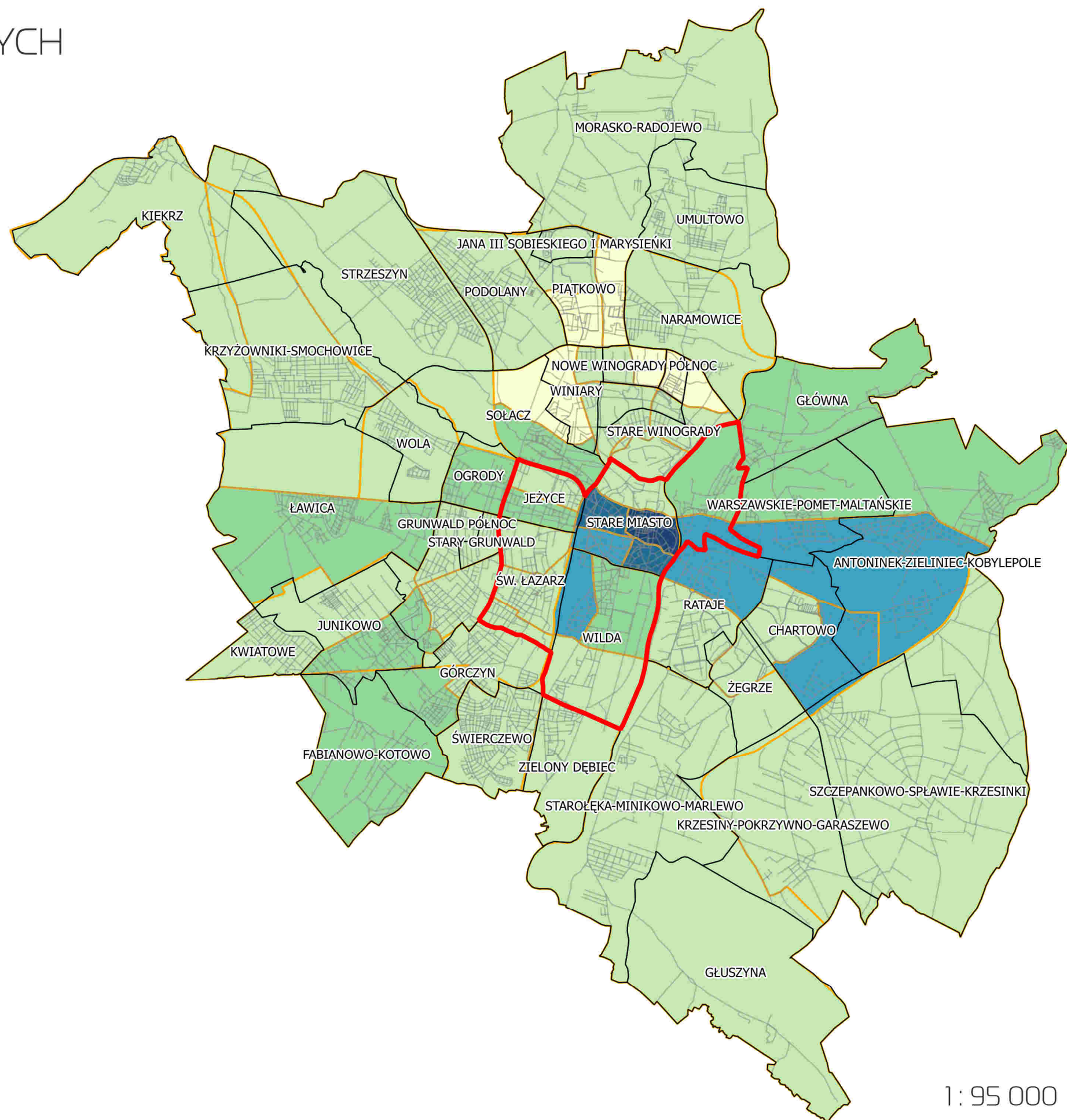
Z danych policyjnych wynika, iż największy poziom przestępczości występuje na obszarze *Starego Miasta*, *Wildy* a także na obszarach osiedli wielorodzinnych tj. na *Ratajach* oraz *Chartowie*. Podwyższona przestępczość występuje także na obszarach rad osiedli: *Warszawskie-Pomet-Maltańskie* oraz *Antoninek-Zieliniec-Kobylepole*. Pozostały obszar miasta według statystyk policyjnych nie wyróżnia się ponad średnią.

BADANIA ZJAWISK KRYZYSOWYCH

E. POZIOM PRZESTĘPCZOŚCI

Liczba przestępstw ogółem na 1000 mieszkańców w 2015 r.

Legenda

KRYTERIA DODATKOWE: GOSPODARCZE I PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNE

F. POZIOM PRZEDSIĘBIORCZOŚCI

Wskaźnik: liczba podatników prowadzących działalność gospodarczą na 1000 mieszkańców w 2013 r.

Tab. 8. Zestawienie wielkości wskaźnika dla obszarów rad osiedli

Lp.	Obszary	Wskaźnik	
		wg mapy	szczegółowy
	POZNAŃ	66,3	
1	ANTONINEK-ZIELINIEC-KOBYLEPOLE	66,3 - 80	77,7
2	CHARTOWO	40 - 66,3	53,1
3	FABIANOWO-KOTOWO	40 - 66,3	47,0
4	GŁÓWNA	< 40	27,9
5	GŁUSZYNA	< 40	37,0
6	GÓRCZYN	66,3 - 80	66,5
7	GRUNWALD POŁUDNIE	66,3 - 80	68,2
8	GRUNWALD PÓŁNOC	40 - 66,3	45,2
9	JANA III SOBIESKIEGO I MARYSIEŃKI	66,3 - 80	78,1
10	JEŻYCE	40 - 66,3	58,4
11	JUNIKOWO	80 - 100	94,0
12	KIEKRZ	80 - 100	85,6
13	KRZESINY-POKRZYWNO-GARASZEWO	66,3 - 80	69,8
14	KRZYŻOWNIKI-SMOCHOWICE	> 100	101,7
15	KWIATOWE	80 - 100	90,8
16	ŁAWICA	> 100	122,2
17	MORASKO-RADOJEWO	80 - 100	91,8
18	NARAMOWICE	80 - 100	85,3
19	NOWE WINOGRADY POŁUDNIE	40 - 66,3	55,4
20	NOWE WINOGRADY PÓŁNOC	40 - 66,3	55,6
21	NOWE WINOGRADY WSCHÓD	40 - 66,3	54,4
22	OGRODY	66,3 - 80	74,5
23	OSTRÓW TUMSKI-ŚRÓDKA-ZAWADY-KOMANDORIA	40 - 66,3	42,0
24	PIĄTKOWO	40 - 66,3	65,4
25	PODOLANY	80 - 100	94,1
26	RATAJE	40 - 66,3	54,8
27	SOŁACZ	40 - 66,3	61,8
28	STARE MIASTO	40 - 66,3	56,5
29	STARE WINOGRADY	> 100	105,2
30	STAROŁĘKA-MINIKOWO-MARLEWO	40 - 66,3	62,0
31	STARY GRUNWALD	> 100	105,9
32	STRZESZYN	80 - 100	99,6

Lp.	Obszary	Wskaźnik	
		wg mapy	szczegółowy
33	SZCZEPANKOWO-SPLAWIE-KRZESINKI	> 100	101,8
34	ŚWIERCZEWO	80 - 100	81,1
35	ŚW. ŁAZARZ	40 - 66,3	57,4
36	UMULTOWO	> 100	103,7
37	WARSZAWSKIE-POMET-MALTAŃSKIE	66,3 - 80	72,7
38	WILDA	40 - 66,3	53,8
39	WINIARY	40 - 66,3	65,9
40	WOLA	80 - 100	93,4
41	ZIELONY DĘBIEC	< 40	37,5
42	ŻEGRZE	40 - 66,3	61,4

Oznaczenie w tabeli 8: wskaźnik prezentujący występowanie zjawiska kryzysowego

Rozkład przestrzenny wskaźnika poziomu przedsiębiorczości pokrywa się w dużym stopniu z wcześniej ukazanym wskaźnikiem dotyczącym poziomu bezrobocia.

Z danych z tabeli wynika, iż najgorsza sytuacja związana z niskim poziomem przedsiębiorczości występuje na następujących obszarach rad osiedli: *Główna* - gdzie liczba podatników prowadzących działalność gospodarczą na 1000 mieszkańców wynosi poniżej 30 osób – a także *Głuszyna*, *Zielony Dębiec*, obszar śródmieścia miasta oraz przyległe do niego obszary rady osiedli tj. *Sołacz*, *Rataje*, *Starołęka-Minikowo-Marlewo*, a także obszary, na których przewagę stanowią osiedla wielorodzinne tzw. „osiedla z wielkiej płyty”.

Dobra sytuacja wynikająca z wyższego poziomu przedsiębiorczości w porównaniu do średniej dla miasta ma miejsce w północnej, wschodniej i zachodniej części miasta. Najwięcej podatników prowadzących działalność gospodarczą w przeliczeniu na 1000 mieszkańców występuje na następujących obszarach rad osiedli: *Ławica*, *Stary Grunwald*, *Stare Winogrody*, *Umultowo*, *Szczepankowo-Splawie-Krzesinki* oraz *Krzyżowniki-Smochowice*.

Trzeba jednak zauważyć, iż Poznań przy wskaźniku równym 66,3 jest liderem wśród miast wojewódzkich Polski w tworzeniu warunków do zakładania i prowadzenia działalności gospodarczej⁴⁵.

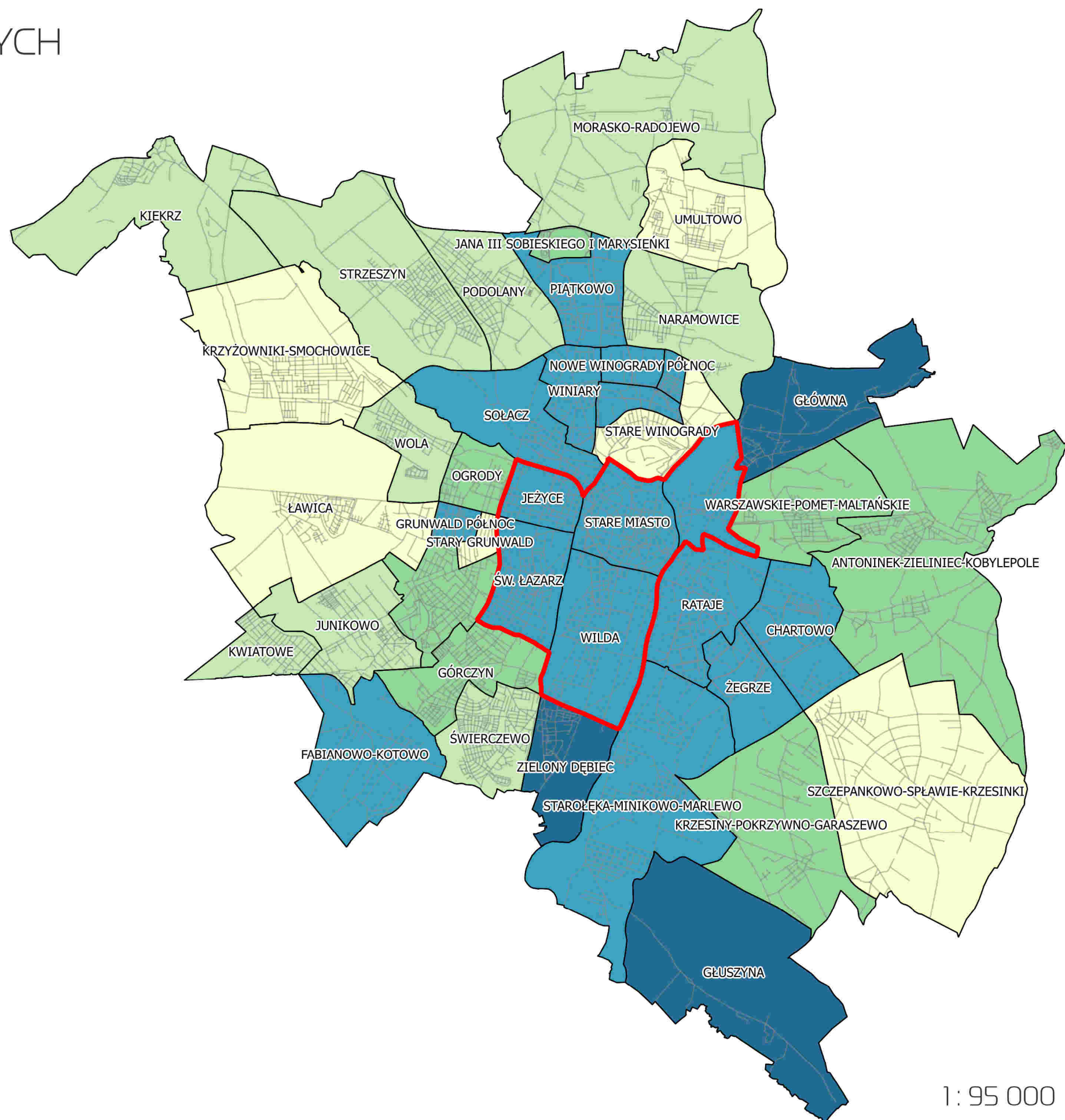
⁴⁵ Wg dokumentu „Sytuacja społeczno-gospodarcza 2015” sporządzonego przez Wydział Rozwoju Miasta UMP.

BADANIA ZJAWISK KRYZYSOWYCH

F. POZIOM PRZEDSIĘBIORCZOŚCI

Liczba podatników prowadzących działalność gospodarczą na 1000 mieszkańców w 2013 r.

Legenda

G. POZIOM PRZEDSIĘBIORCZOŚCI

Wskaźnik: liczba ludności w wieku poprodukcyjnym na 1000 mieszkańców w 2015 r.

Tab. 9. Zestawienie wielkości wskaźnika dla obszarów rad osiedli

Lp.	Obszary	Wskaźnik	
		wg mapy	szczegółowy
	POZNAŃ	193	
1	ANTONINEK-ZIELINIEC-KOBYLEPOLE	100 - 150	132,0
2	CHARTOWO	200 - 250	244,9
3	FABIANOWO-KOTOWO	100 - 150	149,5
4	GŁÓWNA	200 - 250	236,5
5	GŁUSZYNA	100 - 150	110,6
6	GÓRCZYN	200 - 250	204,1
7	GRUNWALD POŁUDNIE	100 - 150	129,6
8	GRUNWALD PÓŁNOC	> 250	438,8
9	JANA III SOBIESKIEGO I MARYSIEŃKI	150 - 193	190,2
10	JEŻYCE	150 - 193	179,2
11	JUNIKOWO	150 - 193	154,6
12	KIEKRZ	150 - 193	150,1
13	KRZESINY-POKRZYWNO-GARASZEWO	150 - 193	169,8
14	KRZYŻOWNIKI-SMOCHOWICE	150 - 193	155,5
15	KWIATOWE	150 - 193	161,1
16	ŁAWICA	150 - 193	155,6
17	MORASKO-RADOJEWO	100 - 150	103,1
18	NARAMOWICE	100 - 150	108,9
19	NOWE WINOGRADY POŁUDNIE	> 250	286,7
20	NOWE WINOGRADY PÓŁNOC	> 250	261,7
21	NOWE WINOGRADY WSCHÓD	> 250	271,6
22	OGRODY	200 - 250	230,7
23	OSTRÓW TUMSKI-ŚRÓDKA-ZAWADY-KOMANDORIA	100 - 150	131,6
24	PIĄTKOWO	100 - 150	146,0
25	PODOLANY	100 - 150	138,0
26	RATAJE	> 250	290,6
27	SOŁACZ	> 250	294,4
28	STARE MIASTO	150 - 193	171,4
29	STARE WINOGRADY	193 - 200	195,1
30	STAROŁĘKA-MINIKOWO-MARLEWO	100 - 150	127,0
31	STARY GRUNWALD	> 250	270,0

Lp.	Obszary	Wskaźnik	
		wg mapy	szczegółowy
32	STRZESZYN	< 100	95,4
33	SZCZEPANKOWO-SPLAWIE-KRZESINKI	100 - 150	120,8
34	ŚWIERCZEWO	150 - 193	172,5
35	ŚW. ŁAZARZ	200 - 250	203,5
36	UMULTOWO	100 - 150	116,4
37	WARSZAWSKIE-POMET-MALTAŃSKIE	100 - 150	124,8
38	WILDA	100 - 150	149,1
39	WINIARY	200 - 250	200,3
40	WOLA	150 - 193	171,1
41	ZIELONY DĘBIEC	200 - 250	240,9
42	ŻEGRZE	150 - 193	157,2

Oznaczenie w tabeli 9: wskaźnik prezentujący występowanie zjawiska kryzysowego

Dodatkowym wskaźnikiem określającym poziom, a dokładnie warunki dla przedsiębiorczości jest wskaźnik dotyczący liczby ludności w wieku poprodukcyjnym w przeliczeniu na 1000 mieszkańców.

Z analizy tego wskaźnika wynika, iż najgorsza sytuacja (czyli najwyższy wskaźnik liczby ludności w wieku poprodukcyjnym) występuje na obszarach rad osiedli, na których przeważają osiedla wielorodzinne z „wielkiej płyty”. Osiedla te są ponadto jednymi z najstarszych osiedli mieszkaniowych wielorodzinnych w Poznaniu. Do obszarów tych zaliczają się: *Rataje, Grunwald Północ, Nowe Winogrody Północ, Nowe Winogrody Wschód, Chartowi*. Oprócz tych obszarów, sytuację kryzysową notuje się również na terenach następujących jednostek pomocniczych miasta: *Św. Łazarz, Górczyn, Główna, Zielony Dębiec, Ogrody* oraz *Winiary*.

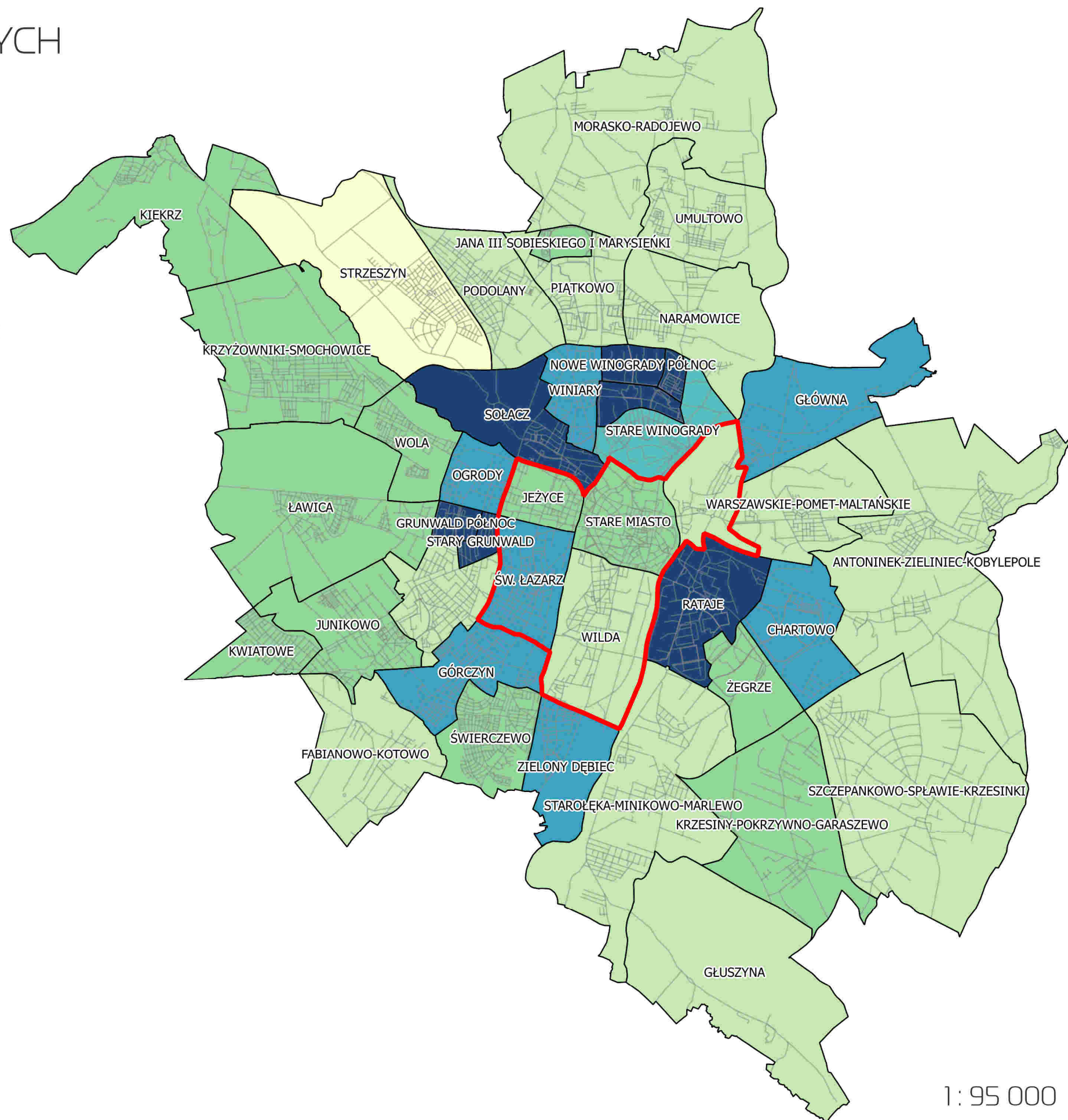
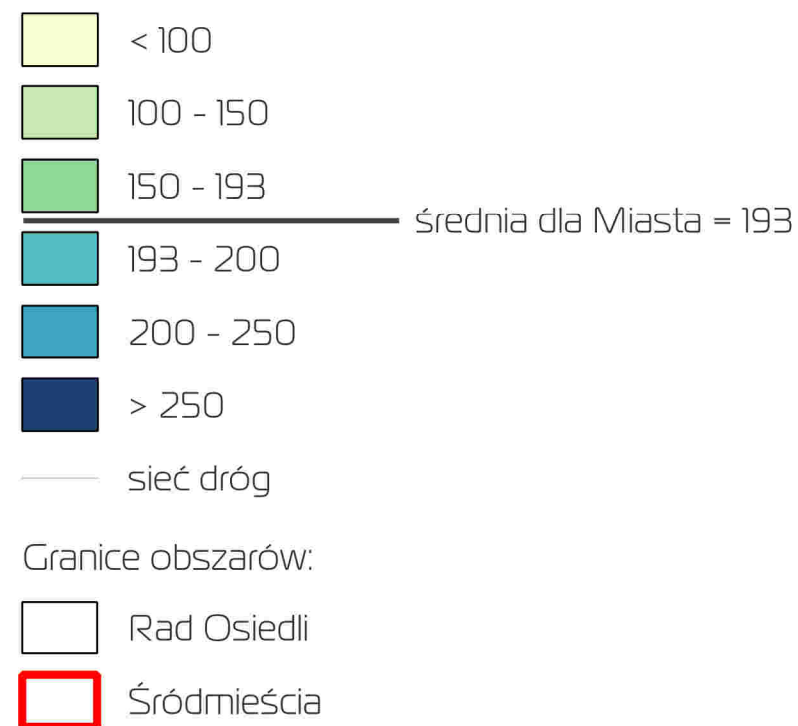
Dobra sytuacja występuje zarówno we wschodniej i zachodniej, jak i północnej i południowej części miasta, a także w ścisłym centrum tj. na obszarze *Starego Miasta, Jeżyc, Ostrowa Tumskiego-Śródki-Zawad-Komandorii* oraz *Wildy*. Z obszarów tych w najlepszej sytuacji wyróżnia się obszar *Strzeszyna*.

BADANIA ZJAWISK KRYZYSOWYCH

G. POZIOM PRZEDSIĘBIORCZOŚCI

Liczba ludności w wieku poprodukcyjnym na 1000 mieszkańców w 2015 r.

Legenda

H. ZAGROŻENIE DLA DZIEDZICTWA KULTUROWEGO

Wskaźnik: Obszary objęte strefą ochrony konserwatorskiej o przewadze zabudowy śródmiejskiej i skomplikowanej strukturze własnościowej

Tab. 10. Zestawienie wielkości wskaźnika dla obszarów rad osiedli

Lp.	Obszary	Wskaźnik	
		wg mapy	szczegółowy
	POZNAŃ		
1	ANTONINEK-ZIELINIEC-KOBYLEPOLE	nie	0,00
2	CHARTOWO	nie	0,00
3	FABIANOWO-KOTOWO	nie	0,00
4	GŁÓWNA	nie	0,00
5	GŁUSZYNA	nie	0,00
6	GÓRCZYN	nie	0,00
7	GRUNWALD POŁUDNIE	nie	0,00
8	GRUNWALD PÓŁNOC	nie	0,00
9	JANA III SOBIESKIEGO I MARYSIEŃKI	nie	0,00
10	JEŻYCE	tak	1,00
11	JUNIKOWO	nie	0,00
12	KIEKRZ	nie	0,00
13	KRZESINY-POKRZYWNO-GARASZEWO	nie	0,00
14	KRZYŻOWNIKI-SMOCHOWICE	nie	0,00
15	KWIATOWE	nie	0,00
16	ŁAWICA	nie	0,00
17	MORASKO-RADOJEWO	nie	0,00
18	NARAMOWICE	nie	0,00
19	NOWE WINOGRADY POŁUDNIE	nie	0,00
20	NOWE WINOGRADY PÓŁNOC	nie	0,00
21	NOWE WINOGRADY WSCHÓD	nie	0,00
22	OGRODY	nie	0,00
23	OSTRÓW TUMSKI-ŚRÓDKA-ZAWADY-KOMANDORIA	tak	0,40
24	PIĄTKOWO	nie	0,00
25	PODOLANY	nie	0,00
26	RATAJE	nie	0,00
27	SOŁACZ	nie	0,00
28	STARE MIASTO	tak	1,00
29	STARE WINOGRADY	nie	0,00
30	STAROŁĘKA-MINIKOWO-MARLEWO	nie	0,00
31	STARY GRUNWALD	nie	0,00

Lp.	Obszary	Wskaźnik	
		wg mapy	szczegółowy
32	STRZESZYN	nie	0,00
33	SZCZEPANKOWO-SPLAWIE-KRZESINKI	nie	0,00
34	ŚWIERCZEWO	nie	0,00
35	ŚW. ŁAZARZ	tak	0,90
36	UMULTOWO	Nie	0,00
37	WARSZAWSKIE-POMET-MALTAŃSKIE	Nie	0,00
38	WILDA	tak	0,60
39	WINIARY	nie	0,00
40	WOLA	nie	0,00
41	ZIELONY DĘBIEC	nie	0,00
42	ŻEGRZE	nie	0,00

Oznaczenie w tabeli 10: wskaźnik prezentujący występowanie zjawiska kryzysowego

Dane zebrane dla najstarszych obszarów historycznych zostały wtórnie zagregowane w celu uzyskania wartości dla obszarów rad osiedli i przeliczone w stosunku do powierzchni tych obszarów objętych zjawiskiem kryzysowym (1 = 100% powierzchni obszaru).

Wskaźnik określający zagrożenie dla dziedzictwa kulturowego zaliczono do kategorii wskaźników określających sytuację przestrzenno-funkcjonalną, zgodnie z art. 9.1 pkt. 3 ustawy o rewitalizacji.

Z powyższej analizy wynika, iż zagrożenie dla zachowania dziedzictwa kulturowego występuje na obszarze śródmieścia tj. na obszarze *Starego Miasta, Jeżyc*, w znacznej części *Św. Łazarza, Wildy* oraz *Ostrowa Tumskiego-Śródki-Zawad-Komandorii*.

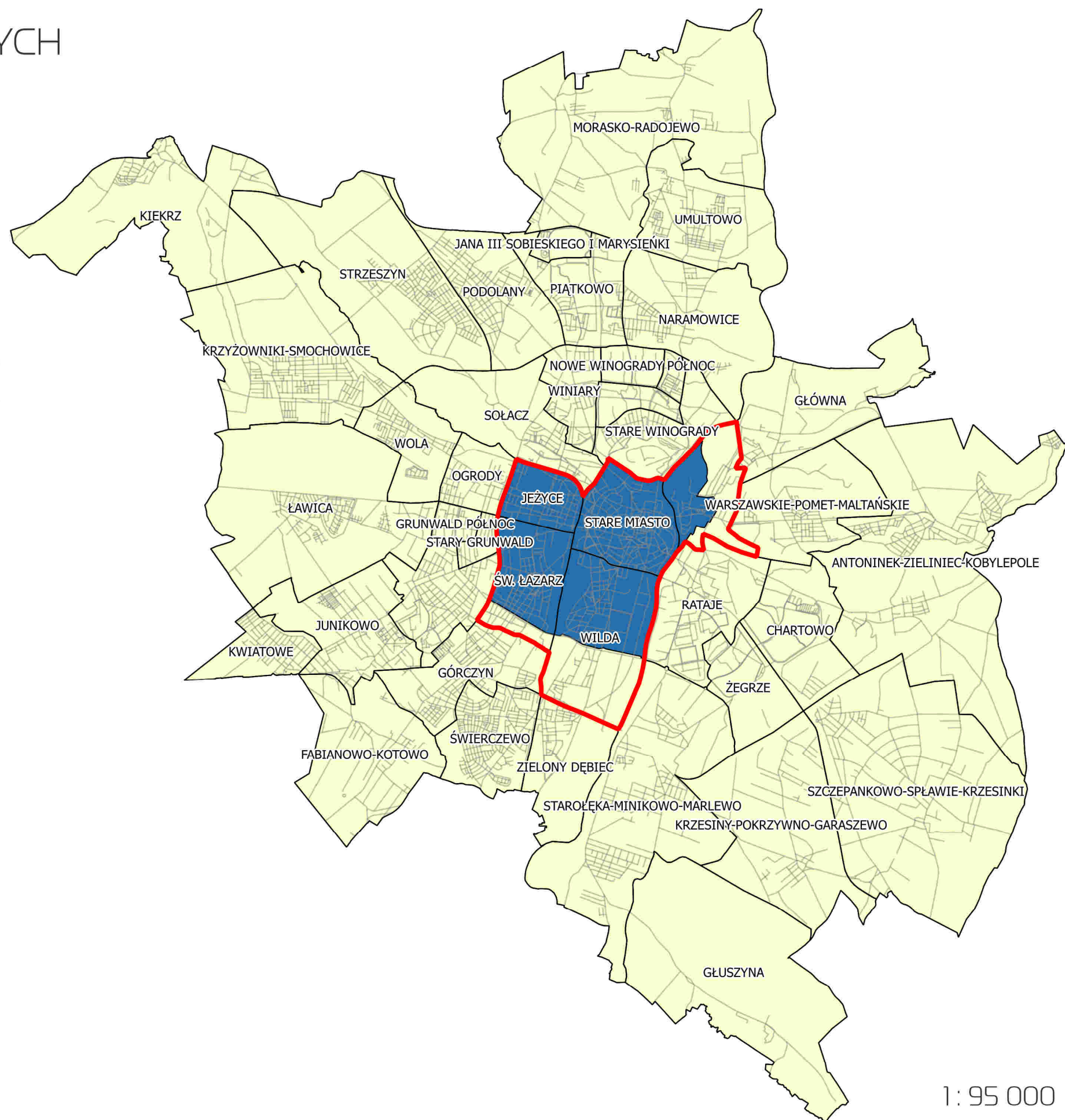
Obszary te wchodzi w skład strefy ochrony konserwatorskiej przy jednocześnie skomplikowanej strukturze własnościowej i zabudowie typu śródmiejskiego, co ma zasadnicze znaczenie dla działań prorozwojowych, w tym rewitalizacyjnych. Z tego też względu uwzględniono w analizie powyższy aspekt, gdyż możliwe jest wystąpienie zagrożenia dla ww. działań dotyczących najbardziej wartościowej, reprezentacyjnej i historycznej zabudowy miasta Poznania.

H. ZAGROŻENIE DLA DZIEDZICTWA KULTUROWEGO

Obszary objęte strefą ochrony konserwatorskiej o przewadze zabudowy śródmiejskiej i skomplikowanej strukturze własnościowej

Legenda

- nie
- tak
- sieć dróg
- Granice obszarów:
- Rad Osiedli
- Śródmieścia

I. ZAGROŻENIE DLA TRWAŁOŚCI EFEKTÓW REWITALIZACJI

Wskaźnik: Obszary objęte Miejskim Programem Rewitalizacji i Programem dla Śródmieścia w latach 2006 - 2016.

Tab. 11. Zestawienie wielkości wskaźnika dla obszarów rad osiedli

Lp.	Obszary	Wskaźnik	
		wg mapy	szczegółowy
	POZNAŃ		
1	ANTONINEK-ZIELINIEC-KOBYLEPOLE	nie	0
2	CHARTOWO	nie	0
3	FABIANOWO-KOTOWO	nie	0
4	GŁÓWNA	nie	0
5	GŁUSZYNA	nie	0
6	GÓRCZYN	nie	0
7	GRUNWALD POŁUDNIE	nie	0
8	GRUNWALD PÓŁNOC	nie	0
9	JANA III SOBIESKIEGO I MARYSIEŃKI	nie	0
10	JEŻYCE	tak	1
11	JUNIKOWO	nie	0
12	KIEKRZ	nie	0
13	KRZESINY-POKRZYWNO-GARASZEWO	nie	0
14	KRZYŻOWNIKI-SMOCHOWICE	nie	0
15	KWIATOWE	nie	0
16	ŁAWICA	nie	0
17	MORASKO-RADOJEWO	nie	0
18	NARAMOWICE	nie	0
19	NOWE WINOGRADY POŁUDNIE	nie	0
20	NOWE WINOGRADY PÓŁNOC	nie	0
21	NOWE WINOGRADY WSCHÓD	nie	0
22	OGRODY	nie	0
23	OSTRÓW TUMSKI-ŚRÓDKA-ZAWADY-KOMANDORIA	tak	1
24	PIĄTKOWO	nie	0
25	PODOLANY	nie	0
26	RATAJE	nie	0
27	SOŁACZ	nie	0
28	STARE MIASTO	tak	1
29	STARE WINOGRADY	nie	0
30	STAROŁĘKA-MINIKOWO-MARLEWO	nie	0
31	STARY GRUNWALD	nie	0

Lp.	Obszary	Wskaźnik	
		wg mapy	szczegółowy
32	STRZESZYN	nie	0
33	SZCZEPANKOWO-SPŁAWIE-KRZESINKI	nie	0
34	ŚWIERCZEWO	nie	0
35	ŚW. ŁAZARZ	tak	1
36	UMULTOWO	nie	0
37	WARSZAWSKIE-POMET-MALTAŃSKIE	nie	0
38	WILDA	tak	1
39	WINIARY	nie	0
40	WOLA	nie	0
41	ZIELONY DĘBIEC	nie	0
42	ŻEGRZE	nie	0

Oznaczenie w tabeli 11: wskaźnik prezentujący występowanie zjawiska kryzysowego

Jedną z ostatnich analiz służących wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji jest analiza dotycząca wystąpienia zagrożenia dla trwałości efektów rewitalizacji. Wskaźnik ten ukazuje obszary dotychczasowych działań rewitalizacyjnych na terenie miasta Poznania.

Dotychczasowe działania rewitalizacyjne objęte były następującymi programami:

- „Miejski Program Rewitalizacji dla miasta Poznania - etap pilotażowy - Śródka”,
- „Miejski Program Rewitalizacji dla miasta Poznania – druga edycja”,
- „Miejski Program Rewitalizacji dla miasta Poznania – trzecia edycja 2013”,
- „Miejski Program Rewitalizacji dla obszarów przemysłowych i powojkowych”
- „Zintegrowany Program Odnowy i Rozwoju Śródmieścia Poznania na lata 2014 - 2030” tzw. Program dla Śródmieścia.

Programy te dotyczyły w szczególności obszarów zaliczanych do obszarów śródmieścia Poznania.

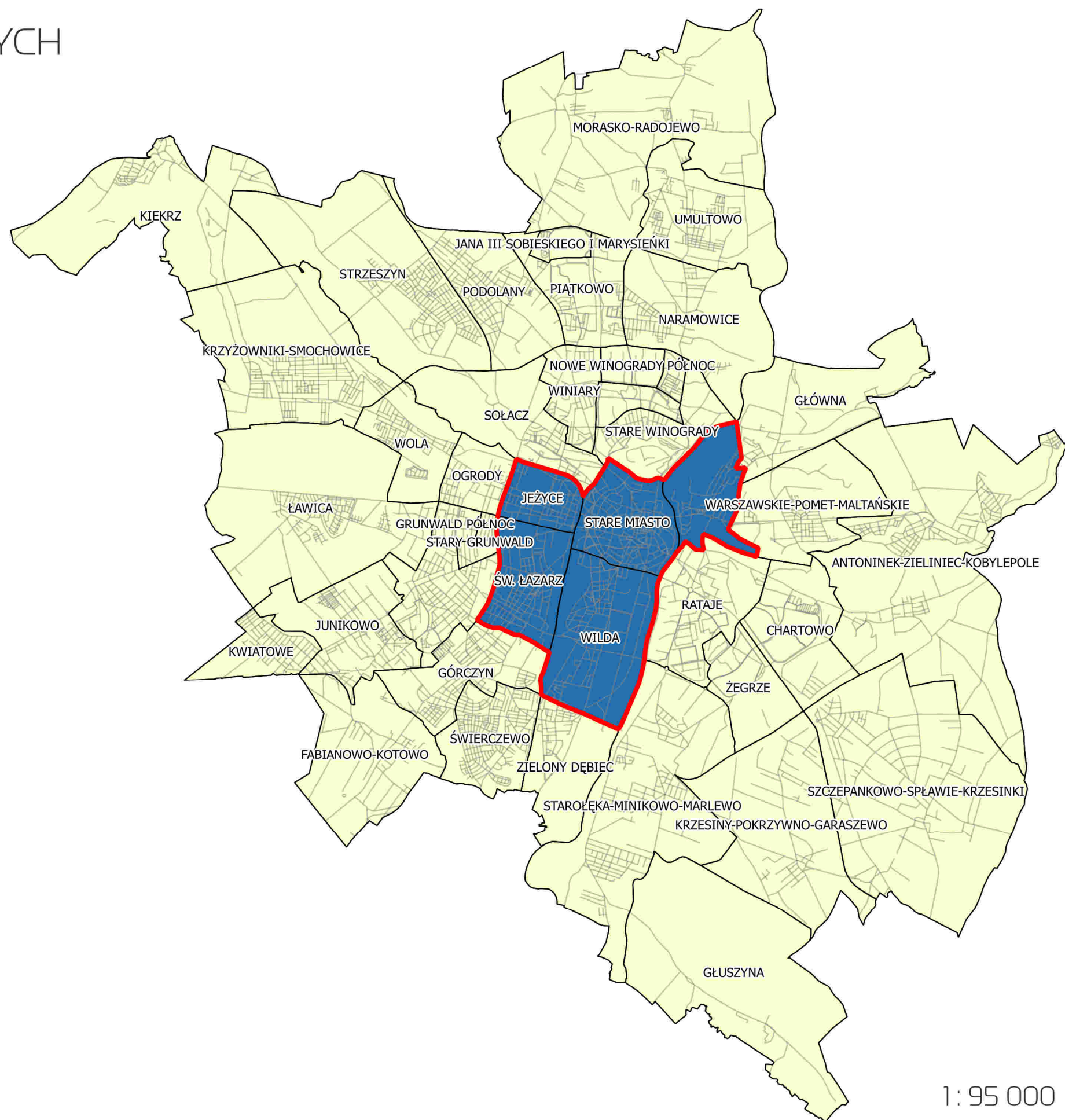
W wieloletnich programach rewitalizacyjnych ważną staje się kontynuacja działań w celu zachowania ich ciągłości, komplementarności i kompleksowości.

I. ZAGROŻENIE DLA TRWAŁOŚCI EFEKTÓW REWITALIZACJI

Obszary objęte Miejskim Programem Rewitalizacji oraz Programem dla Śródmieścia w latach 2006 - 2016.

Legenda

- nie
- tak
- sieć dróg
- Granice obszarów:
 - Rad Osiedli
 - Śródmieścia

J. ZAGROŻENIA DLA FUNKCJONALNOŚCI OBSZARÓW

Wskaźnik: tereny szczególnie wymagające wyposażenia w infrastrukturę techniczną, społeczną, usługi podstawowe oraz poprawy funkcjonalności obiektów budowlanych w 2016 r.

Tab. 12. Zestawienie wielkości wskaźnika dla obszarów rad osiedli

Lp.	Obszary	Wskaźnik	
		wg mapy	szczegółowy
	POZNAŃ		
1	ANTONINEK-ZIELINIEC-KOBYLEPOLE	nie	0
2	CHARTOWO	nie	0
3	FABIANOWO-KOTOWO	nie	0
4	GŁÓWNA	nie	0
5	GŁUSZYNA	nie	0
6	GÓRCZYN	tak	0,14
7	GRUNWALD POŁUDNIE	nie	0
8	GRUNWALD PÓŁNOC	nie	0
9	JANA III SOBIESKIEGO I MARYSIEŃKI	nie	0
10	JEŻYCE	tak	0,10
11	JUNIKOWO	nie	0
12	KIEKRZ	nie	0
13	KRZESINY-POKRZYWNO-GARASZEWO	nie	0
14	KRZYŻOWNIKI-SMOCHOWICE	nie	0
15	KWIATOWE	nie	0
16	ŁAWICA	nie	0
17	MORASKO-RADOJEWO	nie	0
18	NARAMOWICE	nie	0
19	NOWE WINOGRADY POŁUDNIE	nie	0
20	NOWE WINOGRADY PÓŁNOC	nie	0
21	NOWE WINOGRADY WSCHÓD	nie	0
22	OGRODY	nie	0
23	OSTRÓW TUMSKI-ŚRÓDKA-ZAWADY-KOMANDORIA	tak	0,35
24	PIĄTKOWO	nie	0
25	PODOLANY	nie	0
26	RATAJE	nie	0
27	SOŁACZ	nie	0
28	STARE MIASTO	tak	0,17
29	STARE WINOGRADY	nie	0
30	STAROŁĘKA-MINIKOWO-MARLEWO	tak	0,12
31	STARY GRUNWALD	nie	0
32	STRZESZYN	nie	0
33	SZCZEPANKOWO-SPŁAWIE-KRZESINKI	nie	0

Lp.	Obszary	Wskaźnik	
		wg mapy	szczegółowy
34	ŚWIERCZEWO	nie	0
35	ŚW. ŁAZARZ	tak	0,14
36	UMULTOWO	nie	0
37	WARSZAWSKIE-POMET-MALTAŃSKIE	nie	0
38	WILDA	tak	0,13
39	WINIARY	nie	0
40	WOLA	nie	0
41	ZIELONY DĘBIEC	nie	0
42	ŻEGRZE	nie	0

Oznaczenie w tabeli 12: wskaźnik prezentujący występowanie zjawiska kryzysowego

W przypadku tego wskaźnika dane zebrane dla obszarów funkcjonalnych zostały wtórnie zagregowane w celu uzyskania wartości dla obszarów rad osiedli i przeliczone w stosunku do powierzchni tych obszarów objętych zjawiskiem kryzysowym (1 = 100% powierzchni obszaru).

Analiza została wykonana, w oparciu o materiały przekazane przez Miejską Pracownię Urbanistyczną w Poznaniu, dotyczące potencjalnych terenów do objęcia procedurą miejscowych planów rewitalizacji. Obszary te dotyczą śródmieścia i jego sąsiedztwa. Tereny te zdiagnozowano pod względem: niewystarczającego wyposażenia lub złego stanu infrastruktury technicznej i społecznej, braku dostępu lub niskiej jakości usług podstawowych, niedostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niskiego poziomu obsługi komunikacyjnej, niedoboru lub niskiej jakości terenów publicznych, degradacji technicznej obiektów lub niskiego poziomu rozwiązań technicznych obiektów umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, szczególnie w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska.

Zjawiska kryzysowe dotyczą terenów: 1. *Jeżyce 1* (10,38 ha), 2. *Jeżyce 2* (9,76 ha), 3. *Gazownia* (20,77 ha), 4. *Chwaliszewo* (22,67 ha), 5. *Bóżnicza Płn.* (6,95 ha), 6. *Pl. Wiosny Ludów* (1,09 ha), 7. *Szyperska* (10,00 ha), 8. *Grochowe Łąki* (3,20 ha), 9. *Wolne Tory* (132,00 ha), 10. *Ostrów Tumski Płn.* (117,00 ha), 11. *Warta – Forteczna – Obodrzycka – Hetmańska* (163,00 ha), 12. *Dmowskiego – Drużynowa – Górecka – Hetmańska* (45,90 ha).

J. ZAGROŻENIA DLA FUNKCJONALNOŚCI OBSZARÓW

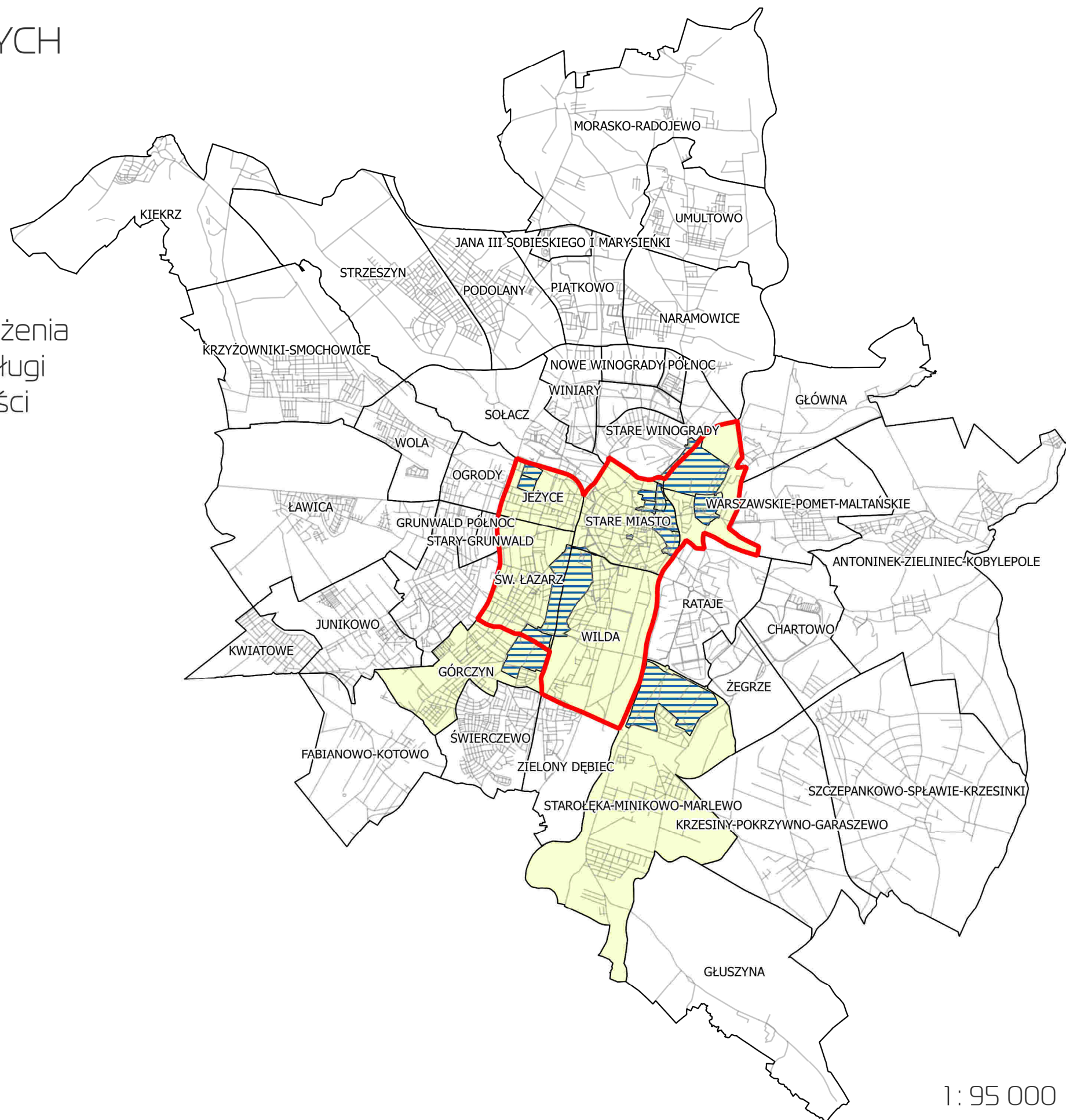
Tereny szczególnie wymagające wyposażenia w infrastrukturę techniczną, społeczną, usługi podstawowe oraz poprawy funkcjonalności obiektów budowlanych w 2016 r.

Legenda

- zjawisko nie występuje
- zjawisko występuje
- zasięg występowania zjawiska
- sieć dróg

Granice obszarów:

- Rad Osiedli
- Śródmieścia

2. SYNTEZA WYNIKÓW BADANIA ZJAWISK KRYZYSOWYCH

Tab. 13. Zestawienie wielkości wskaźników i ich sumy dla obszarów rad osiedli

Lp.	Osiedle	A		B		C		D		E		F		G		H		I		J		SUMA A-J	
		a	b	a	b	a	b	a	b	a	b	a	b	a	b	a	b	a	b	a	b	b	c
	Poznań	16,9	-0,11	40,6	-0,14	61,7	-0,11	96,2	-0,43	0,07	-0,04	66,3	-0,25	193,0	-0,13	0,1	-0,03	0,1	0,06	0,00	0,39	-0,779	
1	Antoninek - Zieliniec - Kobylepole	17,1	-0,14	37,9	-0,04	62,7	0,05	100,2	0,09	0,36	-1,89	77,7	0,26	132,0	0,76	0	0,35	0	0,36	0,00	0,39	0,196	2+0
2	Chartowo	7,4	1,31	9,8	0,96	64,8	0,39	94,9	-0,59	0,42	-2,27	53,1	-0,84	244,9	-0,88	0	0,35	0	0,36	0,00	0,39	-0,822	2+2
3	Fabianowo - Kotowo	24,1	-1,17	36,1	0,02	55,3	-1,15	101,2	0,22	0,00	0,40	47,0	-1,11	149,5	0,51	0	0,35	0	0,36	0,00	0,39	-1,180	2+1
4	Główna	36,6	-3,04	128,2	-3,26	46,6	-2,56	104,1	0,60	0,00	0,40	27,9	-1,96	236,5	-0,76	0	0,35	0	0,36	0,00	0,39	-9,468	3+2
5	Głuszyna	6,2	1,48	18,4	0,65	57,7	-0,76	106,1	0,86	0,00	0,40	37,0	-1,55	110,6	1,07	0	0,35	0	0,36	0,00	0,39	3,252	1+1
6	Górczyn	16,6	-0,07	44,1	-0,26	58,9	-0,57	96,4	-0,40	0,00	0,40	66,5	-0,24	204,1	-0,29	0	0,35	0	0,36	0,14	-1,61	-2,321	2+2
7	Grunwald Południe	15,4	0,11	48,0	-0,40	65,4	0,49	96,2	-0,43	0,00	0,40	68,2	-0,16	129,6	0,80	0	0,35	0	0,36	0,00	0,39	1,900	1+1
8	Grunwald Północ	18,3	-0,31	30,8	0,21	54,0	-1,36	93,7	-0,76	0,00	0,40	45,2	-1,19	438,8	-3,70	0	0,35	0	0,36	0,00	0,39	-5,604	3+2
9	Jana III Sobieskiego i Marysienki	13,4	0,41	10,2	0,95	65,5	0,50	97,7	-0,24	0,00	0,40	78,1	0,28	190,2	-0,09	0	0,35	0	0,36	0,00	0,39	3,320	0+0
10	Jeżyce	24,8	-1,28	89,0	-1,86	53,9	-1,38	90,0	-1,23	0,00	0,40	58,4	-0,60	179,2	0,07	1	-3,37	1	-2,69	0,10	-1,04	-12,971	4+4
11	Junikowo	12,2	0,59	8,3	1,02	68,5	0,99	105,5	0,78	0,00	0,40	94,0	0,99	154,6	0,43	0	0,35	0	0,36	0,00	0,39	6,296	0+0
12	Kiekrz	13,3	0,42	10,6	0,93	64,8	0,39	106,3	0,88	0,00	0,40	85,6	0,62	150,1	0,50	0	0,35	0	0,36	0,00	0,39	5,241	0+0
13	Krzesiny - Pokrzywno - Garaszewo	21,7	-0,82	107,5	-2,52	58,6	-0,61	102,0	0,32	0,00	0,40	69,8	-0,09	169,8	0,21	0	0,35	0	0,36	0,00	0,39	-2,010	3+0
14	Krzyżownicy - Smochowice	14,7	0,22	35,0	0,06	65,0	0,42	103,0	0,46	0,00	0,40	101,7	1,34	155,5	0,42	0	0,35	0	0,36	0,00	0,39	4,420	0+0
15	Kwiatowe	13,8	0,36	19,7	0,61	66,6	0,68	99,5	0,00	0,00	0,40	90,8	0,85	161,1	0,34	0	0,35	0	0,36	0,00	0,39	4,337	0+0
72	Ławica	12,3	0,58	18,4	0,65	71,7	1,50	110,1	1,39	0,00	0,40	122,2	2,25	155,6	0,42	0	0,35	0	0,36	0,00	0,39	8,294	0+0
17	Morasko - Radojewo	0,0	2,41	0,0	1,31	61,8	-0,10	122,6	3,01	0,00	0,40	91,8	0,89	103,1	1,18	0	0,35	0	0,36	0,00	0,39	10,204	0+0
18	Naramowice	11,7	0,67	28,9	0,28	67,6	0,84	112,8	1,73	0,00	0,40	85,3	0,60	108,9	1,10	0	0,35	0	0,36	0,00	0,39	6,715	0+0
19	Nowe Winogrody Południe	14,5	0,25	32,2	0,16	65,0	0,42	92,6	-0,90	0,00	0,40	55,4	-0,73	286,7	-1,49	0	0,35	0	0,36	0,00	0,39	-0,784	1+2
20	Nowe Winogrody Północ	11,8	0,65	21,0	0,56	64,5	0,34	93,7	-0,75	0,00	0,40	55,6	-0,72	261,7	-1,13	0	0,35	0	0,36	0,00	0,39	0,455	1+2
21	Nowe Winogrody Wschód	15,2	0,15	33,2	0,13	62,9	0,08	91,8	-1,00	0,00	0,40	54,4	-0,78	271,6	-1,27	0	0,35	0	0,36	0,00	0,39	-1,191	1+2
22	Ogrody	14,2	0,29	28,8	0,28	60,9	-0,24	92,8	-0,86	0,00	0,40	74,5	0,12	230,7	-0,67	0	0,35	0	0,36	0,00	0,39	0,415	2+1
23	Ostrów Tumski – Śródka - Zawady ...	14,7	0,22	48,0	-0,40	53,5	-1,44	99,3	-0,03	0,22	-1,00	42,0	-1,33	131,6	0,77	0,4	-1,14	1	-2,69	0,35	-4,61	-11,656	3+4
24	Piątkowo	13,2	0,45	12,1	0,88	67,4	0,81	97,2	-0,29	0,00	0,40	65,4	-0,29	146,0	0,56	0	0,35	0	0,36	0,00	0,39	3,611	0+1
25	Podolany	11,7	0,67	14,9	0,78	68,2	0,94	111,0	1,50	0,00	0,40	94,1	1,00	138,0	0,67	0	0,35	0	0,36	0,00	0,39	7,054	0+0
26	Rataje	16,3	-0,02	49,9	-0,47	64,5	0,34	93,7	-0,76	0,45	-2,46	54,8	-0,76	290,6	-1,55	0	0,35	0	0,36	0,00	0,39	-4,568	3+2
27	Sołacz	24,0	-1,17	53,1	-0,58	60,4	-0,32	97,0	-0,32	0,00	0,40	61,8	-0,45	294,4	-1,60	0	0,35	0	0,36	0,00	0,39	-2,934	3+2
28	Stare Miasto	24,9	-1,29	92,6	-1,99	51,0	-1,84	84,6	-1,94	0,73	-4,24	56,5	-0,69	171,4	0,19	1	-3,37	1	-2,69	0,17	-2,04	-19,896	5+4
29	Stare Winogrody	17,8	-0,24	29,0	0,28	71,3	1,44	104,1	0,61	0,00	0,40	105,2	1,49	195,1	-0,16	0	0,35	0	0,36	0,00	0,39	4,913	1+1
30	Starołęka - Minikowo - Marlewo	30,0	-2,06	54,5	-0,63	59,6	-0,45	100,6	0,15	0,00	0,40	62,0	-0,44	127,0	0,83	0	0,35	0	0,36	0,12	-1,32	-2,812	3+2
31	Stary Grunwald	15,2	0,15	30,0	0,24	65,4	0,49	90,6	-1,16	0,00	0,40	105,9	1,52	270,0	-1,25	0	0,35	0	0,36	0,00	0,39	1,498	1+2
32	Strzeszyn	9,3	1,02	14,6	0,79	75,2	2,07	113,5	1,83	0,00	0,40	99,6	1,24	95,4	1,29	0	0,35	0	0,36	0,00	0,39	9,746	0+0
33	Szczepankowo- Splawie - Krzesinki	14,1	0,31	30,4	0,23	66,2	0,61	108,0	1,11	0,00	0,40	101,8	1,34	120,8	0,92	0	0,35	0	0,36	0,00	0,39	6,028	0+0
34	Świerczewo	19,9	-0,55	42,7	-0,21	61,8	-0,10	96,9	-0,34	0,00	0,40	81,1	0,42	172,5	0,17	0	0,35	0	0,36	0,00	0,39	0,890	2+0
35	Święty Łazarz	22,5	-0,94	79,2	-1,51	54,7	-1,25	90,6	-1,16	0,00	0,40	57,4	-0,65	203,5	-0,28	0,9	-3,00	1	-2,69	0,14	-1,61	-12,683	4+5
36	Umultowo	14,8	0,20	19,0	0,63	70,8	1,36	107,0	0,98	0,00	0,40	103,7	1,42	116,4	0,99	0	0,35	0	0,36	0,00	0,39	7,085	0+0
37	Warszawskie - Pomet - Maltańskie	13,1	0,46	37,8	-0,04	59,9	-0,40	101,0	0,19	0,28	-1,38	72,7	0,04	124,8	0,87	0	0,35	0	0,36	0,00	0,39	0,839	2+0
38	Wilda	28,7	-1,87	65,8	-1,03	52,7	-1,57	92,4	-0,92	0,20	-0,87	53,8	-0,81	149,1	0,51	0,6	-1,88	1	-2,69	0,13	-1,47	-12,595	5+4
39	Winiary	14,7	0,21	24,2	0,45	64,5	0,34	92,8	-0,87	0,00	0,40	65,9	-0,26	200,3	-0,23	0	0,35	0	0,36	0,00	0,39	1,140	1+2
40	Wola	10,4	0,86	14,3	0,80	68,8	1,04	96,9	-0,33	0,00	0,40	93,4	0,97	171,1	0,19	0	0,35	0	0,36	0,00	0,39	5,025	0+0
41	Zielony Dębiec	19,2	-0,45	28,9	0,28	57,5	-0,79	94,2	-0,69	0,00	0,40	37,5	-1,53	240,9	-0,82	0	0,35	0	0,36	0,00	0,39	-2,507	3+2
42	Żegrze	9,7	0,97	6,9	1,06	64,7	0,37	94,0	-0,71	0,00	0,40	61,4	-0,46	157,2	0,39	0	0,35	0	0,36	0,00	0,39	3,126	1+1

Oznaczenia w tabeli 13: PODSTAWOWE, SPOŁECZNE, NEGATYWNE ZJAWISKA (KRYZYSOWE): **A.** Poziom bezrobocia, **B.** Poziom wykluczenia społecznego, **C.** Poziom uczestnictwa w życiu publicznym, **D.** Kapitał społeczny, **E.** Poziom przestępczości; DODATKOWE, NEGATYWNE ZJAWISKA: GOSPODARCZE I PRZESTRZENNE: **F, G.** Poziom przedsiębiorczości, **H.** Zagrożenie dla dziedzictwa kulturowego, **I.** Zagrożenie dla trwałości efektów rewitalizacji; INTENSYWNOŚĆ KONCENTRACJI ZJAWISK KRYZYSOWYCH: najwyższa, wysoka, średnia, niska, najniższa; WARTOŚCI WSKAŹNIKÓW: a - szczegółowe, b- standaryzowane; c – liczba zjawisk kryzysowych.

Biorąc pod uwagę syntezę wyników badań zjawisk kryzysowych (tabela 2) oraz założenia dotyczące sposobu wyznaczania obszaru o wysokiej koncentracji zjawisk kryzysowych czyli **OBSZARU ZDEGRADOWANEGO** (rozdz. III pkt 3) - wyznaczono piętnaście obszarów rad osiedli:

- 1) CHARTOWO
- 2) FABIANOWO – KOTOWO
- 3) GŁÓWNA
- 4) GÓRCZYN
- 5) GRUNWALD PÓŁNOC
- 6) JEŻYCE
- 7) OGRODY
- 8) OSTRÓW TUMSKI – ŚRÓDKA – ZAWADY – KOMANDORIA
- 9) RATAJE
- 10) SOŁACZ
- 11) STARE MIASTO
- 12) STAROŁĘKA – MINIKOWO – MARLEWO
- 13) ŚW. ŁAZARZ
- 14) WILDA
- 15) ZIELONY DĘBIEC

Spośród ww. obszarów rad osiedli zostały wyznaczone obszary rewitalizacji (zob. rozdz. V).

V. WYZNACZENIE OBSZARU REWITALIZACJI

W celu wyznaczenia obszaru rewitalizacji przyjęto następujące kryteria dotyczące występowania:

1. Jak największej koncentracji i intensywności zjawisk kryzysowych (degradacji obszaru) - wg reguł opisanych w rozdz. III pkt 3 i w oparciu o analizę przedstawioną w tabeli 14;
2. Podstawowych cech rozwojowych i priorytetów rozwoju miasta na lata 2014-2020 wynikających ze Strategii dla Poznania (zob. tabela 15).

Tab. 14. Zestawienie powierzchni i liczby ludności obszaru zdegradowanego

Lp.	Osiedla	Powierzchnia w km ²	Liczba ludności
	Poznań	261,9	496 347
1.	CHARTOWO	4,49	22 955
2.	FABIANOWO-KOTOWO	7,1	1 746
3.	GŁÓWNA	1,78 z 6,82	4 126
4.	GÓRCZYN	0,61 z 4,33	12 392
5.	GRUNWALD PÓŁNOC	0,76	13 719
6.	JEŻYCE	1,98	21 294
7.	OGRODY	1,95	5 970
8.	OSTRÓW TUMSKI-ŚRÓDKA-ZAWADY-KOMANDORIA	3,36	5 981
9.	RATAJE	5,2	34 856
10.	SOŁACZ	5,54	4 786
11.	STARE MIASTO	3,91	24 580
12.	STAROŁĘKA-MINIKOWO-MARLEWO	1,63 z 13,48	9 531
13.	ŚW. ŁAZARZ	3,7	32 153
14.	WILDA	6,9	26 380
15.	ZIELONY DĘBIEC	4,12	12 512
	Powierzchnia i ludność obszarów rewitalizacji	23,87	114 514
	Udział [%] obszarów rewitalizacji	9,11	23,07

Lp.	Osiedla	Powierzchnia w km ²	Liczba ludności
	Powierzchnia i ludność pozostałych obszarów zdegradowanych (poza obszarami rewitalizacji)	49,77	118 467
	Udział [%] pozostałych obszarów zdegradowanych (poza obszarami rewitalizacji)	19,01	23,87
	Powierzchnia i ludność wszystkich obszarów zdegradowanych, w tym obszarów rewitalizacji	73,64	232 981
	Udział [%] wszystkich obszarów zdegradowanych, w tym obszarów rewitalizacji	28,12	46,94
	Liczba wszystkich obszarów zdegradowanych, w tym 7 obszarów rewitalizacji		15

Oznaczenia w tabeli 14: **Powierzchnia i liczba ludności obszarów rad osiedli:**

- o najwyższym i wysokim stopniu degradacji uznanych w całości za obszary rewitalizacji;
- o średnim i niskim stopniu degradacji uznanych w części za obszary rewitalizacji;
- uznanych za obszary zdegradowane o niskim i najniższym stopniu degradacji;

Suma powierzchni i liczby ludności obszarów rad osiedli:

- uznanych za obszary rewitalizacji o najwyższym, wysokim i średnim stopniu degradacji (przyjęte maksymalne wartości);
- uznanych za obszary zdegradowane o niskim i najniższym stopniu degradacji.

Tab. 15. Zestawienie podstawowych cech obszaru zdegradowanego

Lp.	Obszary rad osiedli (waloryzowane pod względem stopnia degradacji)	Podstawowe cechy rozwojowe
1.	CHARTOWO	obszar osiedla wielorodzinnego o niewielkim potencjale rozwoju zasobów mieszkaniowych, o znaczeniu lokalnym
2.	FABIANOWO-KOTOWO	obszar o funkcjach mieszanych, o znaczeniu lokalnym
3.	GŁÓWNA	obszar o funkcjach mieszanych w sąsiedztwie śródmieścia, z istniejącą zabudową o charakterze śródmiejskim
4.	GÓRCZYN	obszar o funkcjach mieszanych w sąsiedztwie śródmieścia
5.	GRUNWALD PÓŁNOC	obszar o funkcjach mieszanych, w tym osiedli mieszkaniowych wielorodzinnych, o znaczeniu lokalnym
6.	JEŻYCE	obszar: śródmiejski, o dużym skupieniu obiektów nauki, kultury, gospodarki, usług, rekreacji i atrakcji turystycznych, o randze ponadlokalnej, oraz o potencjale rozwojowym w zakresie usług, turystyki, dostępny środkami komunikacji zbiorowej, w strefie konserwatorskiej

Lp.	Obszary rad osiedli (waloryzowane pod względem stopnia degradacji)	Podstawowe cechy rozwojowe
7.	OGRODY	obszar osiedla wielorodzinnego o niewielkim potencjale rozwoju zasobów mieszkaniowych, dostępny środkami komunikacji zbiorowej, o znaczeniu lokalnym
8.	OSTRÓW TUMSKI - ŚRÓDKA - ZAWADY - KOMANDORIA	obszar: w części staromiejski, o skupieniu obiektów zabytkowych, kultury i atrakcji turystycznych, o randze ponad-lokalnej, oraz o dużym potencjale rozwojowym w zakresie usług, turystyki, rekreacji, dostępny środkami komunikacji zbiorowej, częściowo - w strefie ochrony konserwatorskiej
9.	RATAJE	obszar osiedli wielorodzinnych sąsiadujących ze śródmieściem, o niewielkim potencjale rozwoju zasobów mieszkaniowych, o znaczeniu lokalnym
10.	SOŁACZ	Obszar osiedla mieszkalnego, głównie willowego w poznańskim krzyżu zieleni, o znaczeniu historycznym i wizerunkowym dla całego miasta, w strefie ochrony konserwatorskiej
11.	STARE MIASTO	Obszar centralny miasta (w części staromiejski, o szczególnym skupieniu obiektów nauki, kultury, gospodarki, usług, rekreacji i atrakcji turystycznych o randze ponad-lokalnej, oraz o potencjale rozwojowym w zakresie usług, turystyki, rekreacji, dostępny środkami komunikacji zbiorowej, w strefie ochrony konserwatorskiej
12.	STAROŁĘKA - MINIKOWO - MARLEWO	Obszar o funkcjach mieszanych w sąsiedztwie śródmieścia
13.	ŚWIĘTY ŁAZARZ	obszar śródmiejski, o dużym skupieniu obiektów nauki, kultury, gospodarki, usług, rekreacji i atrakcji turystycznych o randze ponad-lokalnej, oraz o potencjale rozwojowym w zakresie usług, turystyki, dostępny środkami komunikacji zbiorowej, w strefie ochrony konserwatorskiej
14.	WILDA	obszar śródmiejski, dużego skupienia obiektów nauki, kultury, gospodarki, usług, rekreacji i atrakcji turystycznych o randze ponad-lokalnej, oraz o potencjale rozwojowym w zakresie usług, turystyki, rekreacji i dostępności środkami komunikacji zbiorowej, w strefie ochrony konserwatorskiej
15.	ZIELONY DĘBIEC	Obszar o funkcjach mieszanych, o znaczeniu lokalnym

Dodatek do tabeli 15: Priorytety rozwoju Miasta na lata 2014-2020 dotyczą, w zasadzie, wszystkich wyznaczonych obszarów zdegradowanych, ale przede wszystkim śródmieścia. Są to:

- utrzymanie dodatniego salda migracji metropolii Poznań oraz zahamowanie spadku liczby ludności miasta Poznania,
- rozwój gospodarczy, zwiększenie innowacyjności i wiedzo-chłonności gospodarki,
- optymalizacja transportu w mieście i metropolii Poznań,
- poprawa zagospodarowania i wykorzystania przestrzeni miejskiej, w szczególności w śródmieściu.

W wyniku przeprowadzenia ww. analiz oraz konsultacji społecznych które odbyły się w okresie od 19.10. do 10.11.2016 r. i zostały opisane w raporcie z konsultacji⁴⁶ wyznaczono następujące obszary rad osiedli jako **OBSZAR REWITALIZACJI:**

- 1) JEŻYCE,
- 2) STARE MIASTO,
- 3) ŚWIĘTY ŁAZARZ,
- 4) WILDA,
- 5) OSTRÓW TUMSKI – ŚRÓDKA – ZAWADY – KOMANDORIA,
- 6) fragment obszaru GŁÓWNA,
- 7) fragment obszaru GÓRCZYN,
- 8) fragment obszaru STAROŁĘKA – MINIKOWO – MARLEWO,
- 9) fragment obszaru RATAJE - w wyniku uwag zgłoszonych w trakcie konsultacji,
- 10) fragment obszaru SOŁACZ - w wyniku uwag zgłoszonych w trakcie konsultacji.

Wyznaczony obszar rewitalizacji to głównie pięć śródmiejskich obszarów rad osiedli (tj. *Stare Miasto, Jeżyce, Św. Łazarz, Wilda, Ostrów Tumski-Śródka-Zawady-Komandoria*) ale także fragmenty obszarów *Główna, Górczyn* i *Starołęka-Minikowo-Marlewo* z obszarami miejskimi oraz przemysłowymi, powojskowymi i pokolejowymi stanowiącymi integralne części tych obszarów. Podczas gdy obszar *Główna*

⁴⁶ Wymagany ustawą o rewitalizacji „Raport z przeprowadzenia konsultacji społecznych dotyczących projektu uchwały Rady Miasta Poznania w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji miasta Poznania z 22.11.2016 r.”

charakteryzuje wysoka koncentracja zjawisk kryzysowych, podobna do występującej na obszarze *Ostrów Tumski-Śródka-Zawady-Komandoria*, to na obszarach *Górczyn* i *Starołęka-Minikowo-Marlewo* nie jest ona aż tak wysoka. Należy jednak zwrócić uwagę na fakt sąsiedztwa tych dwóch fragmentów obszarów rad osiedli z wyznaczonym obszarem rewitalizacji (w przewadze obszarem śródmieścia) i na to, że została na nich przerwana ciągłość struktury miejskiej, mimo, iż nie występuje na nich wysoka koncentracja negatywnych zjawisk kryzysowych. Przerwanie ciągłości struktury miejskiej wynika tu głównie z problemów funkcjonalno-przestrzennych takich jak:

- niewystarczające wyposażenie lub zły stan infrastruktury technicznej i społecznej,
- brak dostępu lub niska jakość usług podstawowych,
- niedostosowanie rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru,
- niski poziom obsługi komunikacyjnej,
- niedobór lub niska jakość terenów publicznych,
- degradacja techniczna obiektów lub niski poziom rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, szczególnie w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska.

Tak więc z wyżej wymienionych przyczyn, fragmenty obszarów *Górczyn* i *Starołęka-Minikowo-Marlewo* zostały wskazane do rewitalizacji przede wszystkim z powodu potrzeby utrzymania ciągłości przestrzenno-funkcjonalnej struktury miejskiej a co za tym idzie także struktury społecznej na granicy strefy śródmiejskiej i peryferyjnej. Obecny stan tych obszarów wpływa negatywnie na zaludnione obszary sąsiednie zgodnie z zasadą integralności zjawisk w sferze: społecznej, przestrzennej i gospodarczej.

W przypadkach fragmentów obszarów rad osiedli *Rataje* i *Sołacz*, o ich włączeniu do obszaru rewitalizacji zdecydowały wnioski złożone w trakcie konsultacji społecznych i jednoczesne występowanie kilku czynników istotnych dla rozwoju całego miasta:

- położenie w bezpośrednim sąsiedztwie obszaru śródmiejskiego, I i II ramy komunikacyjnej Poznania oraz w poznańskim krzyżu zieleni, które ma duże potencjalne znaczenie dla rozwoju funkcji centrotwórczych, rozszerzenia usługowej oferty miasta i zwiększenia jego atrakcyjności i konkurencyjności;
- dotychczasowe i przyszłe funkcje terenów, które mają charakter ogólnomiejski przez co mogą kształtować wysoką jakość życia i przeciwdziałać spadkowi liczby mieszkańców miasta;
- potrzeba kontynuowania dotychczas prowadzonych przez Miasto działań rewitalizacyjnych nad rzeką Wartą (*Rataje*).
- wnioskodawca jest potencjalnym operatorem projektu (zadania) lub co najmniej partnerem miasta w procesie rewitalizacji tych terenów.

Rozszerzenie obszaru rewitalizacji o fragmenty obszarów rad osiedli: *Rataje* (pow. 50,52 ha) i *Sołacz* (pow. 24,05 ha) spowodowało zwiększenie jego powierzchni o 74,57 ha.

Na następnej stronie, na mapie, w sposób orientacyjny, pokazano granice wyznaczonego obszaru rewitalizacji na tle obszaru zdegradowanego i obszaru na którym nie występuje koncentracja negatywnych zjawisk (kryzysowych). Szczegółowo, granice tych obszarów zostały wyznaczone na mapie w skali 1:5000, sporządzonej z wykorzystaniem treści mapy zasadniczej, w rozumieniu ustawy z dnia 17 maja 1989 r. – Prawo geodezyjne i kartograficzne.

BADANIA ZJAWISK KRYZYSOWYCH

SYNTEZA WYNIKÓW BADAŃ

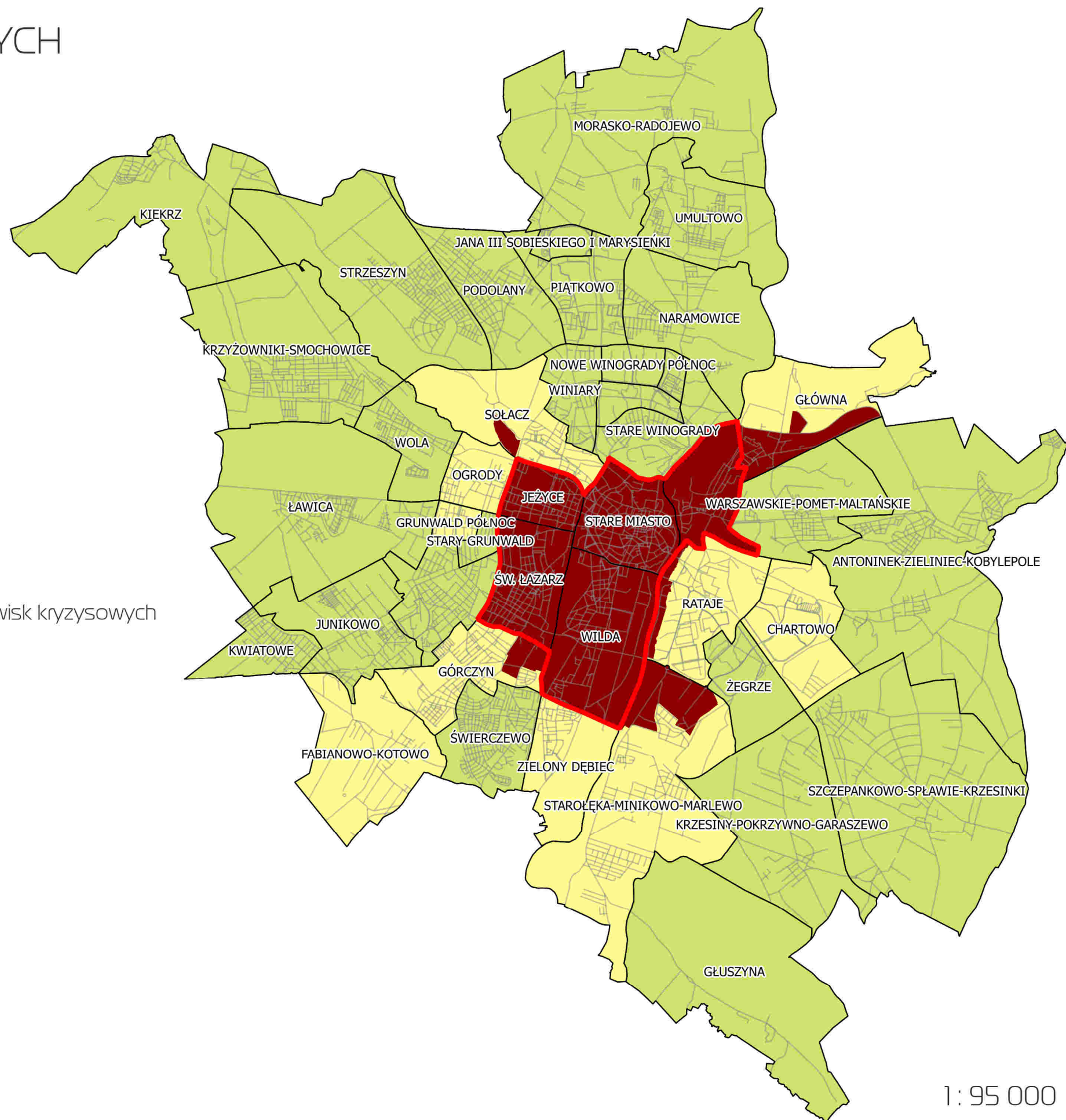
OBSZARY ZDEGRADOWANE I OBSZARY REWITALIZACJI

Legenda

- obszary, na których nie występuje koncentracja zjawisk kryzysowych
- obszary ZDEGRADOWANE
- obszary REWITALIZACJI
- sieć dróg

Granice obszarów:

- Rad Osiedli
- Śródmieścia

VI. PODSTAWOWE INFORMACJE ORAZ USTALENIA DOTYCZĄCE OBSZARU REWITALIZACJI

Powierzchnia wyznaczonego obszaru rewitalizacji wynosi **2 462 ha** co stanowi **9,40 %** pow. obszaru całego Miasta.

Obszar rewitalizacji zamieszkały jest przez **114 514 mieszkańców** tj. **23,07 %** liczby mieszkańców całego Miasta.

Wyznaczenie obszaru rewitalizacji, a w dalszej kolejności ustalenie, w Gminnym Programie Rewitalizacji, szczegółowych celów i zadań rewitalizacyjnych będzie służyło likwidacji lub co najmniej ograniczeniu występujących na nim negatywnych zjawisk (kryzysowych) społecznych, gospodarczych i przestrzenno-funkcjonalnych głównie poprzez:

- tworzenie wysokiej jakości – bezpiecznych, czystych i atrakcyjnych przestrzeni,
- kreowanie wysokiej jakości warunków zamieszkania,
- polepszanie jakości zasobów lokalowych,
- stymulowanie aktywności gospodarczej,
- ochronę, ekspozycję i promocję dziedzictwa kulturowego,
- stymulowanie aktywności kulturalnej,
- rozwijanie partycypacji społecznej,
- tworzenie dobrych warunków dla pieszych i rowerzystów,
- tworzenie dobrych warunków do korzystania z transportu publicznego,
- kreowanie uspokojonego ruchu samochodowego.

W nawiązaniu do ustawy o rewitalizacji, art. 11 ust. 5 p. 1) rekomenduje się **nie ustanawianie** na rzecz gminy prawa pierwokupu wszystkich nieruchomości położonych na obszarze rewitalizacji;

W nawiązaniu do ustawy o rewitalizacji, z art. 11 ust. 5 p. 2) rekomenduje się **nie ustanawianie** na obszarze rewitalizacji zakazu wydawania decyzji o warunkach zabudowy, o której mowa w art. 59 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2015 r. poz. 199, z późn. zm.3), dla wszystkich albo określonych w tej uchwale zmian sposobu zagospodarowania terenu wymagających tej decyzji, w tym zmian sposobu użytkowania obiektu budowlanego lub jego części, jeżeli stan zagospodarowania obszaru rewitalizacji oraz stopień jego pokrycia miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego wskazują, że nieustanowienie zakazu może doprowadzić do niekorzystnych zmian w zagospodarowaniu obszaru rewitalizacji, pogłębiających niekorzystne zjawiska, o których mowa w art. 9 ust. 1.